

RENĐŐRSÉGI TANULMÁNYOK

A RENĐŐRSÉG TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

PETRÉTEI DÁVID – SCHMITT DARINKA

Tanja Gräff ügye

MÉSZÁROS BENCE

A Forensic DNA Phenotyping és az arckép előállításának lehetősége

NAGY ÁGNES

Bitcoin a büntetőeljárársban

SZABÓ DEBÓRA VANDA

A kábítószer-kereskedelem és birtoklás elleni rendőri fellépés a turizmusbiztonság érdekében

SUHAJDA ATTILA

Egy gyakornok gondolatai – az ORFK elemző rendszeréről



IV. évfolyam 2021/4.



SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK:

Dr. Pozsgai Zsolt rendőr vezérőrnagy

TAGOK:

Dr. habil. Boda József nyugállományú nemzetbiztonsági vezérőrnagy

Dr. Boros Gábor rendőr ezredes

Dávid Károly rendőr dandártábornok

Dr. univ. Dsupin Ottó nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. Gárdonyi Gergely PhD rendőr ezredes

Dr. habil. Hautzinger Zoltán rendőr ezredes

Dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Prof. Dr. Kerezi Klára MTA doktora

Prof. Dr. Kovács Gábor rendőr dandártábornok

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes

Prof. Dr. Sallai János rendőr ezredes

Dr. Sipos Gyula nyugállományú rendőr vezérőrnagy

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. Gaál Gyula PhD rendőr ezredes

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Dr. Molnár Katalin PhD

MŰSZAKI SZERKESZTŐ:

Steib Norbert

FELELŐS KIADÓ:

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes, Rendőrség Tudományos Tanácsa elnök

KIADÓ

Rendőrség Tudományos Tanácsa

Cím: 1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Bp. Pf.: 314/15.

Telefon: +36 1 443-5533, BM: 33-355

Fax: +36 1 443-5784, BM: 33-884

E-mail: rtt@orfk.police.hu

Webcím: www.bm-tt.hu/rtt/index.html

HU ISSN 2630-8002 (online)

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A szerkesztőség olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, a közbiztonság, a közrend, a határrendészet, a vezetés-irányítás és a mindenoldalú biztosítás kérdéseit elemzik, értékelik. A kéziratokon kérjük feltüntetni a szerző nevét, szolgálati helyét, beosztását, telefonszámát. Kérjük, hogy a cikkek szövegét e-mailben küldjék meg. A szerkesztőség a beérkezett kéziratot szakmai szempontból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására. A megjelenő írások nem a Rendőrség Tudományos Tanácsa, hanem a szerzők saját, tudományos szabadságán alapuló álláspontját képviselik. El nem fogadott kéziratot nem áll módunkban visszaküldeni. A szerkesztőség másodközlést nem vállal.

TARTALOM

2021/4.

**PETRÉTEI DÁVID –
SCHMITT DARINKA**

Tanja Gräff ügye (5-75)

MÉSZÁROS BENCE

A Forensic DNA Phenotyping és az arckép előállításának lehetősége (76-85)

NAGY ÁGNES

Bitcoin a büntetőeljárásban (86-102)

SZABÓ DEBÓRA VANDA

A kábítószer-kereskedelem és birtoklás elleni rendőri fellépés a turizmusbiztonság érdekében (103-114)

SUHAJDA ATILA

Egy gyakornok gondolatai – az ORFK elemző rendszeréről (115-125)

MÁTÉS GÁBOR

A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának vizsgálata (126-143)

LŐWI ILDIKÓ

A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben (144-157)

TOKODI PANNA

Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben – azaz hogyan váljunk sikeres vezetővé (158-162)

SZERZŐK

2021/4.

DR. LÓWI ILDIKÓ

PhD, a hadtudományok doktora

MÁTÉS GÁBOR

rendőr százados, PhD-hallgató,
Nemzeti Közsolgálati Egyetem
Rendészettudományi Doktori
Iskola

DR. MÉSZÁROS BENCE

PhD rendőr ezredes,
egyetemi docens,
nemzetközi dékánhelyettes,
Nemzeti Közsolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

NAGY ÁGNES

rendőr ezredes, PhD-hallgató,
Pécsi Tudományegyetem Állam- és
Jogtudományi Kar Doktori Iskola

DR. PETRÉTEI DÁVID

rendőr őrnagy, tanársegéd,
Nemzeti Közsolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Nyomozáselméleti Tanszék

DR. SCHMITT DARINKA

kormány-főtanácsos,
Belügyminisztérium
Szabályozási és Koordinációs
Helyettes Államtitkárság
Jogszabály-előkészítő és Koordi-
nációs Főosztály

SUHAJDA ATTILA

PhD-hallgató,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Doktori
Iskola

SZABÓ DEBÓRA VANDA

rendőr őrnagy, PhD-hallgató,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Doktori
Iskola

DR. TOKODI PANNA

rendőr főhadnagy, PhD-hallgató,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Doktori
Iskola

PETRÉTEI DÁVID – SCHMITT DARINKA

Tanja Gräff ügye

Bevezető

Ebben az írásban egy németországi esetet mutatunk be; egy fiatal egyetemista lány eltűnésének és halálának körülményeit járjuk körül.

Mindenekelőtt szeretnénk leszögezni, hogy az ügygel kapcsolatban nem vagyunk az igazság birtokában. Nem kívánunk a fotelből ítéletet mondani a Németországban dolgozó rendőrökről vagy az általuk végzett munkáról. Nem áll szándékunkban megrágalmazni senkit, nem akarunk hangulatot kelteni a death metal zenekarok ellen. Szellemi kalandra hívjuk az olvasót, és végül mi is csak kérdéseket teszünk fel, válaszokat nem adunk és nem is adhatunk.

ValamINT

A tanulmány mögött álló kutatómunka akár az OSINT (Open Source Intelligence) mintapéldája is lehetne. Az -int-re végződő különböző betűszavak a hírszerzés, adatgyűjtés különböző módszerei, amelyeket a titkosszolgálatok, nyomozóhatóságok vagy akár magánbiztonsági entitások használnak. A HUMINT az informátorok, együttműködő személyek alkalmazása. A TECHINT a titkos adatszerzés műszaki eszközeinek, a lehallgató készülékeknek, rejtett kameráknak az alkalmazása, de idetartozik a telefonlehallgatás vagy az internetes kommunikáció figyelése is.¹ A SIGINT a rádiójelek, elektromágneses sugárzás bemérésével foglalkozó módszerek gyűjteménye, a MASINT általában a mérésekre épülő adatszerzés (a nukleáris

¹ Tóth Tivadar: Katonai szervezetek és a nyílt forrású információgyűjtés. Repüléstudományi Közlemények 2001/2. szám. 65–86. o.

sugárzás detektálásától a szeizmikus mérésekig). Az IMINT a képelemzés, a műholdfelvételek, multi- és hiperspektrális légifényképek, az ALS (a felszín levegőből végzett lézeres szkennelés) eredményeinek kiértékelése; a FININT a pénzügyi rendszerek adatainak gyűjtése és értelmezése. Végül, de legkevésbé sem utolsósorban az OSINT a nyílt forrású adatok gyűjtése – a bárki számára hozzáférhető nyilvántartásokban való kutatás, az interneten található tengernyi adat szűrése és átkutatása: közösségi oldalak, kommentek, keresések kulcsszavakra vagy hasonló képekre, a nyilvános források is tengernyi adatot tartalmaznak. Idetartozik még a helyszínek felkeresése, bejárása; beszélgetések tanúkkal vagy egyéb adatközlőkkel és így tovább.

Az ügy

Az ügy, amelyet ismertetünk, a 21 éves Tanja Gräff, korlingeni lakos, trieri egyetemista eltűnése és halála. Tanja 2007. június 7-ére virradóra, egy főiskolai rendezvényről kisétálva tűnt el. Földi maradványait csaknem nyolc évvel később, 2015. május 11-én találták meg Trierben, a főiskolához viszonylag közel, egy magas sziklafal tövében. Az ezt követő magyarázatok szerint Tanja öngyilkos lett édesapja betegsége miatt, vagy balesetet szenvedve zuhant le a sziklafalról. Az eset összes körülményei alapján azonban a közvélemény jelentős része ezeket a verziókat nem fogadja el. Az alábbiakban sorra vesszük mindazt, amit az eltűnés éjszakájáról tudunk; előre bocsájítjuk, hogy azok alapján mi is egészséges kétkedéssel állunk a baleset és az öngyilkosság verziójához.



Tanja Gräff portréja²

Trier Németország egyik legrégebbi városa, Rajna-Pfalz szövetségi tartományban, a luxemburgi határhoz közel fekszik. Nyugodt, csendes egyetemváros, közel 107 000 lakossal.³ Az akkor 21 éves Tanja Gräff trieri egyetemista több diáktársával együtt 2007. június 6-án, a minden évben megrendezett nyári fesztiválra (Sommerfest) készülődött, amelynek helyszíne a főiskola területe volt (Fachhochschule Trier).⁴ (Trierben főiskola és

² Der Fall Tanja Gräff.

Forrás: <http://www.spiegel.de/fotostrecke/studentin-aus-trier-der-fall-tanja-graeff-fo-tostrecke-149001-6.html>;

Letöltés ideje: 2019.01.27.

³ Dietmar Seher: Tod am Roten Felsen – war es Mord?

Forrás: https://www.t-online.de/nachrichten/panorama/kriminalitaet/id_86073486/fall-tanja-graeff-tod-am-roten-felsen-in-trier-war-es-mord-.html

Letöltés ideje: 2020.06.20.

⁴ FH-Sommerfest Mittwoch, den 06. Juni 2007.

egyetem is működik, egymástól viszonylag távol. Tanja egyetemista volt⁵, nem volt igazán ismerős a főiskola környékén.)

Édesanyja otthonukból, Korlingenből vitte el lányát a Trier-Tarforst lakónegyedben található egyetem egyik parkolójába, mivel Tanja találkozót beszélt meg új barátjával, Andreasszal.⁶ (Egyes szereplők nevét megváltoztattuk! A hivatkozott honlapokon és fórumokon az olvasó ki tudja deríteni a szereplők igazi nevét.)

Tanja 1985 decemberében született.⁷ Csinos, 173 cm magas, vöröses-szőke hajú, mosolygós, közvetlen lány volt, aki könnyen barátkozott, rendszeresen sportolt.⁸

Andreas, Tanja új barátja, szintén az egyetemen tanult, és egy death-metal zenekarban gitározott. (A zenekarokról és a death metálról később még szót ejtünk.) Tanja Andreashoz fűződő érzelmei homályosak; lehetséges, hogy szerelem volt köztük kibontakozóban, de lehet, hogy ez egyoldalú érzés volt Tanja részéről. Az biztos, hogy a kapcsolatuk új volt, és Tanja még alig ismerte Andreas baráti körét.⁹

Forrás: <https://www.gesichterparty.de/news/fh-sommerfest-mittwoch-den-06-juni-2007/?fbclid=IwAR344yKaHVWViyre05GsQtzFfoexUfQAvIdswAHoVL9YGEtB4tjtkmR4g9Q>

Letöltés ideje: 2020.05.7.

⁵ Svenja Pees: Tanja Gräff: Ein Fall, der Trier schockt.

Forrás: https://www.wochenspiegelive.de/trier/stadt-trier/artikel/tanja-graeff-ein-fall-der-trier-schockt-30685/?fbclid=IwAR2qlAEWN-IvzD1yPSWTDPKf7ArMGoEIM-gCpi7TFfP_cuUtEa6qAE9x5ulc

Letöltés ideje: 2020.06.08.

⁶ Wolfgang Kaes: Fall Tanja Gräff: Mutter äußert Vorwürfe gegen Ermittler.

Forrás: <http://www.general-anzeigerbonn.de/news/vermischtes/fall-tanja-graeff-mutter-aeuussert-vorwuerfe-gegen-ermittler-article1634428.html>

Letöltés ideje: 2019.01.11.

⁷ Ermittlungen im Todesfall Tanja Gräff eingestellt.

Forrás: <https://www.faz.net/aktuell/gesellschaft/kriminalitaet/ermittlungen-im-todesfall-tanja-graeff-eingestellt-15081371.html>;

Letöltés ideje: 2020. június 20.

⁸ Wolfgang Kaes: i.m.

⁹ Wolfgang Kaes: i.m.

Tanja ezen az estén farmernadrágot, pólót, az édesapja Hawaii-ingjéből varrt válltáskát és fehér sportcipőt viselt. Trier-Tarforst lakónegyedben 20 óra 30 perckor kiszállt édesanyja autójából, és Andreashoz, valamint annak barátaihoz sietett a fesztivál előtti baráti összejövetelre, vagyis „alapozásra”. Onnan tervezték közösen az utat a belvároson keresztül a főiskolai nyári fesztiválra.¹⁰

Két nappal a fesztivál után, vagyis 2007. június 8-án Tanja édesanyja telefonon megkereste Andreast, hogy lánya holléte után érdeklődjön. A telefonbeszélgetésből kiderült, hogy a fiatalember azt gondolta, Tanja már újból otthon, Korlingenben van. Tanja édesanyja, Waltraud Gräff viszont azt hitte, lánya még Trierben maradt.¹¹

Az Andreasszal történt beszélgetés után a szülők bejelentést tettek a rendőrségen lányuk eltűnése miatt. A rendőrkapitányságon, mivel felmerült a gyanú, hogy bűncselekmény történhetett, megalakítottak egy hatvan főből álló csoportot, „Sonderkommission Fachhochschule” (a továbbiakban: SOKO FH) néven. A SOKO FH-n kívül több száz fős rendőri csapaterő fésülte át a főiskola területét, amely a Schneidershof nevű területen található egy erdős magas fennsíkon, a Mosel folyó felett. A Mosel folyóban, valamint a környékbeli tavakban egészen a luxemburgi határig, sőt Luxemburgon belül is folyt a keresés, csónakokkal, búvárokkal, szonár (hangradar) segítségével.¹²

Mivel Tanja nem került elő, a diáktársai magánakciókba kezdtek. Plakátokat helyeztek el a városban, vitafórumokat indítottak az interneten, honlapokat¹³ hoztak létre¹⁴; végre az ügy a média figyelmét is felkeltette.

¹⁰ Wolfgang Kaes: i.m.

Kripo Trier bittet Jäger um Mithilfe.

Forrás: <https://wildundhund.de/tanja-graeff-5766/>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

¹¹ Wolfgang Kaes: i.m.

¹² Wolfgang Kaes: i.m.

¹³ Lásd például <http://www.findet-tanjagraeff.de/>

Az oldal megszűnt!

2017 végén még elérhető volt.

¹⁴ Wolfgang Kaes: i.m.

A több mint háromezer nyilatkozat, tanúvallomások, bizonyítékok, a közel kétszáz akta és telefonokkal készült hatezer pillanatfotó, amelyek közül Tanja egyik képen sem látható, nem vezették a nyomozókat közelebb Tanja Gräff ügyének megoldásához. Az egyetlen használható forrás, ami alapján Tanja mozgása azon a júniusi éjszakán meghatározható, a mobilszolgáltató által kiadott cellainformációk kiértékelése volt.¹⁵

Tanja Gräff utolsó estéje

Az utolsó este történetét időrendi sorrendben számozzuk, Tanja Gräff mobilhívásainak kiértékelése, valamint a tanúk elmondásai alapján. Az utolsó pont (8.) Tanja Gräff földi maradványainak megtalálási helyét, a kék színű terület a Pallien lakónegyedet jelöli.¹⁶

A híváslistára vonatkozó adatok Tanja megtalálását követően megjelentek különböző honlapokon¹⁷, valamint 2007-ben az „*Aktenzeichen XY...ungelöst*” című műsorban lejátszották az eltűnés éjszakájáról készített rekonstrukciót. Az eltűnési ügy elején a hatóság a lakosság segítségére is számított.¹⁸

¹⁵ Wolfgang Kaes: i.m.

¹⁶ Katharina Hammermann: Karte: Was über den Abend von Tanja Gräffs Verschwinden bekannt ist – eine Spurensuche.

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier/karte-was-ueber-den-abend-von-tanja-graeffs-verschwinden-bekannt-ist-eine-spurensuche_aid-5320632

Letöltés ideje: 2019.03.22.

A fent hivatkozott cikk alapján „A 2007. június 6-a utáni történekről rendelkezésre álló adatok rendőrségi jelentésekből, televíziós tudósításokból és Tanja édesanyja ügyvédjének információiból származnak, akinek iratbetekintési joga volt.”

¹⁷ Wolfgang Kaes: i.m.

Katharina Hammermann: i.m.

¹⁸ Marcus Hormes: Suche nach Tanja Gräff: Die Eltern geben nicht auf.

Forrás: https://www.volksfreund.de/nachrichten/themen-des-tages/suche-nach-tanja-graeff-die-eltern-geben-nicht-auf_aid-5770946

Letöltés ideje: 2019.01.12.

Wer war der Unbekannte an der Seite von Tanja Gräff?

Forrás: <https://www.stern.de/panorama/tanja-graeff--aktenzeichen-xy---wer-war-der-unbekannte-begleiter-von-tanja-graeff--6202202.html>



1. számú térkép

Az eredeti ábrát¹⁹ fordította Schmitt Darinka

1. Tanja Andreasszal és a fiú nemrég megismert baráti társaságával Tarforstról a főiskoláig transzferbusszal utazott. A főiskolára 23 óra 30 perc körül érkeztek meg. A több mint tízezer főt váró fesztiválnak két bejárata volt: a főbejárat a Bitburger utcáról nyílt, a másik, az oldalsó bejárat, az 50 méter magasan húzódó vörös homokkőből álló meredek szikla széle felől volt megközelíthető. Innen fentről egy keskeny gyalogút vezet a Kaiser-Wilhelm hídhöz, a másik út

Letöltés ideje: 2020.07.23.

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=hXCC6BiuEO8>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

¹⁹ Katharina Hammermann: i.m.

pedig Pallien városrész házaihoz vezet, amelyek a fentebb már említett Schneidershof alatt helyezkednek el, a vörös homokkőből álló sziklák lábainál, a Mosel folyó nyugati partján.²⁰

2. A fesztiválon Tanja szem elől veszette barátját, Andreast, de ez nem szegte kedvét, mivel rengeteg ismerőssel találkozott ott, köztük Heikoval is, aki elment vele megkeresni Andreast és társaságát. Andreas és barátai viszont ekkor már útnak indultak a városközpontba, a Nikolaus-Koch térre 03 óra 30 perc körül. Keresés közben Heiko szintén szem elől veszette Tanját, és csak 03 óra 55 perc körül találta meg egy sörstandnál. Heiko is a városba készült utazni, ezért felajánlotta Tanjának, hogy induljanak el együtt. Ekkor egy ismeretlen férfi lépett közbe, és erélyesen rászólt, hogy „*Hagyd Tanját békén!*”, majd félrelökte őt. Tanja ezekre semmit sem reagált, ezért Heiko jobbnak látta, ha ott hagyja őt egyedül. Heiko Tanja viselkedése alapján arra következtetett, hogy Tanja ismerte a közbeszóló fiút. Az ismeretlen férfire 20–25 év körüli, vékony, 175 cm magas, kifejezetten ellenszenves emberként emlékezett vissza. Az ismeretlen férfi azonosítása azonban még a mai napig nem történt meg.²¹

Pár perc múlva az egyik sörstandnál Tanja régi barátai, Svenja, Katharina és Tim szintén megpillantották Tanját, aki ekkor épp Andreasszal telefonált, 04 óra 01 perckor. Andreas és barátai már a belvárosban voltak, és telefonon megbeszélték, hogy Tanjával ott találkoznak. Tanja a telefonbeszélgetés után megkérdezte a jelen lévő barátait, hogy hogyan juthat el a leggyorsabban a Nikolaus-Koch térre, majd elváltak. A megkérdezett barátai határozottan emlékeztek arra, hogy a sörstandnál Tanja mögött két férfi állt, akikről egyértelműen látszott, hogy Tanjához tartoztak. Mivel Tanja az egyik férfi arcát beárnyékolta, csak a másíkról tudott Svenja személyleírást adni. A húszas években járó, 180 cm magas, tömzsi, fekete

²⁰ Wolfgang Kaes: i.m.

²¹ Wolfgang Kaes: i.m.

ruhát viselő férfit feltűnő kecskeszakállasként jellemezte. Svenja hozzátette azt is, hogy a kecskeszakállas férfi egész idő alatt ellenségesen bámult rájuk. Felmerül bennünk a kérdés, hogy az a máig ismeretlen férfi, aki röviddel ezelőtt Heikora rászólt és a két férfi közül az egyik, aki a trióval való beszélgetéskor Tanja mögött állt, vajon ugyanaz a személy-e. Ennek szintén nem jártak utána a rendőrök, de a rövid időintervallum és az azonos helyszín (sörstand) alapján alapos lehet a gyanúnk, hogy azonos személyről van szó. A kecskeszakállas, 180 cm körüli fiatalemberről később egyébként fantomkép is készült, de azt nem hozták nyilvánosságra.²²

3. Tanja a cellainformációk alapján a fesztivál oldalsó kijárata felé sietett, és ismét Andreasszal beszélt telefonon, 04 óra 13 perckor. Megtudta, hogy Andreas és társasága, valamint Andreas ex-barátnője épp visszafelé tartanak a tarforsti lakásba, hogy ott tovább ünnepeljenek.²³
4. A mellékkijáratnál a biztonsági szolgálat egyik alkalmazottja később arról számolt be a rendőröknek, hogy emlékszik egy vörösesszőke hajú, vékony lányra. A lány a mellékkijáratnál telefonált, és elég idegesnek tűnt, mellette két férfi állt. Vajon az a vörösesszőke hajú lány, aki a kijáratnál idegesen telefonált és (az egyébként vörösesszőke) Tanja, aki a lekért telefonadatok alapján ezen a helyszínen 04 óra 13 perckor Andreasszal telefonált, ugyanaz a személy? Nem kizárható, finoman fogalmazva. Valószínűleg Tanja ideges lett attól, hogy Andreas ex-barátnője is csatlakozott a társasághoz, és együtt utaztak vissza a tarforsti lakásba. Hogy a lány valóban Tanja Gräff volt-e, nem tudjuk biztosan. Ami tény: a 04 óra 13 perckor történt telefonbeszélgetés Tanja utolsó életjele volt, utána már nem volt elérhető.²⁴

²² Wolfgang Kaes: i.m.

²³ Wolfgang Kaes: i.m.

²⁴ Wolfgang Kaes: i.m.

5. A Mosel folyó keleti partján egy teológushallgató 04 óra 30 perc körül – egyes források szerint 04 óra 20 perc és 04 óra 30 perc között²⁵ – hangos női segélykiáltásokra riadt fel álmából. A tetőablakához sietett, de onnan nem észlelt semmit. A kiáltásokat a Mosel partja felől hallotta, de hogy melyik parton, azt nem tudta megállapítani, mivel a hang máshogy terjed a víz felett.²⁶
6. Két tanú tett arról bejelentést, hogy látták, amint a Drachenhaus (Sárkányház) környékén két fiatal 2007. június 7-én hajnali 5 óra körül veszekedett. A lány vörös hajú volt, és hallották, hogy a férfi Tanjának szólította. A bejelentésben adott személyleírásuk egyébként illet Tanjára és a már többször említett ismeretlen (kecskeszakállas) férfit.²⁷

Elmaradt annak a tisztázása, amiről az egyik kerítést elbontó munkás számolt be. Állítása szerint 05 óra 20 perc és 05 óra 30 perc között egy fiatal párt látott veszekedni a mellékkijáratnál; a lány erélyesen kérte, hogy a férfi hagyja őt békén, mert ő csak haza szeretne menni. Ezt hallva felfigyelt a közelben egy társaság.²⁸ Közülük ketten odasiettek hozzájuk, mire

²⁵ Katharina Hammermann: i.m.

Der rätselhafte „Spitzbart“: Das sind die vier heißesten Spuren im Fall Tanja Gräff
Forrás: https://www.focus.de/panorama/was-geschah-mit-der-studentin-der-raetselhafte-spitzbart-das-sind-die-vier-heissesten-spuren-im-fall-tanja-graeff_id_4681481.html
Letöltés ideje: 2020.06.17.

²⁶ Wolfgang Kaes: i.m.

²⁷ Trier: Wichtige Spur auf der Suche nach Tanja Gräff

Forrás: https://www.volksfreund.de/trier-wichtige-spur-auf-der-suche-nach-tanja-graeff_aid-5763209?fbclid=IwAR2Hb2Fboyg9SEGQWZLGu2PWm8pQs4At-drYOoIxDpQESI5h0ca2V8Y65xY;
Letöltés ideje: 2020.06.17.

Diesen Spuren geht die Polizei im Fall Tanja Gräff nach

Forrás: <https://mobil.stern.de/panorama/fall-tanja-graeff--diesen-spuren-geht-die-polizei-nach-6193044.html>

Letöltés ideje: 2020.06.17.

²⁸ Trier: Neue Spur im Vermisstenfall Tanja Gräff - Polizei sucht mit Sonar

Forrás: https://www.volksfreund.de/trier-neue-spur-im-vermisstenfall-tanja-graeff-polizei-sucht-mit-sonar_aid-6301879

a fiú elsietett, majd röviddel ezt követően egy kék színű Peugeot 307 típusú személygépkocsival tért vissza.²⁹ A fesztiválon dolgozó munkás a leengedett ablak miatt látta a férfit, akit rögtön felismert. A személygépkocsi rendszámablaja – sárga alapon fekete betűkkel – luxemburgi rendszámra enged következtetni.³⁰ Az autó beazonosítása azonban a mai napig nem történt meg. (Tanja eltűnését követő hetekben a rendőrség a luxemburgi hatóságokkal szorosán együttműködve megvizsgálta azon luxemburgi tanulókat autóját, akik a főiskolán vagy az egyetemen tanultak és Peugeot típusú autójuk volt, összesen 24 esetben került erre sor. A keresés nem járt eredménnyel.³¹ Tanja történelmet és germanisztikát tanult az egyetemen. Az ő eltűnésével foglalkozó vitafórumokon többször is lehet olvasni arról, hogy a rendőrség különösen nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy meghallgassa Tanja azon germanisztika szemináriumán részt vevő tanulókat, amin vámpírfilmekről volt szó.)³²

Letöltés ideje: 2020.05.17.

²⁹ Marcus Hormes: i.m.

Trier: Vermisstenfall Tanja Gräff - Fahrer eines blauen Peugeots gesucht.

Forrás: https://www.volksfreund.de/trier-vermisstenfall-tanja-graeff-fahrer-eines-blauen-peugeots-gesucht_aid-5059179

Letöltés ideje: 2020.06.15.

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=hXCC6BiuEO8>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

³⁰ Saß Tanja Gräff in dem blauen Peugeot?

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/rheinland-pfalz/sass-tanja-graeff-in-dem-blauen-peugeot_aid-6078192

Letöltés ideje: 2020.06.15.

Trier: Vermisstenfall Tanja Gräff - Fahrer eines blauen Peugeots gesucht: i.m.

<https://www.youtube.com/watch?v=b3XL7iRlvdU>

Letöltés ideje: 2020.06.15.

³¹ Trier: Vermisstenfall Tanja Gräff - Fahrer eines blauen Peugeots gesucht: i.m.

³² Lásd: <https://novatlan.blogspot.com/2013/09/vermisstenfall-tanja-graff-fru-hes.html?m=1&fbclid=IwAR2av-v8I1uNl6hYy1vGKwvmvYkmPeDwc93oCSFnxI1ik-cmd5kKYmU1HMwJU>

Letöltés ideje: 2020.06.08.

Svenja Pees: i.m.

Lásd még www.allmystery.de

Lothar M., negyvenkilenc éves helybéli lakos 2007. június 7-én a reggeli órákban két férfi beszélgetésének volt fültanúja a főiskola közvetlen közepében, kis kertjében. „*Mitgefangen – mitgehungen*” – hangzott el a párbeszéd során. A németek ezt a „*Spruchwort*”-ot, azaz szófordulatot akkor használják, ha valaki egy csoportos (bűn)cselekmény elkövetésében részes. Általában kisebb a bűnrészessége, de a bűnössége fennáll. Tehát előfordulhat, hogy szemtanúja volt egy bűncselekménynek, esetleg hozzáért az áldozathoz, kisebb dolgokban segédkezett, vagy csak egyszerűen tudomása van arról, kik követték el a bűncselekményt. A csoporthoz való tartozása „kényszeríti” úgymond a cinkosságra. A férfi tanúja volt annak, ahogy az egyik fiatalember rászólt a másikra: „*Ne denkst du dir...! – De én nem csináltam semmit! – Fogd be a szád! A legjobb lesz, ha elindulsz lefelé a Mosel folyóhoz, és fogsz magadnak egy taxit, amivel hazamész...*”³³

Lothar M. később, amikor Tanja eltűnésére fény derült, bejelentést tett. Felmerült az a verzió, hogy Tanja esetleg erőszakos bűncselekmény áldozatává vált a kertben. A rendőrség átkutatta a telket, azonban eredményt nem értek el.³⁴ Internetes forrás szerint egy fiatal férfi önként jelentkezett a rendőrségnél, miszerint a fesztivál éjszakáján a barátaival elloptak egy láda Desperados italt, amit később az átkutatott kis kertben fogyasztottak

³³ Rätsel um Tanja. 21-jährige Studentin spurlos verschwunden

Forrás: <https://web.archive.org/web/20080421044838/http://www.gutenmorgen.antennewest.de/index.php?id=1994>

Letöltés ideje: 2019.03.22.

Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja

Forrás: https://www.volksfreund.de/dramatischer-polizeieinsatz-zittern-um-tanja_aid-6591081

Letöltés ideje: 2019.06.08.

Soko FH geht Spuren in Kleingartenanlage nach

Forrás: https://www.volksfreund.de/soko-fh-geht-spuren-in-kleingartenanlage-nach_aid-4917220?fbclid=IwAR2qIAEWN-IvzD1yPSWTDPKf7ArMGoElMgCpi7TFfP_cuU-tEa6qAE9x5uIc

Letöltés ideje: 2020.06.08.

³⁴ Rätsel um Tanja. 21-jährige Studentin spurlos verschwunden: i.m.

el. Emellett elismerte, hogy a Lothar M. által hallott beszélgetés ő és az egyik barátja között hangzott el.³⁵

Ugyancsak nyugtalanító és kevésbé érthető adalék az is, hogy Andreas ex-barátnője, „Roberta”, a „StudiVZ” internetes fórumon a nyári fesztivált követő napon üzenetet küldött Andreasnak, amely szerint Andreas bizonyítékot törölt ki Roberta telefonjából („*Du Arschloch hast Beweismaterial von meinem Handy gelöscht.*”).³⁶

Elképzelhető, hogy Andreas és ex-barátnője visszamentek Tanjánáért hajnalban, és valami olyat láttak, olyat rögzítettek a telefonnal, amit nem kellett volna? Sajnos nem tudjuk; Andreas elszámoltatása Tanja ügyében felszínes volt, tekintettel arra, hogy alibivel rendelkezett.³⁷ Tanja eltűnését megelőzően ő már a városban volt, és épp hazafelé tartott. Mind a mai napig rejtély, hogy Andreas barátai közül aznap este kik alkották Tanja társaságát.³⁸

³⁵ Trier: Soko FH setzt Suche nach Tanja Gräff fort

Forrás: https://www.volksfreund.de/trier-soko-fh-setzt-suche-nach-tanja-graeff-fort_aid-5834189

Letöltés ideje: 2020.06.15.

³⁶ Wolfgang Kaes: i.m.

³⁷ Martin Schneider: Tod am Roten Felsen

Forrás: <https://www.sueddeutsche.de/panorama/verschwundene-studentin-in-trier-tod-am-roten-felsen-1.2476906>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

³⁸ Wolfgang Kaes: i.m.

Staatsanwaltschaft stellt Ermittlungen im Fall von toter Studentin ein.

Forrás: <https://www.spiegel.de/panorama/justiz/todesfall-tanja-graeff-staatsanwaltschaft-stellt-ermittlungen-ein-a-1154862.html>

Letöltés ideje: 2019.12.08.

Rolf Seydewitz: Der Fall Tanja Gräff ist kein Vermisstenfall mehr - Pressekonferenz der Polizei am Mittag.

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier-trierer-land/der-fall-tanja-graeff-ist-kein-vermisstenfall-mehr-pressekonferenz-der-polizei-am-mittag_aid-5568946

Letöltés ideje: 2020.05.17.

„Simon”

Egy héttel Tanja eltűnése után, június 13-án délután több bejelentés is érkezett a rendőrségre a Pallien lakónegyedből. (Lásd a fenti térkép 7. pontját!) A hívások különböző személyektől (5) érkeztek, egymástól függetlenül, akik azt állították, hogy női segélykiáltásokat hallottak a vörös sziklafal környékéről. A rendőrök kikerkeztek Pallien lakónegyedbe, ahol hatvan ház közül tizenhét házat átvizsgáltak, beleértve a házak környékét is. Ez nem vezetett eredményre, utólag azonban kiderült, hogy éppen annak az apartmanháznak a környékét nem kutatták át a rendőrök, ahol végül is nyolc év után Tanja Gräff csontjait megtalálták.³⁹ (A segélykiáltások napján a Bonner utca 32–46. szám alatt folytak a keresések⁴⁰, Tanja földi maradványait pedig a Bonner utca 74. szám alatti apartmanház hátsó kertjében találták meg.⁴¹)

A pallieni fültnak egyikének a fia, akit nevezünk „*Simonnak*”, ugyancsak felkeltette a figyelmünket. Death metal zenész volt, nagyjából And-

³⁹ Wolfgang Kaes: i.m.

Birgit Reichert: „Da ist etwas passiert, das aus dem Ruder gelaufen ist”

Forrás: <https://www.welt.de/vermishtes/article165991398/Da-ist-etwas-passiert-das-aus-dem-Ruder-gelaufen-ist.html>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

⁴⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=lqrs-gJGkqE>

Letöltés ideje: 2019.03.22.

⁴¹ Petra Pluwatsch: Vermisstenfall Tanja Gräff. Ein Knochenfund - und viele Fragen

Forrás: <https://www.ksta.de/panorama/vermisstenfall-tanja-graeff-ein-knochenfund--und-viele-fragen-1422028>;

Letöltés ideje: 2020.05.17.

reasszal egykorú. Tanja holttestét Trier-Pallienben, egy hatemeletes apartmanház mögött találták meg⁴², a fültnúk és Simon is Pallien lakónegyedben laktak.⁴³ Amikor a kutatás és adatgyűjtés zajlott a női segélykiáltások ügyében, ez a fiatalember mindezt „jó dolognak” tartotta.⁴⁴

Az „*Antenne West*” nevű helyi rádió (amely azóta megszűnt) 2007. június 13-án, tehát a pallieni kutatás napján interjút készített vele Tanja eltűnésének ügyében. (Ennek címe „*Kutatási akció a segélykiáltások miatt*” volt.) Az interjúban (végig vigyorogva és félre-félrenézve) elmondja, hogy ő ugyan nem hallott semmit, de a szomszédja igen, aki ezt követően azonnal rohant az édesapjához és a többi szomszédhoz, majd hívták a rendőrséget. Megemlíti, hogy egyesek szerint egy házaspár veszekedett, majd megemlíti, hogy mások viszont hallani vélték az „*Elég hosszú ideig tartottál már itt fogva!*” mondatot („*Du hast mich jetzt schon lange genug hier festgehalten!*”). Végül közli, hogy a jelek szerint hamis riasztás volt, hiszen nem találták meg a nőt.⁴⁵ (Az akkor 51 éves Peter M. fültnú a következőket hallotta: „*Segítség! Mit akarsz tőlem? Már napok óta bekötötted a számat, tűnj el végre! Segítség!!*”) („*Hilfe! Was willst Du von mir? Du hast mir schon tagelang den Mund zugebunden, hau' endlich ab! Hilfe!!*”) Ezt követően még egyszer elég hangosan hallotta a segélykiáltást, majd végül a nő elhallgatott. Peter M. első gondolata rögtön az eltűnt Tanja Gräff volt, azt vélte, hogy valamelyik bunkerben van fogvatartva. Ettől a gondolattól pánikba esett.⁴⁶)

⁴² Wolfgang Kaes: i.m.

Fall Tanja Gräff: Polizei befragt 50 Anwohner aus Trier-Pallien

Forrás: <https://www.wort.lu/de/lokales/fall-tanja-graeff-polizei-befragt-50-anwohner-aus-trier-pallien-55686e7a0c88b46a8ce5a276>

Letöltés ideje: 2020.06.08.

⁴³ <https://www.youtube.com/watch?v=lqrs-gJGkqE>

Letöltés ideje: 2019.03.22.

Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja: i.m.

⁴⁴ Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja: i.m.

⁴⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=lqrs-gJGkqE>

Letöltés ideje: 2019.03.22.

⁴⁶ Rätsel um Tanja. 21-jährige Studentin spurlos verschwunden: i.m.

Az interjú további részében egy idősebb úr elmondja, hogy megmutatott a rendőröknek egy régi bunkert a Pallien mögötti területeken, ahol ő kisgyerekként játszott, és így jól ismeri azt. A rendőrök nem tudtak a helyről. Elmondása szerint bementek, de a bunker két és fél méter után el volt falazva.⁴⁷ Megjegyezzük, hogy vélhetően több bunker is található a Pallien mögötti részen.

Az interjú végén a rendőrségi szóvivő hölgy egyértelművé teszi: a kutatást abban a reményben folytatták le, hogy Tanja Gräff még életben van.⁴⁸

A trieri „*Volksfreund*” nevű napilap online elérhető oldalán megírták, hogy a kutatás 21 óra körül is zajlott, és ahol nem nyitottak ajtót, oda lakatos segítségével hatoltak be a hatóság tagjai. Simon otthonában is jártak a rendőrök Tanját keresve, aki a többi ott lakóval ellentétben azt mondta, hogy „*Ich finde das gut*”. Tehát jónak találta, tetszett neki. A többi lakó nem volt ennyire lelkes.⁴⁹

Nem kizárt, hogy a kutatás menetéről esetleg olyan személyek is tudomást szerezhettek, akiknek köze lehetett Tanja eltűnéséhez.

Aznap este a kutatás 22 óra 05 percig tartott, az élőerő akkor lebontott, csak egy hőkamerás helikopter körözött tovább Pallien felett.⁵⁰ Az Antenne West nevű helyi rádió élőben közvetítette az eseményeket a kutatás napján. Megszakították azonban az élő adást egy, a rendőrség által meg nem erősített információ miatt. Nagyon szomorú hírt közölt a rádió, miszerint nagy valószínűséggel Tanja Gräff holttestét megtalálták. Információik szerint a fához kötözve vagy a fáról lógva találtak rá. Emiatt a bejelentésük miatt erős kritikát kaptak a Média és a Kommunikáció Tartományi Központjától (Die Landeszentrale für Medien und Kommunikation (LMK)).⁵¹ Hiszen nem találták meg Tanját, se más holttestet.

⁴⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=lqrs-gJGkqE>
Letöltés ideje: 2019.03.22.

⁴⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=lqrs-gJGkqE>
Letöltés ideje: 2019.03.22.

⁴⁹ Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja: i.m.

⁵⁰ Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja: i.m.

⁵¹ Rolf Seydewitz: Gelbe Karte für „Antenne West”

Simon 2012 októberében öngyilkosságot követett el.⁵² Öngyilkossága után az emlékének szentelt honlapon a legtöbb tőle búcsúzóinak csak a keresztneve látható, de ezek alapján jó barátja volt neki egy bizonyos Heiko és Tim – éppen mint Tanja jó barátai, ahogy a kronológiában olvastuk. A gyászoló barátok bejegyzéseiből kiderül, hogy a pincéjében gyakran játszott a DSA, azaz Das Schwarze Auge nevű fantasy szerepjátékot. Ez magyarázza a visszaemlékezések közt szereplő gyanús dolgokat, például „a pincében töltött remek időt” és azt, „amikor karddal és fejszével rontottak egymásnak a Pallien fölötti Weishauswald-ban”⁵³ (amelynek közelében elvileg Tanja lezuhant). Ezek alapján ugyanakkor tény, hogy Simon alapos helyismerettel rendelkezett a környéken.

A kutatás

Mint fentebb írtuk, a rendőrség külön csoportot (SOKO FH) alakított Tanja felkutatására. Kiterjedt terepkutatást végeztek Trierben és Luxemburgban, amely során kutyákat, hőkamerát, szonárt és jelentős csapaterőt is bevetettek. A lányt a levegőből is keresték.⁵⁴ Nem jutottak eredményre. A kutyákkal éppen az erdős-bozótos területeket nem kutatták át; később ezt azzal

Forrás: https://www.volksfreund.de/nachrichten/rheinland-pfalz/gelbe-karte-fuer-antenne-west_aid-5238977

Letöltés ideje: 2019.03.26.

⁵² Lásd: Wolfgang Kaes: i.m.

<http://www.kerze-anzuenden.de>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

⁵³ <http://www.kerze-anzuenden.de>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

⁵⁴ <http://www.findet-tanjagraeff.de/ratsel-um-tanja-21-jahrige-studentin-spurlos-verschwunden/>

Az oldal megszűnt! 2017 végén még elérhető volt.

Wolfgang Kaes: i.m.

Suche nach Tanja Gräff mit Wärmebildkamera;

Forrás: <https://brf.be/regional/29335/>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Jörg Diehl: Nur ein paar Hundert Meter

magyarázták, hogy a fákkal és bokrokkal benőtt terület gyalogosan nem volt megközelíthető.⁵⁵ (Ezt mi kétkedéssel fogadjuk.) Értésüléseink szerint Tanját a kutatás kezdetétől fogva hullakereső kutyákkal keresték.⁵⁶ A hő-kamera használata sem hozott eredményt⁵⁷, bár az valószínűleg inkább sebesültek (élők) felderítését tenné lehetővé, főleg nyáron.

Arról nincs pontos adatunk, hogy a kezdetben bevezetett jelentős erőssel, kutyákkal, hőkamerával végzett terepkutatást a későbbi hetekben megismételték-e, akár szerényebb erővel. Ha feltételezzük azt a verziót, hogy az eltűnést egy héttel követő női segélykiáltások összefüggésben vannak Tanja halálával, magyarán legalább a segélykiáltásokig életben volt valahol, akkor nyilván röviddel az eltűnése után nem találhatták (volna) meg a holttestét, mert nem volt még ott. 2011 márciusában kutatták át ismét a

Forrás: <https://www.spiegel.de/panorama/justiz/tanja-graeff-warum-wurde-ihre-leiche-erst-jetzt-gefunden-a-1033343.html>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Trier: Neue Spur im Vermisstenfall Tanja Gräff - Polizei sucht mit Sonar: i.m.

⁵⁵ Warum die Polizei Tanja Gräff nicht fand

Forrás: <https://www.welt.de/vermischtes/article140835079/Warum-die-Polizei-Tanja-Graeff-nicht-fand.html>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

Vor zehn Jahren verschwand Tanja Gräff

Forrás: <https://www.welt.de/regionales/rheinland-pfalz-saarland/article165215663/Vorzehn-Jahren-verschwand-Tanja-Graeff.html>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

⁵⁶ Lásd Birgit Reichert: Fall Tanja Gräff abgeschlossen. Tod der Trierer Studentin wird als Unfall bewertet

Forrás: <https://www.rundschau-online.de/news/aus-aller-welt/fall-tanja-graeff-abgeschlossen-tod-der-trierer-studentin-wird-als-unfall-bewertet-27874946>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

⁵⁷ Polizei weist Kritik an Suche nach vermisster Studentin zurück

Forrás: <https://www.tagesspiegel.de/gesellschaft/panorama/leiche-von-tanja-graeff-nach-acht-jahren-in-trier-gefunden-polizei-weist-kritik-an-suche-nach-vermisster-studentin-zurueck/11765754.html>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

sziklafal környékét, a hivatásos tűzoltóság speciális embereivel, Rheinland-Pfalz készenléti rendőreivel. Drónokat is bevetettek. Ez a kutatás sem vezetett eredményre.⁵⁸

A trieri ügyészség és a trieri Volksfreund napilap 30 000 euró nyomra-
vezetői díjat tűzött ki Tanja Gräff eltűnési ügyében.⁵⁹

Egy orvos, aki gyakran a főiskola erdős területén sétáltatta a kutyáját, három héttel a lány eltűnése után bejelentést tett a rendőrségen, miszerint egy holttest szagát érzi (onnan, ahol évekkel később végül is megtalálták Tanját), és a vadászkutya is egyértelműen jelez neki. Elmondása szerint a rendőrség közölte vele, hogy Tanját már keresték azon a területen, és a szag vélhetően egy vadállattól származott. Ennyi volt a reagálás részükről, nem több.⁶⁰

A (pót)nyomozás

Fél év telt el Tanja Gräff eltűnése óta, eredménytelenül. A hatvan nyomozóból álló „SOKO FH” csoportot tizenöt főszre csökkentették, majd 2009-ben az ekkor már „Ermittlungskommission (EK) FH” néven futó csoportot teljesen feloszlatták. Az akták visszakerültek a K11-hez, a kiemelt bűncselekményekkel foglalkozó alegységhez, ahol egy tapasztalt nyomozó vette át az ügyet. Az ügy az évek alatt is megoldatlan maradt, az adatok arról a

⁵⁸ Fall Tanja Gräff: Erneute Suche an den „Roten Felsen“ an der FH erfolglos beendet
Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier-trierer-land/fall-tanja-graeff-erneute-suche-an-den-roten-felsen-an-der-fh-erfolglos-beendet_aid-5608075

Letöltés ideje: 2020.06.08.

⁵⁹ Wolfgang Kaes: i.m.

Marcus Hormes: i.m.

Kripo Trier bittet Jäger um Mithilfe: i.m.

Rolf Seydewitz: Trier: Trotz 30.000 Euro für Top-Hinweis nichts Neues im Fall Tanja
Forrás: https://www.volksfreund.de/trier-trotz-30000-euro-fuer-top-hinweis-nichts-neues-im-fall-tanja_aid-4909887

Letöltés ideje: 2020.06.08.

⁶⁰ <http://tubebn.info/onlain/vdkNUxJTUJydXIEVmM>

Letöltés ideje: 2019.01.30.

júniusi éjszakáról felettébb hiányosak, különösen a 04 óra 15 perc és 04 óra 45 perc közötti időintervallum történései.⁶¹

2014 decemberében egy helyi újságban, a trieri Volksfreund-ban jelent meg egy cikk Tanja Gräffről⁶². Bár újat nem közölt, a 2007 óta eltelt idő alaposan megrendítette a bizalmat a rendőrök munkája iránt Tanja édesanyja szemében. Az asszony csaknem nyolc éve vesztette el a lányát, és azóta a férjét is. Az újságcikket a hatóságok nem hagyták észrevétel nélkül. Peter Fritzen, Trier város főügyésze azt mondta, hogy bár nem jutottak semmilyen eredményre, ők mégis minden követ megmozgattak annak érdekében, hogy Tanja Gräff ügyét megoldják.⁶³ Ezt a kijelentést Günther Deschunty nyugdíjas nyomozó felháborítónak tartotta, és olvasói levélben⁶⁴ fejtette ki, hogy mennyi lehetséges nyomot hagytak figyelmen kívül a nyomozás során.⁶⁵

A „General-Anzeiger” nevű újság egyik online megjelent sajtócikke alapján Günther Deschunty negyvenhat évig volt rendőr, tagja volt a hatvan nyomozóból álló „SOKO FH” csoportnak. Annak ellenére, hogy a csoportot feloszlatták, őt nem hagyta nyugodni az eset, és továbbra is foglalkozott Tanja Gräff eltűnésével. Egy évvel nyugdíjba vonulása előtt, 2011-ben újból elővette Svenja, Tanja Gräff egyik régi barátnőjének vallomását, abban a hitben, hogy esetleg valamely információ elkerülhette a rendőrség figyelmét. Újból olvasta a vallomást, benne a két ismeretlen férfiről szóló szeméyleírást is. A nyilvánosságra nem hozott fantomkép a szakállas férfiről és a hatezer darab, a fesztiválról beküldött amatőr fénykép új következtetésekre sarkallta a tapasztalt rendőrt. Deschunty megállapította, hogy bár

⁶¹ Wolfgang Kaes: i.m.

⁶² Lásd az azóta született cikkeket is: <https://www.volksfreund.de/suche/tanja%20gr%C3%A4ff/>;

Letöltés ideje: 2019.01.31.

⁶³ Wolfgang Kaes: i.m.

⁶⁴ Az olvasói levél az alábbi linken érhető el: https://www.volksfreund.de/meinung/leserbriefe/kriminalitaet_aid-5887033

Letöltés ideje: 2020.07.20.

⁶⁵ Wolfgang Kaes: i.m.

Tanját nem látni a képeken, a Svenja által leírt feketeruhás, tömzsi, kecskeszakállas férfit viszont igen. Ennek hatására újra felkereste a tanúkat, akik segítségével sikerült beazonosítani őt.⁶⁶

A két hallgatólány, akinek a fényképein a kecskeszakállas férfi szerepelt, egyébként ugyanabban a pallieni lakóházban laktak, mint Simon.⁶⁷

„Peter”

A közeli Szár-vidékről származó férfi az eltűnés idején szintén a főiskolán tanult. Kiderült, hogy Tanja eltűnése után röviddel abbahagyta tanulmányait, és utána a Szár-vidéki rendőrség állandó vendége lett. Az általa elkövetett bűncselekmények, például súlyos testi sértés, rongálás, becsület-sértés és magánlaksértés alapján erőszakos emberről van szó. A kecskeszakállas férfi, akit most nevezünk Peternek, egyébként szintén tagja volt egy death metal zenekarnak. Peternek fekete Volvo kombi típusú személygépkocsija volt, amelynek csomagtartójában egy gyerekkoporsót szállított. Amikor Petert a rendőrök kérdőre vonták, azt az indokot hozta fel, hogy zenekarban játszik és a koporsó kitűnően alkalmas zeneboxra, mivel visszhangos. Ez persze felfogható ízléstelen tréfának is; a koporsó továbbá szimbolizálhat sátánista, okkult vagy morbid dolgokat, amik nem ritkák a death metal stílusban.⁶⁸

A General-Anzeiger nevű napilap 2015 májusában online megjelent cikke alapján Peter meghallgatását 2011. július 29-én, valamint 2012. május 11-én hajtották végre.⁶⁹ A vallomástétel során ellentmondásokba keveredett, állítása szerint Tanját nem is ismerte⁷⁰, sőt azt is cáfolta, hogy a fesztiválon látta volna őt, hiszen az egész estét „Katharinával”, a barátnőjével töltötte. Peter ellentmondásait a rendőrség nem tisztázta, nem ástak mélyebbre, hogy kiderítsék, mi volt az oka az ellentmondásoknak. Egyedül

⁶⁶ Wolfgang Kaes: i.m.

⁶⁷ Wolfgang Kaes: i.m.

⁶⁸ Wolfgang Kaes: i.m.

⁶⁹ Wolfgang Kaes: i.m.

⁷⁰ Martin Schneider: i.m.

a Peter telefonjáról lekért adatok alapján juthattak a rendőrök arra a következtetésre, hogy Peter nem Katharinával töltötte az estét. A cellainformációk szerint Katharinát június 7-én hajnalban legalább tízszer kereste telefonon, valamint Peter 04 óra 09 perckor a mellékkijárat közelében tartózkodott. Ha visszaemlékezünk egy pillanatra a kronológiában foglaltakra, akkor rájövünk, hogy Tanja ez idő tájt szintén a mellékkijáratnál tartózkodott. Katharina 01 óra 07 perc és 04 óra 07 perc között többször is az ő volt barátjával telefonált. Valószínűsíthetjük, ha valóban az egész este folyamán Peter és Katharina együtt tartózkodott volna, akkor nem hívták volna egymást Peterrel kölcsönösen, és a lány a volt barátját sem kereste volna. (Ez a viselkedés nem jellemző a szerelmes párokra.)⁷¹

A fent említett sajtócikk alapján 2011. november 16-án végül Katharina meghallgatására is sor került a rendőrségen. Elmondta, hogy Peterrel valóban együtt tartózkodtak a fesztiválon, de csak rövid ideig. Mindenki ivott, így ők is, Petert pedig egyre több nő foglalkoztatta. Katharina megsértődve otthagya, és a volt barátjánál, a városban töltötte az éjszakát.⁷²

Peter telefonja 04 óra 24 perc után szintén elérhetetlenné vált, minden bizonnyal kikapcsolta. Első vallomása alapján még aznap, 2007. június 7-én hajnalban hazautazott, a második vallomásában viszont már azt vallotta, hogy a Mosel folyó partján leparkolt Volvo típusú személygépkocsijában töltötte az éjszakát.⁷³

Ezzel ellentétben elképzelhetőnek tartjuk, hogy „Peter” kocsija a fesztivál éjszakáján a libegő (Kabinenbahn) hegyi állomásának környékén volt. Erre Tanja és Peter telefonhívásainak helyadataiból következtetünk – 4 óra tájban mindketten a mellékkijárat közelében tartózkodtak –, Tanja ilyenkor készülődött a belvárosba menni.⁷⁴ Megjegyezzük, hogy a libegő (Kabinenbahn) parkolója közel van Tanja lezuhanási helyszínéhez.

⁷¹ Wolfgang Kaes: i.m.

⁷² Wolfgang Kaes: i.m.

⁷³ Wolfgang Kaes: i.m.

Martin Schneider: i.m.

⁷⁴ Wolfgang Kaes: i.m.

A Kabinenbahn épülete Tanja eltűnésekor már elhagyatott volt, a kihallgatás idejére azonban le is bontották. (A folyó fölött közlekedő libegő 2001-ben állt le, a szikla tetején álló állomásépületet 2011 végén lebontották.⁷⁵) A 2007. június 13-án női segélykiáltásokat halló fültanúk közül többen is, egymástól függetlenül, a sziklafal környékét jelölték meg a hangok forrásaként.⁷⁶ Tudomásunk szerint azonban a szikla tetején nem folyt adatgyűjtés vagy kutatás a segélykiáltások napján.

„Peter” azóta törölt német közösségimédia-profilján (nyilván tréfából...) szerepel, hogy „*eddigi foglalkozása: személyi kíséző az élet legnehezebb útján*”, „*továbbá a legjobb minőségű parafiliák specialistája*”, illetve hogy „*gore manager*” (a gore eredetileg a kiontott vért jelenti, de napjainkban minden kirívóan, vagy inkább öncélúan véres, erőszakos tartalom állandó jelzője: a „belezős horrorfilmeké” például). Ezen kívül feltünteteti ugyanítt, hogy 2010 októbere óta ír egy könyvet, valamint hogy egy súlyos bűncselekmény tanúja. Figyelemfelkeltő az is, hogy a foglalkozásáról azt írta: „*gesichtsloses Management*”, vagyis „*arcatlan menedzsment*”. Itt talán eszünkbe juthat az Ichor zenekar „*Man Without Face*”⁷⁷ (Arc nélküli ember/férfi) című klipje, amelyben feltűnnek bizarr, kínzásokat tartalmazó képek. Látni fogjuk ennek jelentőségét a videóklipek ismertetésénél. Mun-

⁷⁵ https://www.routeyou.com/de-de/location/view/48861250/trierer-kabinenbahn?fbclid=IwAR10WbAuOo1Xmt8Kou_JzzGbcDREbYGjI-bCTK8gBoeA0om50mTBMZmCl3ck

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Trierer Kabinenbahn ist Geschichte

Forrás: <https://www.wr.de/nachrichten/trierer-kabinenbahn-ist-geschichte-id6071545.html>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Christa Weber: Die Kabinenbahn ist Geschichte

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier-trierer-land/die-kabinenbahn-ist-geschichte_aid-6393997

Letöltés ideje: 2020.05.17.

⁷⁶ Wolfgang Kaes: i.m.

Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja: i.m.

⁷⁷ Lásd <https://www.youtube.com/watch?v=LibxCzgiSN4>

Letöltés ideje: 2019.01.31.

kahelyként adta meg a „*Pietät Pro. und Söhne*” nevű céget, ennek a valóság tartalmát kideríteni nem tudtuk. Ez lehet egy rossz tréfa, bár pár dolgot megmagyarázhatna az ügyben. Például a General-Anzeiger nevű napilap egyik online sajtócikkében szereplő információt, amely szerint a kecskeszakállas férfi az autójában koporsót szállított. Véleményünk szerint egy temető vagy temetkezési vállalat helyszíne alkalmas lehet személyek elrejtésére. Az akkor rendelkezésre álló adatok szerint kinek jutott volna eszébe Tanját ilyen helyszíneken is keresni?! Itt gondoljunk még vissza a kecskeszakállas férfinak a meghallgatásán elhangzott válaszára, miszerint a gyerekkoporsó alkalmas zeneboxra.⁷⁸ Szándékosan adott komolytalan választ, hogy ne kerüljön gyanúba, vagy pedig a profilján megadott adatokat pusztán viccnek szánta?! Ezekre a kérdésekre a választ nem tudjuk megadni.

Az utóbbi években „Peter” egyáltalán nem szerepel semmilyen közösségi oldalon, egyéb honlapon is elvéve. (Szeretnénk leszögezni, hogy „Peter” valódi személyazonosságában nem vagyunk biztosak. Az interneten rendelkezésre álló adatok alapján csak erős feltételezésünk van a személyét illetően.)

Nem kívánunk összefüggést beeláttni, de tény, hogy Peter – feltételezett – második kihallgatása (ahol ellentmondásokba keveredik) 2012 májusában, Simon öngyilkossága pedig 2012 októberében volt.⁷⁹

A death metal zenéről

Andreas, Simon és Peter mind death metal zenészek. Lássuk, hogy a death metalról mit érdemes tudni! Szubjektív és számos ponton vitatható zene-történeti fejtegetés következik.

⁷⁸ Wolfgang Kaes: i.m.

⁷⁹ Wolfgang Kaes: i.m.

Forrás: <http://www.kerze-anzuenden.de>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

A metalról általában

A rock legkeményebb rétegeiből a hetvenes években kialakult a heavy metal nevű zenei műfaj, dobra, basszusgitárra, gyakorlatilag mindig két elektromos (torzított) gitárra épülő műfaj. Számtalan előadó tette és teszi népszerűvé napjainkig (többek között Iron Maiden, Judas Priest).

A hatvanas-hetvenes években népszerű country és blues előadók szinte sportot űztek a számok közbeni, percekig tartó hangszeres szólókból (Jimi Hendrix, Stevie Ray Vaughan.). A punk rock ennek „dadaista” tagadása: faék egyszerűségű, gyors dallamok ismételtetése, ének helyett a rendszer- vagy társadalomkritikus szövegek ordítása (The Exploited, G.G. Allin⁸⁰).

A nyolcvanas években a heavy metal virtuozitását elkezdték ötvözni a punk agresszivitásával, és ebből jött létre a thrash metal (mint például Slayer, Venom), ahol már hangsúlyosan jelen van a dalok témái közt a halál, a gyilkosság. A kultikus Slayer⁸¹ több számot szentel sorozatgyilkosoknak (Dead Skin Mask, 213, Serenity in Murder), illetve gyakorlatilag kizárólag sötét, illetve erőszakos témákat dolgoznak fel. A heavy metalból és a thrash metalból a nyolcvanas évek közepe táján kezdett kiválni az extrém metal két alapvető stílusa, a black⁸² (fekete) és a death⁸³ (halál) metal. Mindkét zenei irányzatra jellemző a nagyon erősen torzított, mélyre hangolt elektromos gitár, azok gyors (tremolo) pengetése, az érthetetlen (hörgő, károgó, sikoltozó) ének. A feldolgozott témák között gyakori a halál, az erőszak, a sátánizmus, a keresztényellenesség. Az élő fellépéseken is gyakoriak az

⁸⁰ Lásd Live Fast, Die Fast - G.G. Allin csodálatos élete és halála

Forrás: <http://www.matula.hu/zine/pag/20011129gg.html>

Letöltés ideje: 2019.01.31.

⁸¹ Lásd: <https://www.slayer.net/>

Letöltés ideje: 2019.01.31

⁸² Lásd: http://www.metalenciklopedia.hu/mufaj_black_metal

Letöltés ideje: 2019.01.31

⁸³ Lásd: http://www.metalenciklopedia.hu/mufaj_death_metal, illetve <http://www.rock-book.hu/st%C3%ADlusok/death-metal>

Letöltés ideje: 2019.01.31

okkult vagy sátánista jelképek, főleg a black metal zenészek extrém arcfestést vagy jelmezeket használnak.



A Gorgoroth norvég black metal együttes fellépése; megfigyelhető az arcfestés és a jelmez.⁸⁴

A két műfaj aligha határolható el élesen. A death metal általában gyors, bonyolult, virtuóz, nagyon komoly hangszeres tudást és gyakorlatot igényel; fontos elem a számokban a virtuóz szóló, akár basszusgitárral is. A riffek (az egyik gitár által ismételt ritmizált dallamfrázisok) gyakran diszszonánsok, a dob úgynevezett „blastbeat” (négy negyedes, tizenhatodokból és harminckettedekből álló ritmus, percenként legalább 180, de inkább 240–280 dobütés) játéka gyakran folyamatos az egész szám alatt; jellemző még az úgynevezett „breakdown”, a zene tempójának hirtelen lassulása. A black metal ezzel szemben kezdetben kifejezetten minimalista stílus volt; gyakori volt a „necro-sound”, a szándékosan rossz hangzás. A zenei virtuozitás helyett a hangulatra helyezték a fő hangsúlyt, bár a kez-

⁸⁴ Forrás: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/68/Gorgoroth_I.jpg/800px-Gorgoroth_I.jpg
Letöltés ideje: 2019.01.31

detektől léteznek bonyolult, virtuóz, komoly hangszeres tudást igénylő darabokat játszó, a legtöbbször által mégis a black műfajba sorolt zenekarok (például Satyricon, Mayhem). Később – főleg a black metal stílusban – megjelent kiegészítő hangszerként a szintetizátor is. Megemlíthetjük még a grindcore műfajt is, ami a „dadaista” punk extrém irányzata, a death metalhoz hasonló erősen torzított gitárokat és gyors dobot használ, ének helyett itt is hörgés, káromlás, sikoltás vagy egyéb zajok szerepelnek. Jellemzője még az extrém rövid zeneszámok komponálása: akár a húsz-negyven másodperces, tagolatlan, dekomponált számok tipikusak. A témaválasztás már szinte paródiaszerűen obszcén, a „belezős horrorfilmeket” idézi, nemi erőszakról, szexuális devianciákról „szól”, és ilyesmi jelenik meg a lemezborítókön is.

Ezek az extrém műfajok a gyakorlatban szinte szabadon átjárhatók; a legtöbb ilyen zenekar valamilyen fúzióját játssza a thrash, black és death metal zenének. Ami általában megegyezik: a zenekarok szinte mindig négy-öt tagot számlálnak (dob, basszusgitár, két gitár, esetleg szintetizátor; sokszor valamelyik gitáros vagy basszusgitáros énekel). A black metal műfajban előfordul, hogy egyetlen ember vagy páros alkotja az egész „zenekart”, és ők játszanak fel minden hangszert (például Burzum).

Ez a fajta zene, talán mondanunk sem kell, erősen rétegzene, a rajongói szinte külön szubkultúrát alkotnak. A koncertek látogatói is „kiöltöznek” általában fekete ruhákba, az együttesek pólóiba, olykor szöges, szegecses bőr ékszereket és kiegészítőket is viselnek, néha arcfestést is. Jellemző a hosszú haj, illetve a legtöbb metal műfaj koncertjeihez hasonlóan a testi épség biztosítására a vasalt orrú bakancs (lábra taposás ellen).



Death Metal koncert részlete. Schmitt Darinka felvétele

Témánk szempontjából az is nagyon fontos, hogy rétegműfaj lévén a zenekarok tagjai nagyrészt személyesen ismerik egymást akár 100–200 kilométeres körben; sőt a koncertlátogatók egy része is. Gyakori az is, hogy az együttesek nevet változtatnak, vagy azonos névvel de megváltozott személyi összetétellel zenélnek.

A videoklipek

A rétegzene és a köré épült szubkultúra történéseiről a széles közvélemény általában nem nagyon szerez tudomást, de azt nagyjából „mindenki megtudta”, hogy Tanja eltűnése után, valamikor egy éven belül Andreas zenekara egy zeneklipet is készített egy fiatal, csinos lányról, akit egy pincében megkínzott, majd utána brutálisan meggyilkolt egy „arctalan férfi”.⁸⁵

Tanja barátja az Ichor nevű zenekarban játszott abban az időben. A zenekar 2009-es lemezének címe „*The Siege*” (Az ostrom), olyan nyugtalanító című számokkal, mint a „*Suffocate in Extasy*” (Fuldoklás extázisban),

⁸⁵ Wolfgang Kaes: i.m..
Martin Schneider: i.m.

„*Cut Off Their Limbs*” (Vágd le a végtagjaikat) vagy a „*This Is My Way To Kill*” (Így ölök én).⁸⁶ A lemez két számához is készült videoklip. Ezek a „*Caught in a Deathmachine*”⁸⁷ (a halál gép fogságában) és a „*Man Without Face*”⁸⁸ (Arc nélküli ember/férfi). Mindkét klipben feltűnnek elég bizarr, kínzásos képek.

A *Caught in a Deathmachine*-ben 1.43-nál mutatnak egy fellógatott alakot, majd 3.35-től sokszor mutatják. A helyszín egy elhagyatott üzem vagy valamilyen egyéb csarnok, betört ablakokkal, máló vakolattal. Az alak fiatal, rövid szőke hajú lány, farmerban és fekete ujjatlan pólóban. A klipben azt látjuk, hogy kapaszkodik a kötélén függő vízszintes rúdhoz, de úgy néz ki, mint aki eszméletlen. Ebből, a szám címéből, illetve a helyszínből fakadó nyomasztó hangulatból adja magát a képzetársítás, hogy a lány áldozat.⁸⁹

A *Man Without Face* klipben a zenekar egy pincehelyiségben játszik, és ugyanebben a pincehelyiségben mutatják be a bizarr képsorokat is. Egy fiatal, csinos, fekete hajú lány lopózik le a pincébe, ahol a falat fényképek díszítik: portrék, lányokról és fiúkról, mindnek a szája le van ragasztva ragasztószalaggal. A lány mögött érkezik a pincébe egy véres, eredetileg fehér munkavédelmi kezeslábast és szájmazskot viselő nagydarab alak, kezében kalapáccsal. Lendül a kalapács, vér fröccsen a falra. Ezután a lányt már fekvő állapotban látjuk, leragasztott szájjal, ragasztószalaggal összekötözött csuklókkal, de eszméletén van. Az „arctalan férfi” felé fordul, kezében egy (talán) orvosi kézfűrésszel; majd azt látjuk, hogy véres kézzel összefogdossa a fényképeket, csíkokat húz rájuk, még később pedig „vérrel” felírva látjuk a zenekar nevét (Ichor) a falon. Végül ismét az arctalan férfit és a háromszor lesújtó kalapácsot látjuk. A klip legvégén egymás mellett ülve látunk

⁸⁶ Lásd: http://www.metal-archives.com/albums/Ichor/The_Siege/241332

Letöltés ideje: 2019.01.31

⁸⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=MFy9xUV-C1Y>

Letöltés ideje: 2019.01.31.

⁸⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=LibxCzgiSN4>

Letöltés ideje: 2019.01.31

⁸⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=MFy9xUV-C1Y>

Letöltés ideje: 2019.01.31.

öt fiút, leragasztott szájjal, kezeikkel a hátuk mögött. Az a benyomásunk támad, hogy ők mindvégig ott voltak, látták az eseményeket. A klip legutolsó képsora az, ahogy az „arctalan férfi” az öt fiú fölé tornyosul, és fenyegetően rájuk mutat a véres kalapáccsal.⁹⁰



Pillanatkép az Ichor: Man Without Face klipből⁹¹

Dalszövegeket nem találni, pedig maga a lemez, illetve a klipek sok honlapon fent vannak. Ebből messzemenő következtetéseket nem lehet – vagy nem érdemes – levonni, mert ebben a rétegzében a dalszövegek nyilvánosságra hozatala kimondottan ritka. (Ahogy az is, hogy a közönség a koncerten együtt énekeljen a zenekarral...)

Az viszont érdekes, hogy magunkat rajongónak kiadva a (jelenlegi) zenekart megkerestük a közösségi médiában, hogy a dalszövegek valahol megszerezhetők-e. Válaszuk szerint nem, a dalszövegek a Siege lemezeiről évekkal ezelőtt „elvesztek”, ma már nincsenek meg.

Egy pillanatra visszautalunk „Peternek” egy közösségi hálózaton megadott foglalkozására, az „arctalan menedzsmentre”.

⁹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=LibxCzgiSN4>
Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=LibxCzgiSN4>
Letöltés ideje: 2019.01.31

A környék extrém metal szubkultúrája

Vessünk egy pillantást Trier illetve Rajna-Pfalz pezsgő extrém metal életére! Az Ichor zenészei 2007 óta az alábbi együttesekben fordultak meg, miközben az Ichor is mind a mai napig létezik, koncertezik. A World Escape nevű formáció 2008-ban jelentette meg a Lock'n'Load című demolemezét, melynek harmadik száma az „*Innocent Blood*”, Ártatlan vér.⁹² A Massacre The Wasteland formáció World Collapse Countdown című lemeze⁹³ a számok hosszából ítélve inkább grindcore műfajú lehet; a Stellar Master Elite formáció három lemeze⁹⁴ black metal stílusú. A Tanja Gräff üggyel kapcsolatba hozható számcím ezeken a lemezeken nem található.

Nem trieri, de szintén rajna-pfalzi zenekar a Torment of Souls, akik 1994 óta zenélnek együtt, tehát nagyjából tíz-tizenkét évvel idősebb korosztály lehetnek Tanjáékhoz képest.⁹⁵ Ez a zenekar 2009-ben jelentetett meg egy kislemezt, „*Killing Tools*” (gyilkos szerszámok, öléshez való eszközök) címmel. A lemez borítóján hosszúnyelű hentesbárdok, acélkampó és egy orvosi vagy hentesfűrész látható; utóbbi pont olyan eszköz, mint a Man Without Face klipben. A kislemezen három szám található, az „*Abgehackt*” (jelenthet kipipáltat, de levágottat is), a „*Die Hure II*” (A szajha, három különböző lemezükön három részletben jelent meg, ez a középső) és az „*Every Bone Broken*” (Minden csont eltört).⁹⁶

Saarlandi zenekar a Point of Inflection, akik 2008-ban úgynevezett split lemezt adtak ki közösen az Ichorral.⁹⁷ (A split lemez több, általában két

⁹² http://www.metal-archives.com/albums/World_Escape/Lock%27N%27Load/226563
Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹³ http://www.metal-archives.com/bands/Massacre_the_Wasteland/3540331663
Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹⁴ http://www.metal-archives.com/bands/Stellar_Master_Elite/3540329447
Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹⁵ https://www.metal-archives.com/bands/Torment_of_Souls/19729
Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹⁶ http://www.metal-archives.com/albums/Torment_of_Souls/Killing_Tools/252016
Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹⁷ https://www.metal-archives.com/bands/Point_of_Inflection/100345

zenekar együttműködéseként jön létre; mindig kevés zenekar, viszont minden zenekar több számmal képviselteti magát, ebben különbözik pl. a válogatás-lemezektől.) A Point of Inflection zenekar számai témánk szempontjából kevésbé érdekesek. Az Ichornak viszont három száma jelent meg ezen a lemezen. A három szám közül kettő megjelent az Ichor önálló albumain, a harmadik viszont nem. E harmadik szám címe „*Deformed&Enslaved*”, azaz deformálva (eltorzulva) és rabságra vetve, rabszolgává téve. Ezt a számot tehát egyetlen későbbi lemezükön sem jelentették meg.⁹⁸

Az Ichor említett 2009-es lemezének, a The Siege-nek a felvételei az album belső borítója alapján Saarlandban készültek.

Trieri death metal zenekar viszont a Human Remains (Emberi maradványok), akik 2007-ben alakultak, de lemezt csak 2016-ban adtak ki.⁹⁹ A Depths of Hades (Hádész mélységei) lemezen több nyugtalanító cím is található¹⁰⁰, álljon itt egy részlet a „*Cranium*¹⁰¹” (a koponya tudományos neve) címűből: „*A hentesművészetet gyakorolva, a csontok kilátszanak és a hús kicsavarodik, felaprítom a zsigereidet, a szemedet legyekkel etetem meg, hajótörökként a borzasztó fájdalomban, kín!*”

A fent említett Simon zenekara a Scapegoat volt, a fiú az öngyilkossáig énekelt itt. A banda 2007 őszén jelentette meg a Disciples of Warfare (A Hadviselés Tanítványai; a tanítvány itt bibliai, újszövetségi értelemben

Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹⁸ https://www.metal-archives.com/albums/Point_of_Inflection/Point_of_Inflection_-_Ichor/241333

Letöltés ideje: 2019.01.31.

https://www.metal-archives.com/albums/Ichor/Benthic_Horizon/288917

Letöltés ideje: 2019.01.31

https://www.metal-archives.com/albums/Ichor/The_Siege/241332

Letöltés ideje: 2019.01.31

⁹⁹ https://www.metal-archives.com/bands/Human_Remains/3540403817

Letöltés ideje: 2019.01.31.

¹⁰⁰ https://www.metal-archives.com/albums/Human_Remains/Depths_of_Hades/610956

Letöltés ideje: 2019.01.31.

¹⁰¹ <http://human-remains-death-metal-trier.de/lyrics/cranium.html>

Letöltés ideje: 2019.01.31.

szerepel) című lemezét. Az albumon ötös számként található a Her Soiled Flesh (Beszennyezett húsa, mármint egy nőé) és kilencesként a Sentenced to Die (Halálra ítélve). Ezen kívül figyelmet érdemel a második tétel, a Booze & Kill, Inni és ölni; a booze azonban a szeszesital nyakalásán, ivásán kívül főnévként (a szeszesital mellett) jászolt is jelent.¹⁰² A Scapegoat dobosa a zenén kívül a Stellar Master Elite egyik lemezéhez végzett dizájn munkálatokat.¹⁰³

„Peter” zenekarát nem tudtuk biztosan azonosítani.

A Statement of Claim oldalán a zenekar portréfotója olyan helyet ábrázol, ami nagyon hasonlít az Ichor: Man Without Face klipben látható pincéhez. A Statement of Claim zenekarban egyébként az említett Scapegoat zenekar egyik gitárosa és a basszusgitárosa is játszott.¹⁰⁴

Fentiekén kívül megvizsgáltuk az Incise, Sacrilegion, Vintundra, Flesh Divine, Invokation, Menschenfresser, Katatonie zenekarokat, érdemi eredmény nélkül. Az Incise (bemetsz, bevág) zenekar 2007-es demóján szerepel egy Toxic Injection (mérgeinjekció) című szám¹⁰⁵, de ennek nem tulajdonítottunk nagy jelentőséget. Viszonylag új zenekarok, tehát jóval Tanja eltűnése után jöttek létre: Constant Vulse¹⁰⁶, Earthgrave¹⁰⁷, Task Force

¹⁰² https://www.metal-archives.com/albums/Scapegoat/Disciples_of_Warfare/234790
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹⁰³ <https://www.metal-archives.com/bands/Scapegoat/38668>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹⁰⁴ https://www.metal-archives.com/bands/Statement_of_Claim/3540290335
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹⁰⁵ https://www.metal-archives.com/albums/Incise/Incise_-_Demo_2007/242616
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹⁰⁶ https://www.metal-archives.com/bands/Constant_Vulse/3540352274
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹⁰⁷ <https://www.metal-archives.com/bands/Earthgrave/3540408377>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

Beer¹⁰⁸, Death Assault¹⁰⁹. A Doomstone¹¹⁰, az Age of Distrust¹¹¹, a Human Waste¹¹² és a Crucifixion¹¹³ szintén trieri, a Goryfication rajna-pfalz-i death metal zenekarok voltak, de Tanja eltűnésének idejére feloszlottak.¹¹⁴

A kutatást megnehezíti, hogy a zenészek egy része csak keresztnévvel vagy egyenesen álnévvel szerepel az egyes lemezeken. Így például nem tudjuk kideríteni, hogy a Human Remains gitárosa, „Chris”, azonos-e az Ichor azóta kilépett basszusgitárosával.

Trierben az Exhaus nevű szórakozóhely a death metal szubkultúra központja; ez kicsi, szinte családias hely, a látogatók és főleg a zenekarok valóban ismerik egymást személyesen is.

Scapegoat, magyarul bűnbak

A bevezetőben hangsúlyoztuk, de most megtesszük még egyszer: nem áll szándékunkban hangulatot kelteni az extrém metal (death, black, thrash) zene vagy annak művelői, rajongói ellen. A szerzők egyike maga is lelkes fogyasztója az ilyen zenének, és gyakran látogat ilyen koncerteket.

Ugyanakkor az észak-európai black metal színtéren közismerten törtétek közfelháborodást kiváltó (bűn)cselekmények. Gondolunk itt norvég templomok felgyújtására, zenészek által elkövetett emberölésekre, bizarr botrányokra, színpadias öngyilkosságokra. Ezek ismertetéséből egész

¹⁰⁸ https://www.metal-archives.com/bands/Task_Force_Beer/3540429187
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹⁰⁹ https://www.metal-archives.com/bands/Death_Assault/3540433093
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹¹⁰ <https://www.metal-archives.com/bands/Doomstone/9490>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹¹¹ https://www.metal-archives.com/bands/Age_of_Distrust/13814
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹¹² https://www.metal-archives.com/bands/Human_Waste/57873
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹¹³ <https://www.metal-archives.com/bands/Crucifixion/13359>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹¹⁴ <https://www.metal-archives.com/bands/Goryfication/31463>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

gyűjtemények születtek.¹¹⁵ Megint másfelől, az a kép, hogy „*sátánista szekták rituális gyilkosságokat követnek el*”, leginkább a média által kreált probléma, egyes esetek felfújása, össze nem függő egyedi esetek összemosása.¹¹⁶ Végül: ha van is harminc-valahány olyan gyilkossági ügy, ami az extrém metal színtérhez köthető, hangsúlyozzuk, hogy ez harminc-valahány év alatt történt, a világszerte milliós nagyságrendű rajongótáborban.

Egy, az ezredforduló után publikált cikk¹¹⁷ összefüggéseket talált a sá-tánista „szertartások”, a „vámipirkultusz” és a szexuális devianciák, parafil-
liák közt. A „vámipirkultuszban” a szadomazochista „játékok”, a kikötözés
valójában rituális eszköz a vadász és a préda szerepének megélésére.¹¹⁸
Egy korábbi cikkében¹¹⁹ a szerző be is mutat egy „vámipír” fiatalkorúak
által elkövetett kettős emberölést. 1996-ban egy tizenhat éves fiú gyilkolta
meg a „vámipírszektájába” frissen betért – hasonló korú – lány szüleit; tár-
sával otthonukban egy feszítővással verték agyon a házaspárt, testükbe „V”
betűt égettek. A szekta vezetőjét halálra (tizenhat évesen ezzel Florida szö-
vetségi államban ő volt a legfiatalabb), míg szintén fiatalkorú tettestársát a
terhelő vallomásért cserébe pedig életfogytiglanra ítélték.¹²⁰ A szerző a me-
tálzene és a sátánizmus kapcsán több emberölési ügyet¹²¹ is bemutat, ezek
azonban nem black vagy death metal zenekarokkal kapcsolatos ügyek –

¹¹⁵ <https://www.ranker.com/list/black-metal-violence-and-creepiness/will-gish>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹¹⁶ Randy Lippert: The Construction of Satanism as a Social Problem in Canada. *Canadian Journal of Sociology* 1190/15. 417–439. o.

¹¹⁷ Dawn Perlmutter: The Forensics of Sacrifice: A Symbolic Analysis of Ritualistic Crime. *Anthropoetics* IX., 2003-2004.

Forrás: <http://anthropoetics.ucla.edu/ap0902/sacrifice-2/>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹¹⁸ Perlmutter (2004): i.m. 10. o.

¹¹⁹ Dawn Perlmutter: The Sacrificial Aesthetic: Blood Rituals from Art to Murder. *Anthropoetics* V., 1999-2000.

Forrás: <http://anthropoetics.ucla.edu/ap0502/blood/>
Letöltés ideje: 2019.01.30.

¹²⁰ Perlmutter (2000): i.m. 9. o.

¹²¹ Perlmutter (2004): i.m. 19. o.

hangsúlyozzuk, a death metal teljes mértékben rétegzene, a széles közvélemény „nem is sejtí”, hogy léteznek a heavy metalnál vagy Marilyn Mansonnál „durvább” zenék és zenekarok.

Egy kéjgyilkosságról szóló szakkönyv ismertet olyan esetet, amikor három death metal rajongó fiú követ, elrabol, majd meggyilkol egy tizenöt éves lányt, aki az osztálytársuk. A gyilkosságra egy, a fiúk által épített „oltárnál” kerül sor, a lánnyal, illetve a holttestével fajtalanokodnak is, egy héten keresztül. Egyik fiúnak sem volt pszichológiai vagy pszichiátriai kór-előzménye, sem korábbi erőszakos ügye. Az ismertető leszögezi, hogy a gyilkosságot elsősorban nem nemi indíttatásból követték el (a nekrofil elemek ellenére sem), hanem meg kívánták valósítani a rajongott zene szövegeit; a zene hangulatának megfelelő szertartást akartak eljátszani.¹²² Kis kutatással megállapítható, hogy az ügy a kaliforniai Elyse Pahler sérelmére elkövetett emberölés 1995-ből; a lány szülei perbe is fogták a Slayer zenekart, mivel a három elkövető Slayer-rajongó volt, és a lány szülei szerint a dalszövegek (nevezetesen a Postmortem, a Dead Skin Mask, az Altar of Sacrifice és a Kill Again) inspirálták az elkövetést.¹²³ Ahogy korábban írtuk, a Slayer maga nem death metal zenekar, jóllehet a nyolcvanas években megalakuló legtöbb death metal zenekar számára a korabeli Slayer példakép volt. A perben egyébként a Slayer nyert; a bíró indokolásában kifejtette, hogy ha felelőssé lehetne tenni egyetlen zenekart az ilyen emberölésekért, akkor felelőssé lehetne tenni a könyvtárak állományának nagy részét is.¹²⁴ Egyébként az elkövetők egyike is azt mondta, hogy nem a zene

¹²² Louis B. Schlessinger: *Sexual Murder. Catathymic and Compulsive Homicides*. CRC Press, Boca Raton FL USA, 2004. 106. o.

¹²³ Lásd: <https://www.sanluisobispo.com/news/local/crime/article39122823.html>;
https://www.washingtonpost.com/archive/business/2001/01/23/did-death-metal-music-ignite-murder/63cf6de7-fdd1-4067-a49f-9946f111e6a2/?noredirect=on&utm_term=.54bb7a00d086;
Letöltés ideje: 2019.01.31.

¹²⁴ Lásd: <https://web.archive.org/web/20070927184056/http://www.metalhammer.co.uk/news/article/?id=38796>;
Letöltés ideje: 2019. január 31.

miatt tették, hanem mert a trió egy másik tagja megszállottja volt a lánynak, és megszállottja lett a lány megölésének.¹²⁵

Egy másik szakkönyv felhívja a figyelmet arra, hogy a (zenei) szubkultúrák tagjai külső szemlélők számára pontosan nem mindig különböztethetők meg. A hírhedt iskolai lövöldözőre, Dylan Klebolt-ra például öltözködési szokásai alapján azt mondták, hogy a „gót” szubkultúra tagja volt, náci-szimpatizáns és metálzenét hallgatott; nos ő egyrészt nem tartozott a „gót” szubkultúrához (akik kifejezetten apolitikusak és erőszakellenesek), másrészt metálzenét sem hallgatott, harmadrészt a „gót” szubkultúra tagjai sem hallgatnak metálzenét. A felületes hasonlóság a fekete ruhákban, az arc és szem kifestésében, hasonló ékszerek viselésében. nyilvánul meg. Másrészt leszögezik, hogy általában a fiatalok zenei ízlése, a szubkultúrák polgárpukkasztó külsőségeinek viselése ugyanolyan lázadó, izgalomkereső tevékenység a részükről, mint amilyen – adott esetben – a kisebb csínyek és komoly bűncselekmények elkövetése is.¹²⁶

Olyan kutatást, ami kifejezetten az extrém metal zenét vizsgálná a szexuális devianciák, parafíliák kapcsán, nem ismerünk. Elgondolkodtató ugyanakkor, hogy bizonyos külsőségek hasonlóak lehetnek (bőrruhák, szögekkel vagy tüskékkel díszített ékszerek és kiegészítők, nyakörvek és lánccok). Illetve nem kerülhető meg a fentebb említett, már-már paródiaszerűen obszcén témaválasztás egyes zenekarok esetében; csak a felsorolt trieri zenekarok közül utalnánk a Human Waste együttes első lemezére („*Abnormal Zombieficated Bondage Sex*”)¹²⁷ vagy a Death Assault egyetlen albumára („*Vaginal Terror*”)¹²⁸.

¹²⁵ Lásd: https://web.archive.org/web/20080105032602/http://www.rollingstone.com/news/story/5932134/judge_throws_out_slayer_suit;

Letöltési ideje: 2019.01.31.

¹²⁶ Kathy E. Charles – Vincent Egan: Sensational and Extreme Interests in Adolescents. In: Richard N. Kocsis (szerk.): *Serial Murder and the Psychology of Violent Crimes*. Humana Press. Totowa NJ USA, 2008. 63–83. o.

¹²⁷ Lásd https://www.metal-archives.com/bands/Human_Waste/57873

Letöltési ideje: 2019.01.31.

¹²⁸ Lásd https://www.metal-archives.com/bands/Death_Assault/3540433093

Letöltési ideje: 2019.01.31.

„Snuff videó”

A korábban említett „halálra kínoznak egy nőt a pincében” kétségkívül az Ichor Man Without Face című klipje; ugyanakkor nem úgy tűnik, hogy ez „snuff videó” lenne. A snuff videó olyan videofelvétel, ami szándékosan, a kamera kedvéért elkövetett emberölést mutat be. Az ilyen videófelvetelek évtizedekig tartották lázban a közvéleményt, de igazából soha senki nem látott ilyet, illetve nem került nyilvánosságra ilyen felvétel¹²⁹. Napjainkban más a helyzet, amennyiben snuff videónak tekintjük az Iszlám Állam által közzétett, csak a kamera kedvéért végrehajtott kivégzéseket. Egy másik tipikus snuff videó pedig az „Egy őrült, egy jégvágó” című.¹³⁰ Ejsünk néhány szót ez utóbbiról, egy videóklipről, amiben Luka Magnotta megkínozt és meggyilkolt egy másik férfit.

Luka Rocco Magnotta, eredeti nevén Eric C. K. Newman, kanadai meleg felnőttfilm-színész, aki 2012 májusában meggyilkolta Lin Jun kínai állampolgárt. A kínai férfit utoljára május 24-én látták a barátai, aznap este kilenckor küldött utoljára SMS-t. Másnap, azaz május 25-én megjelent egy „tematikus videómegosztón” a „*I Lunatic I Ice Pick*” azaz „*I őrült I jégvágó*” című 11 perces videó. Ezen egy ágyhoz kötözött meztelen férfit egy másik férfi jégvágóval és konyhakéssel összeszurkál, fajtalanodik vele, illetve fogyaszt a húsából. Május 26-án egy montanai (Egyesült Államok) ügyvéd bejelentést tett a videóval kapcsolatban a saját helyi seriffjénél, a torontói rendőrségnél és az FBI-nál, de mindenhol elutasították. Lin Jun eltűnését barátai végül május 29-én jelentették be. Ugyanezen a napon a kanadai Konzervatív Párt székházába kikézbcsítette a posta egy piros szívvvel díszített bűzlő csomagot, benne egy bal lábbal. Nem sokkal később a posta jelentett egy következő gyanús csomagot: a Liberális Pártnak címezte

¹²⁹ Lásd: <http://www.urbanlegends.hu/2007/01/snuff-film/>

Letöltési ideje: 2017.01.31.

¹³⁰ Lásd Petrétei Dávid: A kriminalisztika jövője – a jövő kriminalisztikája. Belügyi Szemle 2014/10. szám. 113–133. o.

az elkövető, benne egy bal kézzel. A törzs egy bőröndből került elő, ugyan ezen a napon, az elkövetés helyének közelében. További két csomagot az elkövető egy-egy iskolának postázott, a fejet egy kis tóba dobta. A nyomozás során fény derült arra, hogy már legalább tíz nappal az elkövetés előtt az interneten, több „tematikus oldalon” is megjelentek a későbbi videót reklámozó, beharangozó bejegyzések; már ezek a beharangozók is az „1 örült 1 jégvágó” címet viselték.¹³¹

Ez a videó már nem található meg az interneten, legfeljebb a dark weben. Az internet nagy részét jelenleg az úgynevezett „*deep web*”, tehát a világháló mély rétegei teszik ki. Ebbe tartozik minden olyan adat, ami nem kereshető nyilvánosan. Ilyenek a csak regisztrációt követően látogatható fórumok, jelszóval védett letölthető állományok, de talán a leghétköznapibb példa a felhasználók e-mail fiókja vagy az úgynevezett felhőben tárolt adatai – ezek tartalmát nem lehet kereséssel megtalálni, hacsak nem lépünk be. Merőben más a „*dark web*”, a világháló sötét rétege. Ez a teljes internetnek csak kis töredékét teszi ki, de hagyományos böngészővel a dark web honlapjai egész egyszerűen nem nyithatók meg. Itt működnek komoly feketepiacok a legkülönbözőbb illegális árukkal, a fegyverektől a tiltott pornográf tartalmakon át az adatbázisokig – például bankkártyák ezreinek ellopott adatai.¹³² Ugyanakkor felhasználható „jó” célokra is: a WikiLeaks

¹³¹ Lásd pl.: <http://www.cbc.ca/news2/interactives/magnotta-luka/>;
<http://www.cbc.ca/news2/interactives/junlin-timeline/>;
<http://www.cbc.ca/news/canada/toronto/toronto-police-deny-ignoring-body-parts-case-tip-1.1219373>;
http://www.thestar.com/news/canada/2012/05/31/luka_magnotta_toronto_police_admit_they_could_have_done_more_when_us_lawyer_flagged_disturbing_video.html;
<http://www.cbc.ca/news/politics/best-gore-website-investigated-over-magnotta-video-1.1134435>;
http://www.ottawacitizen.com/news/References_to_murder_video_online_10_days_before_body_parts_discovered/6714681/story.html;
<http://news.nationalpost.com/2012/06/07/luka-rocco-magnotta-1-lunatic-1-ice-pick-junlin/>;

Letöltés ideje: 2019.01.29.

¹³² Lásd: Dávid Imre: Az internet sötét sikátorai.

Forrás: <http://www.origo.hu/techbazis/20141127-az-internet-sotet-sikatorai.html>

Letöltés ideje: 2019.01.29.

szívárogtató oldal vagy a legnagyobb (oknyomozó) híroldalak is tartanak fenn a dark weben honlapokat, ahol az informátorok teljes névtelenség és lenyomozhatatlanság mellett adhatnak át adatokat.

Előzetes beharangozó videó készült a Man Without Face kliphez is¹³³, ami a műfajban legalábbis szokatlan. A Man Without Face klipben a falon látható, leragasztott szájú női portrét ebben a „teaser”-nek nevezett beharangozóban közlő oldalról mutatják, így azt le tudtuk menteni. A kép a Google képkereső szolgáltatásával nem található meg, még tükrözést követően sem, tehát jó eséllyel nem netes kép. A Google képes ugyanis képeket keresni kép alapján az egész interneten; ez a módszer könnyen kiszűrhetővé teszi a társkereső, illetve közösségi oldalakon mások képeit közlétező felhasználókat. A leragasztott szájú nő rövid szőke haját visel, ránézésre esetleg a Caught in a Deathmachine klipben szereplő „áldozattal” azonos, talán az egyik zenekari tag húga vagy barátnője lehet.

A videó és a nyomozás

Mivel a közvélemény is tudomást szerzett a klipről, a rendőrség megkérdezte Andreast, aki állítólag azt válaszolta, hogy „*nem is gondoltam bele*”.¹³⁴ Tudomásunk szerint a rendőrség ezzel a válasszal megelégedett, és a videó kapcsán nem folytattak ennél komolyabb nyomozást. Nem tudjuk, hogy a helyszíni szolgálat pontos azonosítása megtörtént-e, illetve ott folyt-e adatgyűjtés. Valódi helyszíni szemle biztosan nem.

Elmaradt Andreas baráti körének feltérképezése, a metálós társaság elszámoltatása (Andreas és Peter kivételével). A nyomozás soha nem helyezett hangsúlyt erre a vonalra.¹³⁵

A hírek szerint a klipet többször és több helyre is feltöltötték, majd eltávolították. Tanja eltűnése után ez a klip rossz érzéseket, illetve felháborodást váltott ki a trieriekben. A YouTube-ra végül 2009. június 30-án került

¹³³ Lásd <https://www.youtube.com/watch?v=SfyuYkC8hOY>

Letöltés ideje: 2019.01.31.

¹³⁴ Lásd később az írásunkban a 2015-ben készült interjút Waltraud Gräffel.

¹³⁵ Der rätselhafte „Spitzbart“: i.m.

fel a máig látható változat, amit a Szár-vidéki Goreholio Filmworks „független filmes” társaság töltött fel.¹³⁶ Az előzetes 2008. október 4-én került fel, és ebben a klip megjelenését novemberre ígérik.¹³⁷ Az előzetest „abendera” felhasználó töltötte fel¹³⁸, aki ezen kívül két Ichor koncertfelvételt és a Caught In A Deathmachine (az Ichor említett második klipje) előzetesét töltötte fel.¹³⁹

A videoklip mindenesetre valóban nyugtalanító, még ha azt biztosan kijelenthetjük is, hogy nem valódi gyilkosság történik a képernyőn, hanem színészek játszanak. Hogy van-e köze Tanja eltűnéséhez, lehet-e egy izgalmas tavalyi sztori elmesélése, valamiféle vezeklés, figyelmeztetés másoknak vagy segélykiáltás, az más kérdés...

Figyelmeztetés vagy segélykiáltás? Igen; gondoljunk a klip végén az öt fogolyra és a nekik mutatott véres kalapácsra.

A 2009-ben megjelent Siege lemez belső borítóján hatvannál is több név van feltüntetve, akiknek a zenekar köszönetet nyilvánít. Szerepel itt a trieri Exhaus szórakozóhely személyzete és a Gorihelio is; illetve a „Tanja” és „Heik-o” nevek is.

¹³⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=LibxCzgiSN4&feature=share>
Letöltés ideje: 2019.01.29.

¹³⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=SfyuYkC8hOY>
Letöltés ideje: 2019.01.29.

¹³⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=SfyuYkC8hOY>
Letöltés ideje: 2019.01.29.

¹³⁹ Lásd <https://www.youtube.com/channel/UCPNsnIR16EZcB7aC2G7UnlA>
Letöltés ideje: 2019.01.29.

A holttest megtalálása

Corpus delicti nélkül a nyomozás nem juthatott tovább, amíg 2015. május 11-én, nyolc év elteltével megtalálták Tanja Gräff maradványait személyes tárgyaival (mobiltelefon, diákigazolvány, ékszerek, ruházat) együtt a Pallien városrészen¹⁴⁰, a főiskolától gyalogosan körülbelül egy kilométerre levő szakadék aljánál.¹⁴¹ A vörös homokkőből álló sziklafal lábánál egy hatemeletes apartmanház van, amely mögött aznap erdészek dolgoztak, és ekkor találtak rá az akkor ismeretlen eredetű csontokra.¹⁴²

A vörös homokkőből álló, magasan elhelyezkedő fennsíkon egy kb. 140 cm magas kerítés van körbekerítve.¹⁴³ Emlékezzünk: a Pallien lakónegyed-

¹⁴⁰ Birgit Reichert: „Da ist etwas passiert, das aus dem Ruder gelaufen ist”: i.m.

Anwalt von Tanja Gräffs Mutter: „Fundort der Leiche wirft Fragen auf” - Nur ein paar hundert Meter entfernt vom Ort ihres Verschwindens wurde die Leiche der Studentin nach acht Jahren gefunden

Forrás: https://www.bild.de/news/inland/vermisste-personen/studentin-tanja-graeff-polizei-staatsanwaltschaft-40922470.bild.html?fbclid=IwAR3rP5iGvBm-ddYQiaLk3xhaG-VXBlqalYkdeSeTDoAZUSK8XtEDgcnxzH_o###wt_ref=https%3A%2F%2Ffacebook.com%2F&wt_t=1591288634276

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Rolf Seydewitz: Nach acht Jahren: Arbeiter finden nahe der Hochschule Trier die sterblichen Überreste von Tanja Gräff

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier-trierer-land/nach-acht-jahren-arbeiterfinden-nahe-der-hochschule-trier-die-sterblichen-ueberreste-von-tanja-graeff_aid-4881221

Letöltés ideje: 2020.06.12.

¹⁴¹ Anwalt von Tanja Gräffs Mutter: „Fundort der Leiche wirft Fragen auf” - Nur ein paar hundert Meter entfernt vom Ort ihres Verschwindens wurde die Leiche der Studentin nach acht Jahren gefunden; hozzáférés: i.m.

¹⁴² Birgit Reichert: „Da ist etwas passiert, das aus dem Ruder gelaufen ist”: i.m.

Rolf Seydewitz: Nach acht Jahren: Arbeiter finden nahe der Hochschule Trier die sterblichen Überreste von Tanja Gräff: i.m.

¹⁴³ Wolfgang Kaes: 81 neue Hinweise, viele offene Fragen

Forrás: https://www.general-anzeiger-bonn.de/news/panorama/81-neue-hinweise-viele-offene-fragen_aid-42572563

Letöltés ideje: 2020.06.20.

ben laktak azok a tanúk, akik egy héttel a fesztivál után bejelentéseket tettek a rendőrségen női segélykiáltásokra hivatkozva. És itt lakott Simon is.¹⁴⁴

Miután megtalálták Tanja Gräff maradványait, az ügy megoldása érdekében további vizsgálatokat rendeltek el. Kísérletet folytattak a szakértők, hogy a teológushallgató által hallott női kiáltások 04 óra 30 perc körül valóban a Mosel folyó túlsó partjáig elhallatszódhattak-e.¹⁴⁵ A szakvélemény határozottan kimondta, hogy nem.¹⁴⁶ (Erre még visszatérünk.)

Tanja Gräff csontjait, valamint személyes tárgyait is alapos vizsgálat alá vették. Az orvosszakértő megállapította, hogy Tanja Gräffet nem érte külső erőszakos támadás. Tanja megtalálásakor nadrágja, cipője rajta volt, öve be volt csatolva.¹⁴⁷ A sérülései, amiket szerzett, az esés következtében érték a lányt.¹⁴⁸ Érdekes adalék, hogy Tanját pulóverben találták meg¹⁴⁹, holott a

¹⁴⁴ Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja: i.m.

¹⁴⁵ Ermittler planen Schrei-Experiment

Forrás: https://www.t-online.de/nachrichten/panorama/kriminalitaet/id_74255184/fall-tanja-graeff-ermittler-planen-schrei-experiment.html

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Experiment mit Todesschrei von Tanja Gräff

Forrás: <https://www.tz.de/welt/tanja-graeff-trier-ermittler-ahmen-todesschrei-nach-experiment-rufe-schall-zr-5081758.html>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

¹⁴⁶ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden

Forrás: https://www.focus.de/panorama/welt/pressekonferenz-in-trier-fall-tanja-graeff-das-haben-die-ermittler-jetzt-herausgefunden_id_4805674.html

Letöltés ideje: 2020.05.17.

¹⁴⁷ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

¹⁴⁸ Fall Tanja Gräff: Bei Bewusstsein abgestürzt

Forrás: https://www.wort.lu/de/lokales/fall-tanja-graeff-bei-bewusstsein-abgestuerzt-559e2fe00c88b46-a8ce5c6f7?fbclid=IwAR1PMPHzI3SAIPNMkx9kljI31wpi7xTBaQW-I_pd-eIRRSiNvv6GYmj0X0

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Tanja Gräff - keine Hinweise auf gewaltsamen Tod

Forrás: <https://www.sueddeutsche.de/panorama/trier-tanja-graeff-keine-hinweise-auf-gewaltsamen-tod-1.2558300>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

¹⁴⁹ Fall Tanja Gräff: Bei Bewusstsein abgestürzt: i.m.

Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

fesztiválon nem viselt pulóvert, édesanyja szerint lánya otthonról nem vitt magával pulóvert.¹⁵⁰ Nincs tudomásunk arról, hogy a rendőrség kereste-e a megtalált pulóvert a fesztiválról készített fényképeken, vagy egyéb módon jutott-e olyan véleményre, miszerint a pulóvernek más gazdája van.

Vélelmeztük, hogy Tanja teljes csontvázát nem találták meg a helyszínen.¹⁵¹ Évekkel később ezt a temetkezési vállalkozó cáfolta; állítása szerint a csontok hiánytalanul megvoltak. Tanja eltűnése után bő egy évvel információk voltak arról, hogy egy biológushallgató lány emberi csontokat talált a Pallien mögötti bokros területen, közel ahhoz a helyhez, ahol a maradványokat később megtalálták. Ezt az információt a rendőrség hivatalosan nem hozta nyilvánosságra, így az esetlegesen megtett intézkedésekről vagy a biológushallgató által elmondottak valódiságáról sem rendelkezünk információval.

Az idegenkezűség kizárása is kulcsfontosságú. A szakértők érvelése szerint, ha más személy lökte volna le a szakadékba vagy dobta volna le, valószínű, hogy ő is Tanjával együtt zuhant volna, ezért ez a lehetőség nem jött szóba.¹⁵² Próbababákat dobáltak le a vörös homokkőből álló szikla tetejéről, arra a helyre, ahol Tanja maradványait megtalálták.¹⁵³ A próbababákkal való kísérlet során tették a fentebbi megállapításokat, és sikerült

¹⁵⁰ Lásd később az írásunkban a 2017-ben készült interjút Waltraud Gräffel.

¹⁵¹ Anwalt von Tanja Gräffs Mutter: „Fundort der Leiche wirft Fragen auf” - Nur ein paar hundert Meter entfernt vom Ort ihres Verschwindens wurde die Leiche der Studentin nach acht Jahren gefunden: i.m.

¹⁵² Tanja Gräff - keine Hinweise auf gewaltsamen Tod: i.m.

Fall Tanja Gräff: Bei Bewusstsein abgestürzt: i.m.

¹⁵³ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

Fall Tanja Gräff: Bei Bewusstsein abgestürzt: i.m.

Rolf Seydewitz: Ermittler stellen an Trierer Steilhang Absturz von Tanja Gräff nach - Aufwendige Rekonstruktion mit Dummies an roten Felsen - Auch Rechtsmediziner vor Ort

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier-trierer-land/ermittler-stellen-an-trierer-steilhang-absturz-von-tanja-graeff-nach-aufwendige-rekonstruktion-mit-dummies-an-roten-felsen-auch-rechtsmediziner-vor-ort_aid-6462667

Letöltés ideje: 2020.05.17.

hozzávetőlegesen megállapítani a zuhanás helyét is, ami nem teljesen függőlegesen fentről (tehát a szakadék pereméről), hanem kicsit messzebről történhetett. A kísérlet során az is megállapításra került, hogy Tanja nagy valószínűséggel csúszva esett le a szikla tetejéről, és nem eszméletlenül vagy holtan.¹⁵⁴ Véleményünk szerint a próbababát többször is le kellett dobniuk ahhoz, hogy az egy fán fennakadjon; ez alapján igazolhatták a verziót, hogy ez így történhetett a kérdéses hajnalon is. Tanja teste fennakadt egy fán, és ez magyarázza, hogy a terepkutatás miért nem találta meg a holttestet.¹⁵⁵ A lány amúgy barna felsőt viselt eltűnésekor¹⁵⁶, ami még rejtőszíneként is viselkedett.

Tanja személyes tárgyai, például karórája sem szolgáltatott új információt¹⁵⁷, mobiltelefonja kiértékelésére pedig visszatérünk a sajtótájékoztatóról szóló fejezetben. A hivatalos rendőrségi információk szerint a karórán mutatott idő nem feltétlenül egyezik meg a halál bekövetkezésének idejével. A karóra annak ellenére is működőképes volt, hogy zuhanás közben megsérült.¹⁵⁸ (Megjegyezzük: a valóságban gyakorlatilag szinte soha nem fordul elő a halál idején megálló óra.¹⁵⁹)

Az továbbra sem kizárt, hogy Tanja nem egyedül tartózkodott a szikla tetején, amikor lezuhant.¹⁶⁰

¹⁵⁴ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

Fall Tanja Gräff: Bei Bewusstsein abgestürzt: i.m.

¹⁵⁵ Fall Tanja Gräff: Bei Bewusstsein abgestürzt: i.m.

¹⁵⁶ Korlingen: Tanja Gräff seit Donnerstag vermisst

Forrás: https://www.volksfreund.de/korlingen-tanja-graeff-seit-donnerstag-vermisst_aid-4975041

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Kripo Trier bittet Jäger um Mithilfe: i.m.

¹⁵⁷ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

¹⁵⁸ Gräffs Armbanduhr erweist sich als Sackgasse

Forrás: <http://www.lessentiel.lu/de/news/story/Graffs-Armbanduhr-erweist-sich-als-Sackgasse-12855838>

Letöltés ideje: 2019.03.22.

¹⁵⁹ Angyal Miklós: Igazságügyi orvostan a büntetőjogi gyakorlatban. PTE ÁJK. Pécs, 2011. 9. o.

¹⁶⁰ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

Tanja megtalálási helyéből következően a rendőrség egyik verziója az volt, hogy Tanja a napfelkeltét akarta megnézni az erdőben, és ezért indult el az erdő irányába, „chillezni” (kikapcsolódni).¹⁶¹ A szikláról azonban lezuhant.

Hozzá kell tennünk ugyanakkor, hogy Trier városában minden helybeli és idelátogató a „Mariensäule”-hoz megy a napfelkeltét nézni vagy a trieri panorámát csodálni, ez pedig ellentétes irányban van Tanja megtalálási helyétől. Másrészt a napfelkeltét Tanja lezuhanási helyéről nem lehet elég jól látni. Harmadrészt 2007-ben a chill/chillen szó abszolút nem volt elterjedt a fiatalok körében, nem használták ezt a szót.

Végül megjegyezzük, hogy ha valaki nem a padra ül, hanem a 140 cm magas fém kerítésre (ami körülbelül Tanja hónaljáig érne!), és onnan előre lezuhan, akkor is van még egy-másfél méter sík terület, perem a szakadékig.



A pad, a kerítés és a szakadék peremének szélessége.¹⁶²

¹⁶¹ John Roth: Polizei schließt Akte Tanja Gräff (†21)

Forrás: <https://www.bild.de/regional/frankfurt/trier/polizei-schliesst-akte-graeff-52341772.bild.html>

Letöltés ideje: 2020.06.15.

¹⁶² <https://www.allmystery.de/themen/km78957-3910>

Letöltés ideje: 2019.03.20.

A másik uralkodó verzió az öngyilkosság volt. Az öngyilkosság oka a verzió szerint Tanja elkeseredettsége lehetett új barátjában való csalódása¹⁶³ és édesapja rákos betegsége miatt. Az ügyben a tartományi bűnügyi hivatal egyik pszichológus szakértője is közreműködött, aki 2015-ben, a holttest megtalálása után egy szakvéleményben új személyiségprofilt állított fel Tanjáról. Szakvéleménye szerint Tanja az este folyamán pszichésen labilissá vált.¹⁶⁴ A hatóságok 2007-ben, Tanja eltűnését követően a személyiségre vonatkozó kérdéseket tettek fel a barátainak. A barátok elmondták, hogy Tanja derűs, kiegyensúlyozott, barátságos személyiség volt. A szakvéleményben bemutatott kép ráadásul teljesen eltér attól a sértetti profiltól, amit a nyomozás kezdetén felállítottak Tanjáról. Ezt az eltérést nem magyarázta meg senki.

Tanja édesapja egyébként valóban rákban hunyt el, még lánya maradványainak megtalálása előtt.¹⁶⁵

Fritzen ügyész és Urban orvosszakértő a 2015-ben tartott sajtótájékoztatón elhangzottak alapján – figyelemmel Tanja lezuhanási helyére – az öngyilkosságot nem tartották valószínűnek.¹⁶⁶ Az öngyilkosságot illetően mintegy mellékesen merül fel a kérdés: ha valaki öngyilkos akar lenni, miért egy válltáskával tenné ezt meg?

¹⁶³ Tom Rüdell: Nach Aktenschließung: Gräff-Anwalt erhebt schwere Vorwürfe
Forrás: https://www.wort.lu/de/lokales/nach-aktenschliessung-graeff-anwalt-erhebt-schwere-vorwuerfe-59539e56a5e74263e13c31e8?fbclid=IwAR23fqvJyHz-IIQr7wFvaD_ASXjP3ajoiY8pDcpm8PYuG19PZuJcgWwVvrZY
Letöltés ideje: 2020.05.17.

Dustin Mertes: Tanja Gräff – Verfahren eingestellt
Forrás: <https://5vier.de/tanja-graeff-verfahren-eingestellt-185195.html>
Letöltés ideje: 2020.06.20.

¹⁶⁴ Rolf Seydewitz: Fall Tanja Gräff: Letzte Zweifel bleiben
Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier-trierer-land/fall-tanja-graeff-letzte-zweifel-bleiben_aid-5013451
Letöltés ideje: 2019.05.28.

Tom Rüdell: Nach Aktenschließung: Gräff-Anwalt erhebt schwere Vorwürfe: i.m.
Dustin Mertes: i.m.

¹⁶⁵ Birgit Reichert: „Da ist etwas passiert, das aus dem Ruder gelaufen ist“: i.m.

¹⁶⁶ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.



Tanja Gräff maradványait a képen legközelebb eső, lapos tetejű apartmanház mögött találták meg. A képen jól látható, hogy a vörös szikla tetején végig kerítés véd a lezuhanástól. (Schmitt Darinka felvétele)

Interjú

Az interjút 2015-ben készítette Schmitt Darinka, Korlingenben, Tanja Gräff édesanyjával, Waltraud Gräffel¹⁶⁷

Milyen körülmények között ismerkedett össze lánya az új baráti társasággal?

W. G.: Tanja körülbelül az eltűnése előtt három hónappal ismerte meg Andreast. Andreas egy zenekarban játszott, amely az Exhausban is fellépett, és ott ismerkedett meg vele egy partin. Tanja nem volt tagja a death metal társaságnak, nem is érdeklődött az effajta zene iránt, azonban rajongott Andreaszért. Ilyen indirekt módon került Tanja a death metal zenével kapcsolatba. Andreas is a trieri egyetemen tanult, mint Tanja. Andreas baráti köréről viszont nem tudok semmit. Ezek az emberek nem tartoztak

¹⁶⁷ Waltraud Gräff hozzájárulásával jelenik meg az írásunkban.

Tanja szűk baráti körébe. Tudomásom szerint csupán laza ismeretségek voltak, akiket Andreas révén ismert meg.

Tanja bemutatta Önnek az új barátait? Például 2007. június 6-án, amikor elvitte a lányát az egyetemhez? Tanja pozitívan beszélt ezekről a személyekről?

W. G.: Nem, őket sose mutatta be nekem. Csupán Andreasról hallottam, de személyesen őt sem ismertem. Először akkor találkoztam vele, amikor együtt bejelentettük Tanja eltűnését a rendőrségen. Andreas közeli ismeretségi köre sosem lett meghallgatva. Négy éven át harcoltunk azért, hogy az Andreas személyes környezetében élőket is meghallgassa a rendőrség.

Miért az új társasággal ment el a lánya a fesztiválra, és nem a régi barátaival? Ez egy kivételes alkalom volt, vagy már korábban is elment szórakozni az új barátokkal?

W. G.: Úgy tudom, Tanja elsősorban Andreasszal akart találkozni, és vele akarta eltölteni az estjét. Trier-Tarforstban az egyetemenél tartott baráti összejövetelen együtt volt Andreas társaságával, de arról nem tudok bővebbet mondani, hogy mennyire ismerte Tanja ezeket az embereket. Gondolom, ők pusztán csak ismerősök voltak. De Tanja az Andreasszal való körülbelül három hónapnyi ismeretsége alatt bizonyára megfordult valahol a baráti körével. Tanja, mint ahogyan az a fiataloknál gyakori, sosem mondta nekem, hogy éppen kivel van úton, de azt mindig, hogy hova tartanak.

Tanja az eltűnése előtti időkből panaszkodott amiatt, hogy valaki folyamatosan a közelébe próbált férkőzni?

W. G.: Nem, ő soha nem panaszkodott, és semmilyen formában nem érezte magát zaklatva.

Az eltűnés bejelentése után hogyan kezdte meg a rendőrség a munkáját? Mik voltak a rendőrség első lépései és a felkutatás további menete?

W. G.: A nyári fesztivál szerdán volt. Csütörtökön már vártuk Tanját, mivel közös ebédet terveztünk, de ő nem jött haza. Csütörtökön Tanja egyik iskolai barátjával beszéltem telefonon, amikor már sejtettük, hogy valami baj történt. Tanja mindig nagyon megbízható volt. „Még törött lábbal is hazajött volna.” Andreas telefonszámát nem ismerem, csak egy régi barátom keresztül tudtam meg. Felhívtam és Tanja után érdeklődtem. Amire ő azt felelte: „Tanja, hogyhogy nincs otthon?”. A férjem és én ekkor már biztosan tudtuk, hogy valami történt a lányunkkal. Ezután megkértük Andreast, hogy jöjjön el velünk bejelenteni Tanja eltűnését a KDD-nél (Kriminaldauerdienst), pénteken délután három órakor. Andreas egyébként csak a rendőrségnél volt velünk, amikor bejelentettük a lányunk eltűnését. A további kereséseknél nem volt jelen, és a későbbiekben részvétet sem mutatott felénk. Szombaton reggelre magánkeresést szerveztünk a főiskola körül, de a rendőrség leállította azt, hogy ők a saját eszközeiket alkalmazva akarnak eljárni. A rendőrség Esch-sûr-Alzette és Pluwig tavaiban, valamint a főiskola mentén az út felől is folytatták a keresést, amely Bitburg város irányába vezet. Emellett más helyeken is keresték (mint például a Mosel-folyó). Mind biztosabb lettem abban, hogy Tanja nincs fent a főiskolánál, mivel minden követ felforgattunk, és minden bokrot megnéztünk.

Illetékes volt a trieri rendőrség Tanja ügyében? Az ügyet átvette később egy magasabb szintű rendőrség?

W. G.: A trieri rendőrség volt illetékes az ügyben. Bár én azt akartam, hogy az ügyet a tartományi bűnügyi hivatal (LKA) vegye át.

Tudja, hogy a főiskola mely területét kutatta át a rendőrség, vagy hogy Trier-Pallienben közvetlenül a lakóházaknál is keresték Tanját? Miből állt a kutatási terv?

W. G.: Nem tudom. Az biztos, hogy 2007-ben a rendőrségnek egy új keresőprogramja volt, ezt Crystalnak hívták. Ez az új program segíthetett volna a tettes profiljának megalkotásában, de a rendőrség még nem dolgozta be magát az új rendszerbe, így az új keresőprogramot a lányom ügyében nem tudta optimálisan felhasználni. Ezenkívül a rendőrség az erdős részen nem nagy távolságig kutatott, pedig a főiskolától alig 700 méterre találták meg a lányom holttestének maradványait, tehát nem 5–10 kilométerről lett volna szó. Tanja profilja alapján viszont atipikus lett volna a megtalálási hely irányában kutatni, praktikusabbnak tűnt az ellenkező irányba menni.

A kecskeszakállas férfi Andreas zenekarában játszott? Ők ismerték egymást? Van erre vonatkozó információ?

W. G.: A kecskeszakállas férfi nem játszott Andreas zenekarában. Mivel azonban azonos volt a zenei ízlésük, tisztázni kellene, hogy ismerték-e egymást. Szembesítésük azonban sosem történt meg.

A kecskeszakállas férfi a 8 fős társasággal volt, akikkel Tanja az egyetemnél találkozott a nyári fesztivál előtt, vagy csak később a fesztiválon találkoztak?

W. G.: A kecskeszakállas férfi nem volt köztük. Ezt az információt több személy is megerősítette.

Tudja, hogy a 8 fős társaság együtt utazott vissza a belvárosba a nyári fesztiválról?

W. G.: A banda nagy része, amelyben több lány és fiú is volt persze, a városba, a Nikolaus-Koch térre utaztak. Onnan indultak el gyalog a pályaudvarra, majd taxival vissza Trier-Tarforstra.

Miután legutoljára beszélt telefonon Andreas Tanjával, Andreas miért nem próbálta meg többször telefonon elérni Tanját? Esetleg Tanja a Tarforston már nem szeretett volna újra találkozni Andreasszal, mert nem várta meg őt a belvárosban?

W. G.: Andreas azt állítja, hogy annyira ittas állapotban volt, hogy nem tud visszaemlékezni arra, hogy Tanja miket mondott neki. Azonban az első megkérdezésekor azt mondta, hogy az a benyomása, hogy Tanja a belvárosba akart jönni. Andreas az Olewigen lakott, így Tanja onnan szándékozott volna hazajönni esetleg a következő nap gyalog vagy busszal (Korlingenbe). Nem tudom viszont, hogy akkoriban hogyan mentek a buszok, mert ünnepnap volt (Fronleichnam). Egy azonban biztos, Tanja csütörtökön feltétlen otthon akart ebédelni.

A „StudiVZ” internetes fórumon volt egy üzenet Andreas részére volt barátjától: „Te... kitörölted a bizonyítékot a mobiltelefonomból”. Lefoglalták később ezt a telefont a rendőrök, és megvizsgálták a szakértők? Megpróbálták visszaállítani a törölt adatokat? Tudja, hogy ebben az időben ez technikailag lehetséges lett volna, vagy netán nem sikerült?

W. G.: Nem tudom, hogy a telefon adatait vizsgálták-e, és nem is akarok erről spekulálni.

Voltak gyanúsítottai a rendőrségnek, és adott esetben házkutatások végrehajtására is sor került?

W. G.: A rendőrség mindig azt mondta, hogy nincsenek gyanúsítottjaik, sem szóba jöhető bűnügyi helyszín.

Hogyan vált Andreas zenekarának videoklipje közismertté? A videoklipben szereplő pince helye ismertté vált valamikor?

W. G.: Andreas a Szár-vidéket jelölte meg. Amikor a rendőrség őt megkérdezte, hogy miért készített egy olyan erőszakkal teli videoklipet, amelyben egy vörös hajú lányt megölnek, akkor Andreas csak annyit válaszolt: „Nem gondoltam bele!”. Utána a klipről a rendőrség többet nem kérdezett.

(Megjegyzés: Tanja édesanyja igazából nem látta a klipet. A helyszínül szolgáló pince a Szár-vidéken, valószínűleg Illingen városban található.)

A Trier-Pallienben lakó fiú, aki Tanja eltűnését követő pár év elteltével öngyilkos lett, Andreas zenekarában játszott? Meghallgatták a családját, barátait és ismerőseit, ugyanis Trier-Pallien városrészen volt Tanja megtalálási helye?

W. G.: E kérdésekre nem tudok választ adni, mivel nem kaptam információt ezekről a rendőrség részéről. Feltételezem, hogy ebbe az irányba sose indultak el.

El tudja képzelni, hogy Tanja egyedül ment volna ezen az úton?

W. G.: Nem, egyáltalán nem. Ő sose ment volna egyedül ezen az úton. Miért is? A rendőrség Tanja megtalálása után feltételezte, hogy a napfelkeltét akarta megnézni, és emiatt indult el ebbe az irányba. Ez viszont nem lehet. A napfelkelte Korlingenben sokkal szebb. Miért akarná Trierben megnézni egy szikla tetejéről, ahol a kerítés előtt egy pad van. Miért sodorná magát

egy veszélyes szituációba és ülne fel egy kerítésre, ahonnan akár le is eshet a szakadékba? Nem logikus és abszolút nem reális. Ez egyszerűen értelmetlen számomra. Tanja túlságosan kötelességtudó volt, és sosem lett volna ennyire vakmerő.

Mely nyomokat találja relevánsnak (forró nyomnak) a lánya ügyében?

W. G.: A rendőrségnek a főiskola közvetlen környezetében kellett volna keresnie. Ennek ellenére a rendőrség azt állította, hogy mindenütt keresték Tanját.

Van olyan, amit még fontosnak tart megosztani?

W. G.: A sajtótájékoztatón, ahol Tanja csontváza ki lett elemezve, prof. dr. Urban orvosszakértő azt állította, hogy Tanját nem lökték le a hegyről. Ezt azért zárja ki, mert Tanja nem szenvedett fejsérüléseket. Prof. dr. Urban abból indul ki, hogy amennyiben egy harmadik személy valakit lelök a szakadékba, akkor az a személy fejjel lefelé fog esni. Véleményem szerint egyáltalán nem ilyen egyszerű a történetet ilyen egyoldalúan ábrázolni, mert az is elképzelhető, hogy Tanja esetleg már öntudatlan volt, és egy vagy két ember egyszerűen „hagyta leesni” a kerítésről. Ehhez nem kell például a kerítés mögé menni, mint ahogyan azt prof. dr. Urban úr korábban kifejtette. Ő kizárja annak a lehetőségét, hogy Tanját lelökték, mivel ezáltal más személy is veszélynek tette volna ki magát. Ez viszont nem igaz. Másrészt azt is kevésbé lehet kizárni, hogy baleset volt, és a szabálytalan kiugró sziklák miatt elképzelhető az, hogy Tanja fejsérülések nélkül esett le. Ha baleset lett volna, akkor az azt jelenti, hogy Tanjának át kellett másznia a kerítésen. Ezek alapján egy orvosszakértőtől azt várom el, hogy a csontok szerkezetének objektív elemzését végezze el, és ne egyoldalú spekulációkat alkosson arról, hogy mi történhetett. Prof. Urban úr nem zárja ki azt, hogy egy vagy két személy Tanjával volt, amikor lezuhant, mint ahogy korábban is kifejtettem, miért menne Tanja egyedül 700 métert az erdőben. Emiatt legalább egy további emberből kell kiindulni. A rendőrség azt állította a

továbbiakban, hogy a nyomozókutyák nem mennek be olyan magas bokros területre, mint amilyen az Tanja eltűnésének idején volt. Azonban ezt több, független kutyavezető is cáfolta, tehát a nyomozókutyák szagot fogtak volna, ha az erdő felé, Tanja megtalálási helye irányában keresték volna őt.

Milyen további vizsgálatokat vár el most és a későbbiek során a rendőrségtől?

W. G.: Nyolc évvel ezelőtt Tanjáról alkottak egy profilképet, amely helyesen írja le, hogy ő egy nagyon megbízható és talpraesett lány. Abban bízom, hogy a lányomról nem alkotnak más profilt, csak azért, mert az jobban passzol ahhoz a teóriához, hogy a nyomozás menete és a megtalálási hely alapján Tanja saját maga lenne felelős a balesetért. Ezenkívül elvárom a rendőrségtől, hogy végre nyomozzanak az új ismeretségi körben is, tehát Andreas death metal baráti társaságában. Nincs értelme továbbra is Tanja régi baráti körében nyomozni. A jövőben azt is szeretném, hogy a rendőrség a nyomozásokról tájékoztasson engem.

Lehetséges verziók

Tanja Gräff eltűnése és halála kapcsán az alábbi verziók állíthatók fel.

1. Tanja az eltűnése éjszakáján öngyilkos lesz, leugrik a szikláról. Ennek oka lehet elkeseredés az édesapja betegsége miatt, friss szerelmi csalódás, ezek együtt, kiegészítve egy esetleges ittassággal.
2. Tanja az eltűnése éjszakáján balesetet szenved (leesik a szikláról), eközben vagy egyedül van, vagy valaki olyan társaságában, aki a balesetről (valamiért) hallgat.
3. Tanja az eltűnése éjszakáján erőszakos bűncselekmény áldozatává válik, megkísérel elszökni, közben balesetet szenved (leesik a szikláról). A sérelmére elkövetett erőszakos cselekmény megmaradhat kísérleti stádiumban is. Akik elől elszökik, adott esetben nyújthatnak volna neki segítséget vagy nem.

4. Tanja az eltűnése éjszakáján erőszakos bűncselekmény áldozatává válik, ezután öngyilkosságot követ el. Különösen nemi bűncselekmények sértettjei esetén az olyan heveny tudatzavar, ami akár halálos balesethez, akár öngyilkossághoz vezethet, ritka ugyan, de korántsem elképzelhetetlen.¹⁶⁸
5. Tanja az eltűnése éjszakáján emberölés áldozatává válik, valaki lelőki vagy a holttestét ledobja a szikláról.
6. Tanja az eltűnése éjszakáján fogságba esik, halála egy héttel később következik be, testét a szikla tetejéről ledobják vagy a szikla tövébe rejtik.
7. Tanja az eltűnése éjszakáján fogságba esik, halála később következik be. Egy héttel eltűnése után átszállítják máshova, eközben segítségért kiabál. Halála ezt követően következik be Trier városán kívül, testét visszaviszik egy még későbbi időpontban, és a szikla tetejéről ledobják vagy a szikla tövébe rejtik.

A 3–7. közti valamennyi verziót alátámasztják azok az adatok, amelyek alapján Tanja nem egyedül hagyta el a fesztivál területét, illetve amelyek szerint a kijáratnál és később a Sárkányház mellett láttak férfival veszedni egy hozzá hasonló nőt (akit a férfi a Sárkányháznál Tanjának szólított).¹⁶⁹

Térjünk vissza oda, hogy a teológushallgató Tanja eltűnésekor női segélykiállításokra riadt fel.¹⁷⁰ A rendőrség kizárta, hogy ez összefüggésben legyen a lány eltűnésével. Ennek alátámasztására kísérletet folytattak.¹⁷¹ A

¹⁶⁸ Cheryl Gore-Felton – Michele Gill – Cheryl Koopman – David Spiegel: A Review of Acute Stress Reactions Among Victims of Violence: Implications for Early Intervention. *Aggression and Violent Behavior*. 1999/3. 293–306. o.

Karolina Krysinska – David Lester – Graham Martin: Suicidal Behavior After a Traumatic Event. *Journal of trauma nursing*. April 2009. 103–110. o.

¹⁶⁹ Wolfgang Kaes: i.m.

Trier: Wichtige Spur auf der Suche nach Tanja Gräff: i.m.

Diesen Spuren geht die Polizei im Fall Tanja Gräff nach: i.m.

¹⁷⁰ Wolfgang Kaes: i.m.

¹⁷¹ Svenja Pees: i.m.

kísérletek alapján a folyó túlszárjáról a kiáltások nem hallatszanak.¹⁷² Ezt a következtetést viszont szintén nem tartjuk teljesen megalapozottnak, mivel nem ugyanazok a körülmények voltak 2007-ben, mint a kísérletek elvégzésekor, 2015-ben. Megváltozott az épített környezet. 2007-ben ugyanis a főiskola és Tanja Gräff megtalálási helyszínének közvetlen közelében egy 375 m hosszú libegőpálya volt¹⁷³ (a libegőpálya egyik vége). A libegőpálya a folyó felett ment akkoriban, a két partot kötötte össze, tehát Tanja eltűnésének helyét és a teológushallgató lakóhelyét.¹⁷⁴

Az utolsó két verziót alátámasztják a lány eltűnését követően, egy héttel később hallott női segélykiáltások, amelyeket a Pallien városrészből jelentettek.¹⁷⁵ E verziók szerint Tanját eltűnése éjszakáján elrabolták, foglyul ejtették, és egy héttel később még életben volt. Fogva tarthatták a Kabinenbahn épületének pincéjében (amennyiben az épületnek volt pincéje), vagy a Pallien lakónegyedben található valamelyik ház pincéjében. Egy héttel eltűnését követően meggyilkolták, vagy szökni próbált, esetleg át akarták vinni máshová és eközben végeztek vele, akár véletlenül. (Például megpróbálták befogni a száját, hogy ne kiabáljon, de eközben megfulladt.)

Tanja Gräff földi maradványainak megtalálását követően szemmel láthatóan az első két verzió uralta a további vizsgálati munkát. Pedig a perszeverantikus verzió felfogás ismert kriminalisztikai hiba.¹⁷⁶

¹⁷² Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

¹⁷³ https://www.routeyou.com/de-de/location/view/48861250/trierer-kabinenbahn?fbclid=IwAR10WbAuOo1Xmt8Kou_JzzGbcDREbYGjI-bCTK8gBoeA0om50mTBMZmCl3ck

Letöltés ideje: 2020.05.17.

¹⁷⁴ Roland Morgen: Adieu, Kabinenbahn!

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trierer-trierer-land/adieu-kabinenbahn_aid-6388693

Letöltés ideje: 2020.06.20.

¹⁷⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=lqrs-gJGkqE>

Letöltés ideje: 2019. március 22.

Rolf Seydewitz: Dramatischer Polizeieinsatz: Zittern um Tanja: i.m.

¹⁷⁶ Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika veszélyei. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVI. Pécs, 2015. 115–126. o.

Az ügyet lezáró sajtótájékoztató

2017. június 28-án 14.00 órakor sajtótájékoztatót tartott a rendőrség és az ügyészség Tanja Gräff halála ügyében.¹⁷⁷ Az eljárást lezárták, az idegenkezűséget kizárták, az öngyilkosságot nem hozták szóba.¹⁷⁸ A holttest felkutatása az eljárás elején pedig azért nem volt eredményes, mert – így a verzió – Tanja teste fennakadt egy fán, és onnan csak később zuhant le.¹⁷⁹

A nyomozók a maradványok megtalálásakor körülbelül száz új bűnjelet rögzítettek¹⁸⁰. Ezek egyike egy ezüstszínű cigarettatárca, amelyet Tanja személyes tárgyai mellett leltek fel.¹⁸¹ Találtak továbbá számos „tüskét”, azaz tömény szeszecskét fél deciliteres üvegét, üresen és egy ampullát.¹⁸²

További új nyom egy „rejtélyes telefonhívás” is. Tanja telefonja 03 óra 59 perckor egy idegen, a készülékében el nem mentett szám hívását rögzítette. Egyszeri csörgetés volt. Gondolhatunk arra, hogy valaki elkérte Tanja telefonját, hogy megcsörgessen valakit, aki majd visszahívja? A hívott fél személyét a rendőrség kiderítette, ő és Tanja nem ismerték egymást. Lehett ugyanakkor közös ismerősük? Erről nincs információnk, azonban továbbra is kérdés, hogy ki használhatta Tanja mobiltelefonját? Kinyomozta

¹⁷⁷ Pressekonferenz im Fall Tanja Gräff.

Forrás: <https://statr.justiz.rlp.de/de/startseite/detail/news/News/detail/pressekonferenz-im-fall-tanja-graeff/>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

¹⁷⁸ Dustin Mertes: i.m.

Ein tragischer Unfall? Verfahren im Todesfall Tanja Gräff eingestellt

Forrás: <http://lokal.de/artikel/138123/ein-tragischer-unfall-verfahren-im-todesfall-tanja-graeff-eingestellt/>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

¹⁷⁹ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

Fall Tanja Gräff: Bei Bewusstsein abgestürzt: i.m.

¹⁸⁰ John Roth: Polizei schließt Akte Tanja Gräff (†21): i.m.

¹⁸¹ Florian Reiter: Hinweisen nicht nachgegangen? Anwalt der Familie macht Polizei schwere Vorwürfe

Forrás: https://www.focus.de/panorama/welt/hinweisen-nicht-nachgegangen-fall-tanja-graeff-anwalt-der-familie-macht-polizei-schwere-vorwuerfe_id_7295801.html

Letöltés ideje: 2018.09.30.

¹⁸² Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

ezt a rendőrség? Ami biztos, hogy a 03:45 és 04:13 óra közötti idő történései továbbra is homályosak, ezért ennek a nyomnak meghatározó szerepe lehet. Feltételezhetjük, hogy Tanja nem egyedül állt ott a sziklafal tetején.¹⁸³

A fesztiválon részt vevő 10 000 fő miatt a mobilhálózat sokszor nem működött, az adott cella nagyon le volt terhelve. Valószínűleg többen nem tudtak hívást kezdeményezni aznap este, emiatt elképzelhető, hogy valaki kölcsönkérte Tanja telefonját.

Tanja utolsó telefonhívásakor a jelek szerint éppen a belváros felé indult.¹⁸⁴ Lezuhanásának helye az ellenkező irányban van.

Megjegyezzük, hogy kis idővel rá, hogy Tanja telefonja elérhetetlenné vált, – 04 óra 24 perckor – a kecskeszakállas férfi, „Peter” szintén kikapcsolta a telefonját.¹⁸⁵ Vajon csak pont lemerült, vagy azért kapcsolta ki, hogy ne lehessen leellenőrizni a cellainformációk alapján, hogy hajnal fél 5 után hol tartózkodott?

Térjünk vissza az ezüst cigarettatárcához! Tanja nem dohányzott, illetve nem is túl nőies a táskában cigarettatárcát hordani. Felvetődik bennünk a kérdés: vajon egyáltalán az övé volt? Ha nem, hogyan került oda? Ha cigarettatárcán megkülönböztető jel, minta vagy véset, esetleg együttes logója található, segítségként szolgálhatna számunkra; erre vonatkozó adatunk viszont sajnos nincs. A cigarettatárca ugyanis jellemző kiegészítője a metaltzenei koncertek közönségének; a kedvenc együttes szimbólumaival díszített tárgy az ugrálás, illetve az egymás taszigálására épülő úgynevezett pogó közben megvédi a félbetöréstől a cigarettákat. Ugyanakkor az is lehetséges, hogy a közel nyolc év alatt az időjárás viszontagságai eltüntették a tárca festését vagy matricáit.

A rendőrség által preferált verzió fontos eleme, hogy Tanja ittas volt.¹⁸⁶ Ezt ragyogóan támogatják a maradványai körül talált féldecis üres üvegek.

¹⁸³ Florian Reiter: Hinweisen nicht nachgegangen? Anwalt der Familie macht Polizeii schwere Vorwürfe: i.m.

¹⁸⁴ Wolfgang Kaes: i.m.

¹⁸⁵ Wolfgang Kaes: i.m.

¹⁸⁶ Dustin Mertes: i.m.

Ugyanakkor tudjuk, hogy Tanjának volt egy vállon átvethető „töltényhevederje”, amibe (töltények helyett) féldecis üvegeket helyezett. Tanja szabadidejében íjászkodott¹⁸⁷, illetve szerette az akciófilmeket, pl. a Tomb Raider-t, innen is jöhetett az ötlet. Azt leszögezhetjük, hogy a „töltényheveder” üvegeit csak úgy lehetett a fesztivál területére bevinni, ha azok üresek voltak.

Kérdés, hogy Tanja mennyire volt ittas azon az estén. Az biztos, hogy a rendezvényre érkezés előtt „alapoztak”, az pedig tény, hogy a fesztiválon nagyon sokan berúgtak. Tanja azonban az új barátjával volt, valószínűleg nem akart rossz benyomást tenni a fiúra.

Tanja az orvosszakértői vélemény alapján az esés következtében megsérült nyaki artéria miatt halt meg. Az esés súlyos sérülést okozott a gerincében és a bordáiban is.¹⁸⁸ Tanja Gräff 12. gerinccsigolyája hiányzott (véltetően szétvált a teste). Az orvosszakértő a bal csuklójának sérüléséből következtetett arra, hogy Tanja eszméleténél volt, amikor lezuhant. Megpróbált belekapaszkodni valamibe, ekkor sérülhetett meg a keze és a csuklója.¹⁸⁹

Még néhány gondolat

Waltraud Gräff, Tanja édesanyja többször is a médiához fordult, köztük az „*Aktenzeichen XY...ungelöst*” televíziós műsorhoz, amely megoldatlan ügyekkel foglalkozik. Miután az édesanya a médiához fordult¹⁹⁰, a trieri

¹⁸⁷ Wolfgang Kaes: i.m.

¹⁸⁸ Dustin Mertes: i.m.

¹⁸⁹ Fall Tanja Gräff: Das haben die Ermittler jetzt herausgefunden: i.m.

¹⁹⁰ Lásd például <https://www.youtube.com/watch?v=P3VMTy2Ubmk>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

<https://www.youtube.com/watch?v=S3CwQZRZz7s>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Fall Tanja: Dramatischer Appell

Forrás: https://www.volksfreund.de/region/trier-trierer-land/fall-tanja-dramatischer-appell_aid-5863723

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Fall „Tanja Gräff“ in „Aktzeichen XY ... ungelöst

rendőrségre nagy nyomás nehezedett. Meg akartak felelni a médiának, és ez – óvatos megfogalmazással – erőik jelentős részét kötötte le.

A rendőrség általában ilyen jellegű nyilatkozatokat tett: „*Álláspontunk szerint mindent kinyomoztunk*¹⁹¹, „*Itt mindent átkutatunk, minden követ felforgattunk..*”¹⁹², *nincs tetthely, nincsenek nyomok*¹⁹³” A nagyon magas (szeder)bokrok, illetve a megközelíthetetlen erdőréssz miatt nem lehetett őt megtalálni... – ebből kifolyólag a nyomozókutyák sem foghattak szagot...¹⁹⁴

Az eddig írtak alapján több szempontból is kérdéses, hogy a rendőrség pontosan mit vizsgált és milyen alaposan. Abszolút érthetetlen például, hogy miért keresték Tanját az Esch-sûr-Alzette-tóban (Luxemburgban) és a Pluwig-tóban. Tanja a fesztiválon megkérdezte a barátaitól, hogy „hogyan jutok el legmaharabb a Nikolaus-Koch térre?” Ez azt jelenti, hogy a

Forrás: <https://www.wort.lu/de/lokales/fall-tanja-graeff-in-aktenzeichen-xy-ungeloest-4f61c20de4b0860580aa4a9a>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

¹⁹¹ Gianna Niewel: Ermittlungen im Todesfall Tanja Gräff eingestellt

Forrás: <https://www.sueddeutsche.de/panorama/trier-ermittlungen-im-todesfall-tanja-graeff-eingestellt-1.3564911>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

¹⁹² 21-jährige Tanja Gräff spurlos verschwunden

Forrás: <https://midlifecrises65.wordpress.com/2007/06/10/21-jaehrige-tanja-graeff-spurlos-verschwunden/>

Letöltés ideje: 2020.05.17.

Martin Schneider: i.m.

¹⁹³ Polizei weist Kritik an Suche nach vermisster Studentin zurück: i.m..

¹⁹⁴ Anwalt von Tanja Gräffs Mutter: „Fundort der Leiche wirft Fragen auf” Nur ein paar hundert Meter entfernt vom Ort ihres Verschwindens wurde die Leiche der Studentin nach acht Jahren gefunden: i.m.

Martin Schneider: i.m.

Polizei weist Kritik an Suche nach vermisster Studentin zurück: i.m.

Einmal im Rutschen gibt es kein Halten mehr

Forrás: <http://www.lessentiel.lu/de/news/grossregion/story/einmal-im-rutschen-gibt-es-kein-halten-mehr-20047471>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

főiskola területéről távozni szándékozott, hogy a belvárosba menjen a barátai után.¹⁹⁵ Andreas is elmondta, hogy bár ittas állapotban volt, úgy emlékszik, hogy Tanja a telefonbeszélgetésükkor azt hajtogatta, hogy a városba akar visszajutni. Fontos, hogy az Andreas által elmondottakat sem lehet száz százalékban elhinni, sem bizonyítani. Ami biztos, hogy azokban az időpontokban, amelyek a fenti kronológiában szerepelnek, Tanja telefonja működőképes állapotban volt, hívásokat fogadott rajta.

Felmerül bennünk a kérdés: ha egy fiatal nő egész este jókedvű, valószínűleg először szerelmes, és az utolsó tanúk elmondásai alapján az „új barátja” után akart menni a városba¹⁹⁶, akkor miért sétálna ez a fiatal nő egyedül csaknem két km-t az erdőben, miért sodorná magát ezzel egy veszélyes szituációba?

Ha azért keresték Tanját például Luxemburgban is, mert volt adat arra, hogy őt egy luxemburgi rendszámú gépkocsival elvitték a fesztiválról (ismeretlen helyre), akkor érthetetlen, hogy ezt a rendőrség miért nem kommunikálta. Jóhiszeműen feltételezve persze, hogy egyébként a rendőrség ezeket a vonalakat lejárta, csak nem kommunikálta.

2017-ben a koblenzi ügyészség nyomozást indított Günther Deschunty, egykori nyomozó ellen szolgálati titok megsértése miatt.¹⁹⁷ Deschunty nyugdíjazásáig, 2012-ig dolgozott Tanja Gräff ügyén; ő volt az a lelkes

¹⁹⁵ Wolfgang Kaes: i.m.

Einmal im Rutschen gibt es kein Halten mehr

Forrás: <http://www.lessentiel.lu/de/news/grossregion/story/einmal-im-rutschen-gibt-es-kein-halten-mehr-20047471>

Letöltés ideje: 2020.07.23.

¹⁹⁶ Wolfgang Kaes: i.m.

¹⁹⁷ Dietmar Seher: i.m.

Todesfall Tanja Gräff: Ermittlungen gegen Ex-Polizisten

Forrás: <http://lokal.de/artikel/139319/todesfall-tanja-graeff-ermittlungen-gegen-ex-polizisten/>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

Tom Rüdell: Fall Tanja Gräff: Ex-Polizist soll Interna verraten haben

Forrás: <https://www.wort.lu/de/lokales/fall-tanja-graeff-ex-polizist-soll-interna-verraten-haben-596fc71ca5e74263e13c4644>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

rendőr, aki kinyomozta a kecskeszakállás férfi kilétét. Olvasói levelet is írt arról, hogy a rendőrség több vonallal nem foglalkozott, többek között a kecskeszakállás férfival sem.¹⁹⁸ Ez az olvasói levél volt az ellene indult nyomozás kiváltója.¹⁹⁹ Az ügyészség tájékoztatása alapján az egyik érintett feljelentést tett.²⁰⁰ 2016 végén ezért házkutatást tartottak nála és lefoglalták a számítógépén található dokumentumokat.²⁰¹

Elfogultság miatt nem a trieri ügyészség vezette a nyomozást, hanem a koblenzi.²⁰²

Egy 2020 májusában megjelent cikk alapján a volt nyomozó 3000 euró pénzbüntetést kapott szolgálati titok megsértése miatt.²⁰³

Végül még egy megjegyzés: az újságírók legtöbbször a sziklahegy tetejéről, egy meghatározott pontból készítettek csak fényképfelvételeket a megtalálási helyszínről. A felülről készített fényképek azt sugallják, mintha alulról, tehát a sziklahegy lábaitól gyalog nem lehetne megközelíteni Tanja Gräff megtalálási helyszínét. Ez azonban nem igaz. Az apartmanház előtti parkolóból indulva egy perc alatt fel lehet jutni Tanja Gräff földi maradványainak megtalálási helyére.

¹⁹⁸ Wolfgang Kaes: i.m.

¹⁹⁹ Tom Rüdell: Fall Tanja Gräff: Ex-Polizist soll Interna verraten haben

Forrás: <https://www.wort.lu/de/lokales/fall-tanja-graeff-ex-polizist-soll-interna-verraten-haben-596fc71ca5e74263e13c4644>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

²⁰⁰ Tom Rüdell: Fall Tanja Gräff: Ex-Polizist soll Interna verraten haben: i.m.

²⁰¹ Todesfall Tanja Gräff. Ermittlungen gegen Ex-Polizisten wegen Verrats

Forrás: <https://www.rundschau-online.de/news/aus-aller-welt/todesfall-tanja-graeff-ermittlungen-gegen-ex-polizisten-wegen-verrats-28002582>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

Todesfall Tanja Gräff: Ermittlungen gegen Ex-Polizisten

Forrás: <http://lokal.de/artikel/139319/todesfall-tanja-graeff-ermittlungen-gegen-ex-polizisten/>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

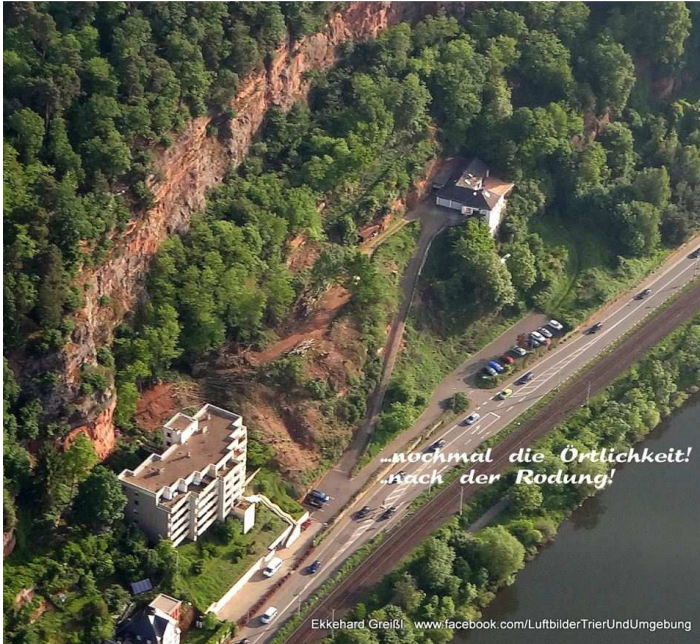
²⁰² Todesfall Tanja Gräff. Ermittlungen gegen Ex-Polizisten wegen Verrats: i.m.

Todesfall Tanja Gräff: Ermittlungen gegen Ex-Polizisten: i.m.

²⁰³ Verfahren wegen Verrats von Dienstsheimnissen im Fall Tanja Gräff eingestellt

Forrás: <https://www.swr.de/swraktuell/rheinland-pfalz/trier/verfahren-dienstheimnisse-tanja-graeff-eingestellt-100.html>

Letöltés ideje: 2020. június 20.



Tanja Gräff megtalálási helyszíne.²⁰⁴

Második interjú

A második interjút Tanja Gräff édesanyjával Schmitt Darinka készítette 2017 szeptemberében.²⁰⁵

***2015 óta, hogy az első interjút készítettük, több újdonság merült fel az ügyben. Példaként említve a rejtélyes telefonhívást, az ezüstszerű cigaretta-
tatárcát, a Rajna-vidék-pfalzi tartományi bünyügyi hivatalban (LKA) dolgozó pszichológus szakvéleményét és a Koblenzi Ügyészség nyomozását egy nyugdíjas rendőr ellen, aki valószínűleg szolgálati titkokat adott ki. A***

²⁰⁴ <https://www.allmystery.de/themen/km78957-1874>

Letöltés ideje: 2019.02.26.

²⁰⁵ Waltraud Gräff hozzájárulásával jelenik meg az írásunkban.

rendőrség szemszögéből, mint ahogy a 2017. évi sajtókonferencián is elhangzott, teljeskörű nyomozást végeztek. Mi az Ön álláspontja? Elrendelne még több vizsgálatot? Mindig is az volt az Ön kívánsága, hogy „Andreas” baráti körét is vizsgálják meg, különösen a death metal társaságot. A rendőrség 2015 óta felkereste az új baráti kört, meghallgatták őket?

W. G.: Igen, mindig is az volt a kívánságom, hogy az új ismeretségi kört is vizsgálják meg. Ezt már 2011-ben indítványozta az ügyvédem, Böhm úr. Ebben az irányban azonban sohasem, tehát a mai napig nem nyomoztak. A rendőrség tehát nem kérdezte meg azokat az embereket, akikkel Tanja a fesztiválon együtt volt. Ehelyett felkereste az iskolai barátokat, annak ellenére, hogy nem velük töltötte el az estjét és az éjszakáját Tanja.

Tud arról, hogy a kecskeszakállas férfi játszott-e zenekarban abban az időben, amikor Tanja eltűnt, illetve, hogy jelenleg is zenél-e ?

W. G.: Erről még mindig nincsen tudomásom. Miután ügyvédet fogadtam, a rendőrséggel és ügyészséggel való kommunikációm teljesen megszakadt. Bár a kapcsolatomban velük ezt megelőzően sem volt túl jó.

Ha röviden most visszatérünk a 2015. évi sajtókonferenciára, Urban professzor úr azt mondta, hogy Tanja Gräff megtalálási helyszínén egy pulóvert találtak. Emlékszik-e arra, amikor a lányát az autójával a tarforsti parkolóba vitte, volt nála pulóver? Vagy előfordulhat, hogy nem az övé volt, amit megtaláltak?

W. G.: Tanja barna pólót, egy farmernadrágot, fehér tornacipőt és egy fehér övet viselt. Tanja hordott különben ilyen pulóvereket. Ez az ő mérete is, de ezen az estén nem volt Tanjánál pulóver. Ebben biztos vagyok. Láttam volna, ha lett volna nála pulóver. Akkor is, ha a válltáskájában tartotta volna. Tanja megtalálásakor ezt közöltem a nyomozással megbízott (Ermittlungskommissar) Finkler úrral is, hogy Tanjánál nem volt pulóver!

Pár héttel rá, hogy Tanját megtalálták, telefonon behívtak a rendőrkapitányságra, és megmutatták egy képen ezt a pulóvert. A nyomozó feltételezését, hogy Tanjájé lett volna ez a pulóver, nem tudtam megerősíteni.

A 2015. évi sajtókonferencián azt nyilatkozták, hogy Tanja sérüléseit a zuhanás következtében szerezte. Ez azt jelenti, hogy a rendőrség vizsgálatokat folytatott arra vonatkozóan is, hogy Tanját talán később vitték a megtalálási helyszínre, tehát hogy a megtalálási helyszín nem egyezik a tetthellyel?

W.G.: Ez mindig is ki volt zárva, hogy Tanját a megtalálási helyszínre vitték volna, valamint ezt akkor még ki is hangsúlyozták, hogy ez nem történhetett ebben az esetben. Soulier úr, a trieri bűnügyi rendőrség (Kripo Trier) emberöléssel foglalkozó alegységének vezetője már 2015. május 11-én délután ezt mondta nekem és az ügyvédemnek, Böhm úrnak. Biztosan tudom állítani, hogy eddig az időpontig (tehát egy pár órával Tanja megtalálása után) biztosan ki volt zárva, hogy Tanját a sziklafal lábainál helyezték volna el, és hogy ő nagy valószínűséggel felülről zuhant le, és nem lökték le.

Mint ahogyan a 2017. évi sajtókonferencián is hallottuk, találtak egy ezüstszínű cigarettatárcát is a megtalálási helyszínen, ami nem Tanjához tartozott. Tud-e arról, hogy ennek a cigarettatárcának volt-e valamilyen különleges mintája, gravírja, esetleg egy zenekar logója?

W. G.: Én ezt a cigarettatárcát még soha nem láttam. Ezért nem tudok mit mondani róla.

A tett éjszakáján 03:59 perckor volt egy rejtélyes telefonhívás. A mobiltelefon, amit megcsörgettek, egy ismeretlen fiatal férfié volt, akinek a száma Tanja telefonjában nem volt elmentve. Ki lehet tehát abból indulni, hogy valaki telefonált Tanja mobiltelefonjáról? Kinyomozta a rendőrség, hogy a megcsörgetett férfi Tanja szemszögéből egy (vad)idegen személy

volt-e? Vagy lehet, hogy Tanja a telefonszámot fejből ütött bele a telefonba, de valószínűleg rosszul?

W. G.: A rendőrség szerint kinyomoztak mindent, de nekem és az ügyvédeknek még sok nyitott kérdésünk van ezzel a telefonhívással összefüggésben.

Milyen vizsgálati módszerrel készült a Rajna-vidék-pfalzi tartományi bűnügyi hivatalban (LKA) dolgozó pszichológus szakvéleménye?

W. G.: Ez egy jó kérdés. A pszichológiai szakvélemény kizárólag rendőrségi akták alapján készült. Nem kérdeztek meg senkit Tanja személyes környezetéből, és szöges ellentétben áll a 2007-ben, az este rekonstrukciójáról készített szakvéleménnyel, mely véleményem szerint úgy készült el, hogy ez majd „beleillik a képbe”, mindezt azok után, hogy mindegyik nyomozó számára egyértelmű volt, hogy súlyos kudarcot vallottak, és már nyolc évvel ezelőtt megtalálhatták volna Tanját, ha ezen a területen intenzívebben keresték volna. Hogy ez így lehetett volna, kétségtelen. Hiszen messzi tavakat is átvizsgáltak. A 2015-ben készült szakvélemény szerint az este folyamán a lányom pszichésen labilissá vált, és öngyilkosságot követett el. Ez sosem felel meg az igazságnak!

Ha most minden nyomot végiggondol, melyiket tartja a legrelevánsabbnak, ami az Ön véleménye szerint bűncselekményre utalna?

W. G.: Az lett volna optimális, ha Tanját rögtön az eltűnése után megtalálták volna, és nem csak a földi maradványait, hanem még a holttestet. Így találhatták volna DNS-t, szövetet, anyagmaradványokat a testen, például a tudatmódosító szert, az alkoholfogyasztásának a mértékét is megvizsgálhatták volna a véréből. Pontosán meg lehetett volna állapítani, hogy Tanját egy harmadik személy bántalmazta-e, vagy olyan más külsérelmi nyomokat szerzett-e, amelyeket tíz év után már nem lehet találni. Ha Tanját tíz évvel ezelőtt megtalálták volna, akkor a halála pontos okát is tudnánk. Így

most csak úgy tudta megoldani a rendőrség az ügyet, hogy a lányom egy idegenkezűség nélküli balesetben halt meg. Ezen kívül még nehezebb tíz év után olyan tanúkat találni, akik a pontos történésekre vissza tudnak emlékezni, amennyiben persze nem közvetlenül érintettek. Kérdéses az is, hogy a nyomozók akarják-e egyáltalán még.

Nyitott kérdések Waltraud Gräfftől:

- Miért használták a hőkamerát a vörös sziklafalnál, ha ezek a felvételek a sziklafal melegsége miatt zavartak lesznek? A felvételek készítése napján nagyon esett az eső, ez azt jelenti, hogy a sziklafalnak le kellett hűlnie, tehát a felvételeket ki lehetett volna jól értékelni.
- Miért nem tudnak a kutyák a „szederbokrokon“ (tüskés bokrokon) átmenni? Ezért lettek kiképezve.
- A hőkamara használata sikertelennek bizonyult, mert állítólag a sziklafal túl meleg volt (a Tanja eltűnése utáni pénteken és utána napokig esett az eső, akkor utána muszáj volt, hogy lehűljön a sziklafal). A drónok használata is kudarcot vallott és a kutyák bevetése is. Akkor egyáltalán miért ezzel a technikával keresték, ha ezen a területen nem is volt értelme? Persze, ha egyáltalán keresték a Pallien mögötti területeken, ami több mint kérdéses.

Ezek az indokolások és nyilatkozatok szakszerűtlenek és semmi esetre sem felelnek meg az igazságnak.

A hazaút-telefon

Az erőszakos, személy elleni támadások csökkenését eredményezheti a már Stockholmban és Berlinben is bevezetett „hazaút-telefon” szolgáltatás.²⁰⁶

A szolgáltatás keretében diszpécser nyújt segítséget a hívónak abban az esetben, ha hazafelé menet nem érzi magát biztonságban, eltévedt, vagy esetleg nem jól ismeri a haza vezető utat. A telefonbeszélgetés közben a hívó folyamatosan megosztja az aktuális helyzetét a diszpécserrel, aki azonnal értesíteni tudja a rendőrséget, a mentőket, amennyiben a hívót támadás vagy más baj éri.²⁰⁷

Tudomásunk szerint a segélyhívó vonal Svédországban a rendőrség felügyelete alatt, Németországban pedig jelenleg egyesületként működik.²⁰⁸

Magyarországon hasonló szolgáltatás 2017 novemberében indult el „Hazakísérő telefon” névvel. A feladatot egy önkéntes vállalta, aki minden hétfő-szombat 22:00 órától 04:00 óráig, vasárnap 22:00 órától 01:00 óráig elérhető telefonon.²⁰⁹ Az önkéntes 2018 márciusában arról számolt be, hogy a telefonszolgáltatás inkább panaszvonalként funkcionál.²¹⁰ Véleményünk szerint célszerű lenne, ha a szolgáltatás a 112-es segélyhívó rendszer része lenne. Szükséges lenne a diszpécser felelősségét érintő szabályozás

²⁰⁶ <https://heimwegtelefon.net/der-verein/>

Letöltés ideje: 2020. 07.20.

Heimwegtelefon: Diese Nummer soll euch sicher nach Hause bringen

Forrás: <https://www.ruhr24.de/service/heimwegtelefon-diese-nummer-soll-euch-sicher-nach-hause-bringen-13096909.html>

Letöltés ideje: 2020.07.20.

²⁰⁷ <https://heimwegtelefon.net/dein-anruf/>

Letöltés ideje: 2020.06.20.

²⁰⁸ <https://heimwegtelefon.net/der-verein/>

Letöltés ideje: 2020. 07.20.

²⁰⁹ <https://hazakiserotelefon.hu/>

Letöltés ideje: 2021.04.10.

²¹⁰ Borovitz Tamás: Akit bárki felhívhat éjszaka

Forrás: <https://24.hu/elet-stilus/2018/03/11/akit-barki-felhivhat-ejszaka/>

Letöltés ideje: 2018.09.30.

kialakítása, valamint a telefonhasználatlaltal járó veszélyekre, pl. a telefonlopásra történő figyelemfelhívás is.

Németországban a „hazaút-telefon” 2013 óta működik.²¹¹ Ha az ismertett eset idejében is működött volna már a szolgáltatás, Tanja is igénybe vehette volna. De megemlítjük a pécsi Bándy Kata rendőrségi pszichológus esetét is, aki 2012. július 8-án hajnalban, egy szórakozóhelyről hazafelé tartva tűnt el (bár az ő telefonja még hazaindulása előtt lemerült).

Befejezés helyett

Hardi Péter Rejtőzködő gyilkosok című könyvének borítóján található a következő idézet: „*Van-e szörnyűbb annál, amikor a hozzánk legközelebb álló – gyermek, házastárs, szülő, rokon, barát, ismerős – gyilkosság áldozata lesz? Igen, van. Az, ha a gyilkos személye rejtve marad, s nem bűnhődik jogerős bírósági ítélet által, jóllehet, a számunkra legkedvesebbet vette el örökre.*” (...) „*Régi emlékeket éleszt, fájó sebeket tép fel újra ez a könyv. Egyfajta kudarclistának vélhetné az olvasó, pedig épp ellenkezőleg, az utóbbi évtizedek közel négyezer gyilkossági ügyének azt a megoldatlan töredékét reprezentálja, amelyet a szakemberek adósságként tartanak számon. E súlyos bűntettek részleteinek felelevenítése azonban nem hatásवादász vájkálás a múltban, hanem esély az utólagos, végleges megoldásra, vadászat az ügyek nyomozását holtpontról kibillentő adatokra, információkra.*” (Dr. Kovács Lajos nyomozó)²¹²

²¹¹ Heimwegtelefon: Diese Nummer soll euch sicher nach Hause bringen: i.m.

Nadine Wolter: Das „Heimwegtelefon“ am Ende der Leitung: „Wir versuchen, den Fokus weg von der Angst zu lenken“

Forrás: <https://www.rnd.de/panorama/das-heimwegtelefon-am-ende-der-leitung-wir-versuchen-den-fokus-weg-von-der-angst-zu-lenken-6GUQWAHX-HFBJDFM76Q3FVOLYSY.html>

Letöltés ideje: 2021.03.23.

Tanja Miller: Begleitung auf Knopfdruck

Forrás: <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.sicherer-heimweg-per-app-begleitung-auf-knopfdruck.cc823e22-0e09-4adc-87dc-62e2e1f36b55.html>

Letöltés ideje: 2021.03.23.

²¹² Hardi Péter: Rejtőzködő gyilkosok. Geopen Kiadó. Budapest, 2009.

Mi nem ismertük Tanját. Nem volt a barátunk, a rokonunk, sem az ismerősünk. Ezzel az írással az eredeti célunk az volt, hogy esélyt adjunk az ügy megoldására, információkat gyűjtsünk és közöljünk, összegezzük az eddig szerzett adatokat. A Tanja eltűnését tíz évvel követő utolsó sajtótájékoztató alapján ez az eredeti célkitűzésünk kudarcot vallott; a nyitva lévő kérdések már nyitva is maradnak, mert a hivatalos válaszok elhangoztak. Így új célkitűzésünk az, ahogy felhívjuk a figyelmet az eltűnési ügyek jelentőségére; pontosabban a tengernyi eltűnési ügy közt a néhány valóban aggályos eltűnés kapcsán a lelkiismeretes nyomozói munka fontosságára.

Nem bíráljuk a trieri hivatalos szerveket, de tisztelettel fejet hajtunk az előtt az egykori nyomozó előtt, aki megtette, és aki ennek következményével kénytelen számolni.

Bár tudni valamit és büntetőeljárásban bizonyítani valamit két teljesen különböző dolog, hadd álljon itt, akár figyelmeztetésként, a következő idézet: *„Mert nincs oly titok, mely nyilvánvalóvá ne lenne; és nincs oly elrejtett dolog, mely ki ne tudódnék, és világosságra ne jőne.”* (Lk. 8:17.)

MÉSZÁROS BENCE

A Forensic DNA Phenotyping és az arckép előállításának lehetősége

Bevezetés

A „*Forensic DNA Phenotyping*” (a továbbiakban: FDP) egy DNS-elemzésen alapuló, forradalmian új technika, amely lehetőséget nyújt egy nem azonosított személytől származó, DNS-vizsgálatra alkalmas biológiai anyagmaradvány segítségével annak meghatározására, hogy az anyagmaradványt hátra hagyó személy milyen fizikai jellemzőkkel rendelkezik. Ennek kriminalisztikai jelentőségét talán nem szükséges külön hangsúlyozni. Bárki könnyen beláthatja, hogy minden egyes fizikai jellemző, amelyet a DNS „elárul” a nyomozók számára, jelentősen szűkíteni tudja a gyanúsított kört, aminek különösen akkor van jelentősége, ha a sértett és a gyanúsított korábban nem voltak kapcsolatban és nem ismerték egymást. Az alábbiakban bemutatom az FDP lényegét, és kitérek az arckép előállításának lehetőségére a DNS-elemzés segítségével, amely e technika alkalmazásának legnagyobb eredménye lehet a jövőben.

Az FDP és a „kívülről is látható fizikai jellemzők” kategóriája

Az FDP esetében kulcsfontosságú a „kívülről is látható fizikai jellemzők” kategóriája, amelyet angolul „external visible characteristics” (a továbbiakban: EVC) névvel illetnek a szakirodalomban. Az EVC fogalma elsősorban a pigmentációt, azaz a hajszínt, a bőrszínt és a szemszínt takarja. A biológiai nem megállapítása DNS alapján 100%-os biztonsággal lehetséges, a három említett EVC esetében pedig ma már igen magas valószínűséggel képesek az igazságügyi genetikus szakértők megjósolni egy adott

személy valós kinézetét. Az eddigi kutatási adatok arra utalnak, hogy a gének további tanulmányozása és kutatása révén a nagy biztonsággal megállapítható jellemzők között az alábbiak is szerepelhetnek majd a jövőben:

- kronológiai életkor (az anyagmaradvány hátra hagyásakor);
- arc morfológiája (többek között az orr szélessége, arc szélessége, szemek távolsága);
- haj morfológiája (egyenes, hullámos, göndör);
- férfias típusú hajhullás (androgén alopecia);
- felnőtt testmagasság.¹

A lista a genetikai kutatások előrehaladtával minden bizonnyal bővülni fog. A szakértők a vizsgált egyén földrajzi származásának (angolul „biogeographic ancestry”) vizsgálatát is néha az FDP körébe sorolják, bár a genetikai leszármazás kimutatása nem mindig eredményezi kívülről is látható fizikai jellemző megállapítását, különösen olyan egyének esetében nem, akik kevert genetikai leszármazással rendelkeznek.² A földrajzi származás ismerete egyébként önmagában is nagyon fontos lehet a nyomozók számára a potenciális gyanúsítottak körének szűkítésénél vagy éppen személyek kizárásánál a potenciális elkövetők köréből.³

¹ Fan Liu et al.: Update on the predictability of tall stature from DNA markers in Europeans. *Forensic Science International: Genetics*. 2019/42. szám 8-13. o.; Kayser, Manfred: *Forensic DNA Phenotyping: Predicting human appearance from crime scene material for investigative purposes*. *Forensic Science International: Genetics*. szám 2015/18. 33-48. o.; Marano, Leonardo Arduino – Fridman, Cintia: *DNA phenotyping: current application in forensic science*. *Research and Reports in Forensic Medical Science* 2019/9. szám 1-8. o.

² Kayser, Manfred: i.m. 34. o.

³ A 2004-es madridi robbantássorozat nyomozása során az egyik verzió sokáig az volt, hogy a baszk szeptatista terrorszervezet, az ETA áll a merényletek háttérében. Az egyik fel nem robbant kézitáskáról rögzített kéznyomban található biológiai anyagmaradvány elemzése révén azonban kizárták a potenciális gyanúsítottak köréből az európai származású személyeket. Phillips C. – Prieto L. – Fondevila, M., – Salas, A., Gómez-Tato, A. et al. (2009) *Ancestry Analysis in the 11-M Madrid Bomb Attack Investigation*. *PLOS ONE* 4(8): e6583.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0006583>

Összefoglalva, az FDP az igazságügyi genetika egyik dinamikusan fejlődő területe, amely a bűncselekmény helyszínén vagy az azzal összefüggő helyen ismeretlen személy által hátrahagyott biológiai anyagmaradvány DNS-elemzése révén megállapítja a kérdéses személy biológiai nemét, valamint valószínűségi becslés alkalmazásával meghatározza a fizikai jellemzőit, elsősorban a legfontosabb külső tulajdonságait (szemszín, hajszín, bőrszín). Az alábbiakban az FDP kriminalisztikai alkalmazásának lehetőségeire térek ki.

A Forensic DNA Phenotyping kriminalisztikai alkalmazásának lehetőségei

A DNS alapú azonosítás paradigmaváltást hozott a bűncselekmények nyomozásában, és a kriminalisztika negyedik mérföldköveként, a második generációs bizonyítékok úttörőjeként vonult be a bűnüldözés történetébe.⁴ Nem véletlenül vált mérföldkövé, hiszen egy ismeretlen elkövető mikroszkopikus méretű biológiai anyagmaradványa (pl. hámsejtje), amelynek hátra hagyását szinte lehetetlen elkerülni, kétséget kizáróan azonosíthatóvá tette a személyét.

Két esetben teszi lehetségessé a vizsgálatra alkalmas DNS-t tartalmazó biológiai anyagmaradvány az elkövető azonosítását. Ha az adatai már szerepelnek a DNS-profil-nyilvántartásban, illetve akkor, ha a bűnügy egyéb adatai és bizonyítékai alapján sikerül a potenciális elkövetők körét kellően szűken meghatározni. Így lehetőség nyílik a szóba jöhető személyektől mintát venni a DNS-profil meghatározása céljából, és ezek valamelyike megegyezik a helyszínen vagy valamely releváns tárgyon talált anyagmaradványból kinyert DNS-profillal.

A DNS-profil azonban nem segíti a nyomozást akkor, ha a DNS-profil-nyilvántartásban nem találunk egyezést, és a potenciális elkövetőről semmit sem, vagy csak nagyon keveset tudunk a rendelkezésre álló adatok

⁴ Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika tendenciái. A bűnügyi nyomozás múltja, jelene, jövője. Dialóg Campus Kiadó. Budapest–Pécs, 2014.

alapján. Képzeljük el az alábbi bűncselekményt. Egy nagyvárosban lakó fiatal nő gyalog igyekszik haza egy szórakozóhelyről éjszaka. Egy parkban vagy egy kihalt utcán, ahol nincsenek tanúk, összetalálkozik egy férfival, aki hirtelen felindulásból megerőszkolja, majd megöli.

Hiába bőséges a DNS-elemzésre alkalmas biológiai anyagmaradványok köre (többek között ondóváladék, hámsejtek a sértett körömkaparákából, fanszőr, hajszálak), ha az elkövető DNS-profilja nem szerepel a nyilvántartásban (mert még nem volt büntetve, vagy csak olyan bűncselekmények miatt, amelyek esetében a törvény nem teszi lehetővé a DNS-profiljának nyilvántartását), és tanúk hiányában személyleírással sem rendelkezünk az elkövetőről. Nem sokkal kedvezőbb a helyzet akkor sem, ha a sértett ugyan életben marad, de az elkövető arcát nem láthatta, mert maszkot viselt vagy hátulról támadott. Mivel a sértett nem ismerte az elkövetőt, a véletlenes múlt, hogy találkoztak, vagy éppen véletlenszerűen választotta ki és követte őt a támadója, ezért a sértett rokonai, ismerősei, munkatársai, barátai körében végzett ellenőrzés sem vezethet eredményre. A legtöbb, amit az elkövetőről tudunk, az az, hogy egy férfi, aki képes a közöszlésre, és van egy alfanumerikus kódunk, amely a DNS-profilját jelöli.

Az ilyen adathiányos, kilátástalan ügyekben hozhat áttörést az FDP: ha a DNS-elemzés révén nagy valószínűséggel meg lehet állapítani az elkövető bőrszínét, a szemszínét és a hajszínét, máris jelentősen szűkíthető az ellenőrizendő személyek köre. Fel lehet hívni például a bűncselekmény helyszínének közelében lakó vagy aznap a szórakozóhelyen megjelent férfiakat, hogy adjanak önkéntesen DNS-mintát.

Ennek az FDP-től függetlenül is alkalmazott tömeges tesztelési gyakorlatnak – amely önmagában is eredményre vezethet – DNA-ILS a neve. A DNA-ILS betűszóban a „DNA” a DNS, az „ILS” pedig az „*Intelligence-Led-Screen*”, magyarul „*adatvezérelt tesztelés*” kifejezésből származik, és olyan tömeges DNS-mintavételt jelent, amely a vizsgált ügy adatai által meghatározott – százas vagy ezres, szélsőséges esetben tízezres nagyságú – személyi kört érint. Az Európai Bűnügyi Szakértői Intézetek Hálózatának (European Network of Forensic Science Institutes) 2006-os jelentésében 12

olyan európai bűnügyet ismertetnek, amelyet e DNS-mintavételi módszerrel oldottak meg. Köztük egy 11 éves német kislánynak az esetét, akinek a holttestét 1998 márciusában találták meg. A sértettet megerőszakolták és több késszúrással megölték, az elkövető által hátra hagyott spermafoltot viszont megtalálták a kislány alsóneműjén. Az ügyész a DNA-ILS alkalmazása mellett döntött, és a helyi sajtóorgánumok segítségével felkértek minden 18–30 év közötti férfit, aki egy meghatározott területen belül lakott, hogy adjon önkéntesen DNS-mintát. Összesen 11 200 (!) mintát elemeztek a nyomozás során, amelyek közül a 3889. számú egyezést mutatott. Az elkövető a környéken lakó 30 éves férfi volt, aki beismerte tettét (egy másik eltűnt kislány megölésével együtt), és akit végül életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték a két bűncselekmény elkövetése miatt.⁵

Visszatérve az általam felvázolt hipotetikus bűnügyre, amennyiben nem találnak egyezést a felhívást követően beérkezett minták és a nyilvántartott DNS-profilok között, elegendő csak az FDP által meghatározott külső tulajdonságokkal rendelkező olyan személyek alibijét ellenőrizni, akik az önkéntes mintaadásban nem vettek részt, és szerencsés esetben az elkövető fennakadhat a rostán. Az nem igényel különösebb magyarázatot, hogy minél több EVC állapítható meg az FDP segítségével, annál jobban szűkíthető a potenciális elkövetők köre: ha a keresett személynek nem csak a pigmentációját (szemszín, hajszín, bőrszín), hanem a hozzávetőleges életkorát⁶ és testmagasságát is ismerjük, mindjárt jelentősen csökken az ellenőrizendő személyek köre (az említett két tulajdonság kimutatása még nem validált tudományos szempontból).

⁵ Wenzel, Rainer: Report on Criminal Cases in Europe solved by ILS (DNA Mass Testing).

Forrás: https://enfsi.eu/wp-content/uploads/2016/09/enfsi_report_on_criminal_cases_in_europe_solved_by_ils_0.pdf

⁶ Az FDP a kronológiai életkor (a születéstől eltelt évek száma) meghatározására lehet alkalmas a jelenleg rendelkezésre álló adatok szerint, a test általános állapotát jellemző biológiai életkor (amely függ az életmódtól, táplálkozástól, betegségek hatásaitól) ettől akár jelentősen is eltérhet.

Ugyanilyen fontos lehet a személyek kizárása a potenciális gyanúsítottak köréből, az ismeretlen személyazonosságú holttestek azonosítása (különösen tömegszerencsétlenségek esetében), a holttestrészek eredetének meghatározása vagy éppen ismeretlen tanúk felkutatása az FDP révén.

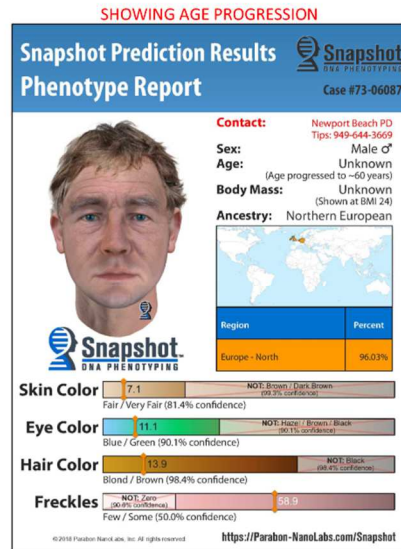
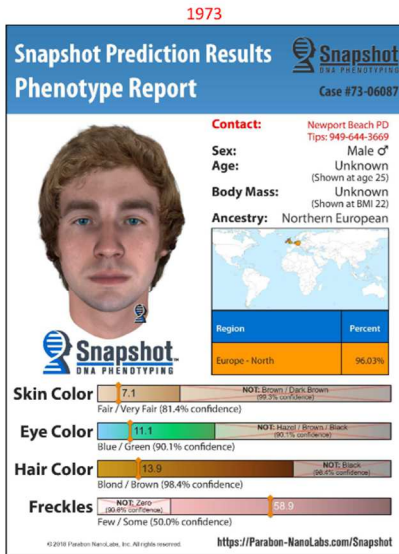
A Forensic DNA Phenotyping és az arckép előállításának lehetősége

Az FDP legnagyobb eredménye az lenne, ha a DNS elemzése révén a keresett személy arcképét is elő lehetne állítani. Az FDP e végső céljának teljesülése „minden rendőr álmát” valósítaná meg, hiszen egy biológiai anyagmaradvány alapján tanúk nélkül is a nyomozók kezébe adna egy olyan eszközt, amely meghatározó lenne a további adatgyűjtésben (akár a meglévő tanúk vallomásának ellenőrzésében is), és amelyre esetleg körözést is ki lehetne adni. Az emberi arc morfológiáját meghatározó génekre vonatkozó közvetlen adatok azonban jelenleg meglehetősen szűkösek, még csak a kezdetén vagyunk annak, hogy megértsük ezek szerepét az arc kialakításában, és hosszú út áll a tudomány előtt, amíg ez a gyakorlatban is alkalmazható predikciókat fog eredményezni.⁷

A fenti tudományos megállapítás ellenére magáncégek ma is árulnak olyan FDP-szolgáltatást bűnüldöző szervezetek számára, amelynek pontosan ez a lényege. Az Amerikai Egyesült Államokban működő, és az amerikai Védelmi Minisztérium által is támogatott Parabon Nanolabs cég „*Snapshot*” (magyarul pillanatfelvétel) néven nyújt olyan DNS-elemzésen alapuló szolgáltatást, amelynek részeként egy ismeretlen személy biológiai nemének, földrajzi származásának meghatározását és fizikai megjelenésének predikcióját ígéri.⁸ A fizikai megjelenés alatt a pigmentációt (hajszín, szemszín, bőrszín), a szeplők jelenlétét vagy hiányát, valamint az arc formáját értik, és a szolgáltatás részeként nem csak valószínűségi becslést végeznek ezekre vonatkozóan, hanem egy számítógépes animációval előállított arcképet is az ügyfél rendelkezésére bocsátanak.

⁷ Kayser, Manfred: i.m. 44. o.

⁸ <https://snapshot.parabon-nanolabs.com/>

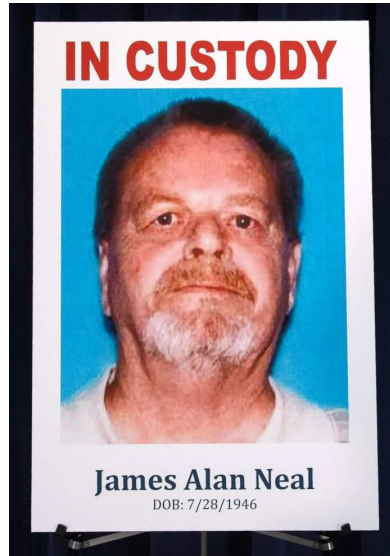


1. számú kép

Snapshot-módszerrel ellőállított arcképek Linda Ann O'Keefe ügyében ⁹

A fenti két animált arckép, amely ugyanannak a személynek a 25 éves kori és a 60 év feletti kinézetét hivatott megjeleníteni, egy 1973-as megoldatlan bűnügyben készült az említett Snapshot szolgáltatás részeként. A 11 éves Linda Ann O'Keefe gyalog indult haza a nyári iskolából 1973. július 6-án, de nem érkezett meg, a holttestét másnap találták meg egy árokba dobva. Az animált képeket a bűncselekmény 45 éves évfordulóján tette közzé a kaliforniai Newport Beach rendőrsége a Twitter oldalán. Néhány hónappal a fotók közzététele után sikerült azonosítani a valószínű tettest, James Alan Neal-t, aki elfogásakor 72 éves volt.

⁹ Forrás: <https://twitter.com/NewportBeachPD/status/1015645711432548352>



2. számú kép

Linda Ann O'Keefe feltételezett gyilkosa ¹⁰

A cég a honlapján a fenti eseten túl is számos sikerről számol be, amikor bűnüldöző szervezetek azonosítottak egy ismeretlen személyt a Snapshot-szolgáltatás igénybevételének segítségével.¹¹ A „*Subject Identified*”, azaz a „*Sikerés Azonosítás*” kategóriába feltöltött ötvennégy ügryről szóló híradások között véletlenszerűen szemezgetve azonban bennem az a benyomás keletkezett, hogy a személyazonosítás az esetek többségében nem az arckép alapján történt. Inkább a Snapshot-jelentésben foglalt információk, valamint a különböző geneológiai adatbázisokban talált egyezések révén jutottak el az elkövetőkhöz a nyomozók, ahogy az James Alan Neal esetben is történt (az ehhez szükséges adatokat a Snapshot-szolgáltatás szintén tartalmazza). Ez azért volt lehetséges, mert sok esetben az elkövető rokonai családfakutatás céljából rendelkezésre bocsátották a DNS-mintájukat, ame-

¹⁰ Forrás: <https://abcnews.go.com/US/california-cold-case-solved-50-years-11-year/story?id=61181451>

¹¹ Forrás: <https://snapshot.parabon-nanolabs.com/posters>

lyek így bekerültek a különböző, nyilvánosan is hozzáférhető adatbázisokba. Úgy tűnik tehát, hogy a cég által egyébként tudományosan még nem publikált és validált módszerrel előállított¹² arcképek egyelőre nem, vagy csak kivételes esetben alkalmasak a személyazonosításra.

Reméljük azonban, hogy az igazságügyi genetika tudományának fejlődésével eljuthatunk arra a szintre, hogy megfelelő minőségű arcképet tudjunk előállítani, amely már alkalmas lesz arra, hogy a segítségével az elkövetővel valamilyen kapcsolatban lévők (szomszédok, rokonok, munkatársak, ismerősök) – vagy akár a lakosság tagjai, akikhez a tömegtájékoztatás útján eljuttatják – könnyedén felismerjék a keresett személyt.

Ha ez meg is valósul, még akkor is figyelembe kell venni az FDP-technológia korlátait, azt, hogy a genetikailag meghatározott arcot (és az egész testet) számos tudatos tényező és környezeti hatás jelentősen megváltoztathatja. Önmagában az életkor is kulcskérdés, hiszen a sok évvel korábbi holtponthoz viszonyítva az arcképet mesterségesen meg kell „öregíteni” a felismerés sikeréhez, mivel az FDP az elkövetéskori életkort tudja meghatározni. A DNS-be kódolt információ továbbá értelemszerűen nem tartalmazza azt sem, hogy festeti-e a haját a kérdéses személy, visel-e arcszőrzetet, és ha igen, milyen típusút, van-e az arcán balesetből vagy egyéb sérülésből származó sebhely, hord-e a természetes szemszínétől eltérő színű kontaktlencsét, átesett-e plasztikai műtéten vagy egyéb szépségtudományi beavatkozáson (például a szájfeltöltés, sminktetoválás), kórosan elhízott vagy éppen alultáplált-e, van-e tetoválása, testékszere.

Összegzés

Az FDP jó eséllyel egy újabb mérföldkövé válhat a kriminalisztika történetében, amely az adathiányos, hagyományos nyomozási eszközökkel nem megoldható vagy holtpontra jutott bűnügyek felgöngyölítésében hozhat átöröklést. Ehhez azonban a genetikai kutatások kiterjesztésére van szükség. Jelenleg a genetikában az örökletes betegségek kutatása van a fókuszban,

¹² Marano, Leonardo Arduino – Fridman, Cintia: i.m. 5. o.

amely természetesen helyes és továbbra is követendő irány. Ha azonban az emberiség ugyanekkor potenciált fektetne a kívülről is látható fizikai jellemzők genetikai meghatározottságának kutatásába is, akkor a kriminalisztika eszköztára egy olyan módszerrel bővíthetne, amely valódi tanúk hiányában is képes lenne részletes személyleírást adni, legkedvezőbb esetben arcképet előállítani a biológiai anyagmaradványt hátra hagyó elkövetőről. E személyleírás illetve arckép ráadásul adott esetben (a külső megjelenés tudatos megváltoztatásának vagy éppen nem szándékos módosulásának hiányában) megbízhatóbb lenne, mintha egy tanú emléknymaiból, vallomásából származna.

Bizonyítékként való felhasználására az FDP eredményének (Manfred Kayser találó kifejezésével a „*biológiai tanúnak*”) – illetve az FDP segítségével esetlegesen előállított arcképnek – nem is lenne szükség, mivel a személyleírás, illetve arckép alapján történő azonosítást követően elvégzett mintavétel és DNS-profilelemzés minden kétséget kizáróan kimutatná, hogy a kérdéses személy volt-e az adott bűncselekmény elkövetője.

Az FDP technológia alkalmazása természetesen jogi kérdéseket is felvet, amelyekkel terjedelmi okokból nem foglalkoztam. Ezek megoldására és a megfelelő jogi garanciák kidolgozására is szükség lesz majd, ha az igazságügyi genetikában már elértük a jelenleginél sokkal szélesebb körű gyakorlati alkalmazhatóság szintjét, akár a gyakorlatban is eredményesen használható arckép előállításának lehetőségét az FDP segítségével.

Bitcoin a büntetőeljárásban

Bevezetés

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható volt, hogy X.Y. és Z.Zs. kábítószer-előállításával és -kereskedelemmel foglalkoztak, amelyből illegális vagyona tettek szert. A kereskedelmi tevékenység nagy része a darkneten zajlott, egy „Csillag” nevű felhasználóhoz köthetően.

Az elkövetési időszakban a darkwebes kereskedő a kábítószer egy közismert netes piactéren árusította, melynek ellenértékét a vásárlók bitcoinban (BTC) fizették.

X.Y. és Z.Zs. az illegálisan szerzett vagyon kimentését, illetve legalizálását a családjuk segítségével végezték. A kábítószer-kereskedelemből és az ahhoz köthető egyéb bűncselekményekből nagyságrendileg a büntetőeljárás kezdetekor releváns árfolyam alapján kb. 800 millió Ft-os vagyont halmoztak fel, ami az elsődleges információk szerint BTC-ban állt rendelkezésre. A bitcoin technikai kezelésével kapcsolatban Z.Zs. rendelkezett nagyobb ismerettel, azonban büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott a pénzmosás elkövetésekor is, ezért külső hozzáférést kellett biztosítania rokonai révén a felhalmozott vagyonhoz.

K.K. megalapozottan gyanúsítható a Btk. 399. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjába ütköző és aszerint minősülő, különösen nagy értékre elkövetett pénzmosás büntett elkövetésével. Érintettsége vonatkozásában megállapítható, hogy Z.Zs. után második számú személyként vett részt a cselekményben, külön utasítások alapján főként K.K. tevékenysége révén realizálódott a bitcoinban és egyéb kriptovalutában tárolt pénzösszeg Magyarországon. Tevékenyen szervezte, és barátnője bevonásával leplezte a pénzváltásokat, vállalkozási szándéka is volt, illetőleg a kriptovalutában tárolt vagyon eredetéről tudomással bírt.

Kiváló tevékenysége eredményeképpen közreműködött 80 millió forintnyi összeg bitcoinból történő átváltásában és a pénzösszegek tovább utalásában.

L.L. szintén megalapozottan gyanúsítható a Btk. 399. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjába ütköző és aszerint minősülő, különösen nagy értékre elkövetett pénzmosás bűntett elkövetésével. A bűncselekmény elkövetése során betöltött szerepe szerint a bitcoint tartalmazó pénztárcákat összevonta, majd ezt követően X.Y., Z.Zs., valamint K.K. utasításainak megfelelően minden alkalommal a meghatározott mennyiségű bitcoint elkülönített pénztárcákba helyezte át annak érdekében, hogy azok kriptovaluta-konvertálással foglalkozó gazdálkodó szolgáltatásainak igénybevételével forintra átváltásra kerüljenek. Közreműködése a technikai részletek lebonyolítására irányult, továbbá ismerte az ehhez szükséges valamennyi privát és publikus kulcsot, amelyek a bitcoint tartalmazó pénztárca beazonosíthatóságához és az azokhoz tartozó utalások kezdeményezéséhez voltak szükségessé. Tevékenysége eredményeképpen 70 millió Ft értékű kriptovaluta átváltása volt sikeres, mindezek révén közreműködött az összegek végfelhasználói és a pénzösszegek eredete közötti egyértelmű összefüggés leplezésében.

A témaválasztás okai

A Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Vagyon-visszaszerzési Hivatala (KR NNI VVH) két, 2018-ban megtartott magánlakásra irányuló kutatás során olyan eszközöket és adathordozókat foglalt le, amelyek alapján tizenegy fajta kriptodevizára történt vagyoni kényszerintézkedés, több mint száz millió forintos nagyságrendben.

A rendelkezésre álló adatok alapján ezek a virtuális pénzek kábítószerral összefüggésbe hozható bűncselekményekből származtak, azonban más bűncselekményekből származó jövedelmek tisztára mosásának vagy elrejtésének is kiváló eszközei lehettek.

Feltételezem, hogy egy tanulmány ritkán kezdődik így, mint ahogy az a fentiekben olvasható. A kriptovaluták világa sem mindennapi rutinként

szerepel a bűnüldöző szervek tevékenységében, így egy kicsit rendhagyó módon mutatom be a címben megjelenő kérdéskör kezdeti fázisát.

Céлом, hogy rövid betekintést adjak – jelen esetben – a BTC büntetőeljárásban történő megjelenésétől annak vagyonekobbzás céljából történő lefoglalásáig.

Szemléltetni fogom a nyomozás felderítési szakában végzett eljárási cselekményeket és azok eredményeit, illetve bemutatom a vizsgálati szakban felmerült sikereket és nehézségeket is.

A feldolgozandó tárgykörben nem az elméleti kérdések és fogalmak bemutatása lesz előtérben, annak tudását ugyanis feltételezem. Arra építve jelenítem meg a bemutatandó területet. Így nem is a már szakirodalomban megjelentek elemzésére és reflektálására vállalkozom, hanem a gyakorlati lehetőségeket ábrázolom.

A teljes, mindenre kiterjedő büntetőeljárás bemutatásától eltekintek, kiemeltan csak a kriptovalutával összefüggésben felmerülő tevékenységet jelenítem meg.

A tanulmányban néhány problémát felvetek, amire a megoldás reményeim szerint a közeljövőben várható.

A büntetőeljárás szakaszai (felderítés, vizsgálat)

A felderítési cselekmények

A kiindulási adatok figyelembevételével a pénzmosás felderítésére irányuló eljárás feladata annak tisztázása volt, hogy a kábítószer-kereskedelem során keletkezett vagyont az elkövetők – annak bűnös eredetének ismeretében – pénzügyi műveletek révén hogyan használják fel, hasznosítják, és ennek során annak eredetét milyen módon leplezik.

Mindez óriási elemző munkát igényelt, külföldi társhatóságok bevonása is szükségessé vált. Így szereztünk tudomást arról a tényről, hogy a már említett darknetes piactér feletti rendelkezési jogosultságot az egyik európai nyomozóhatóság megszerezte, ezáltal hozzájutott valamennyi felhasználónévhez és jelszóhoz, illetve több ezernyi vásárló postázási címe vált hozzáférhetővé.

A külföldi nyomozószerv megküldte a „Csillag” nevű felhasználóval kapcsolatos jelentését, amely szerint nevezett 2016-ban regisztrált, utoljára pedig 2017 nyarán jelentkezett be. A jelentés szerint az 1m2m3n21v1c¹ bitcoin címet (address) használta, amely a bitcoin hálózat „főkönyvén” nyilvánosan hozzáférhető, úgynevezett blokkláncon² megtekinthető, illetve az oda küldött majd onnan továbbított bitcoin tranzakciók a cél, illetve forrás címekkel együtt beazonosíthatóak. Az elkövető az r6hne7x3y8h³ visszatérítési bitcoin címet használta, továbbá az 1c51qbhmn⁴ BTC címet is feltüntette, amely az információk szerint „Csillaghoz” köthető, és az Electrum⁵ nevű alkalmazás használatával hozta létre.

A címek mellett ismert lett a felhasználó több jelszava is, illetve a jelentésből az is kiderült, hogy hozzá MDMA termékek árusítása köthető.

A nyomozás adatai alapján az említett bitcoin címeken valósult meg a BTC „tárolása”. Minden címhez tartozott egy privát kulcs (private key)⁶, amelynek ismerete a címen található BTC elköltéséhez volt számukra elengedhetetlen. Ez a kulcs gyakorlatilag megfejthetetlen, azonban a privát kulcs ismeretében megállapítható a bitcoin cím.

Az elemzett blokkláncon bitcoin címek és tranzakciók voltak láthatók. A rendszer névtelenségét egyébként az adja, hogy az egyes BTC címek – amelyekre leginkább bankszámlaszámként tekinthetünk – tulajdonosainak, azaz a privát kulcsot ismerő személy kiléte csupán a blokklánc által tárolt adatok ismeretében nem állapítható meg. Mindemellett arra lehetőség van, hogy más forrásból a bitcoin cím tulajdonosa megismerhető legyen.⁷

¹ A megjelenített bitcoin cím fiktív.

² Halász Viktor: A bitcoin működése és lefoglalása a büntetőeljárásban. Belügyi Szemle 2018/7–8. szám. 118. o.

³ A megjelenített bitcoin cím fiktív.

⁴ A megjelenített bitcoin cím fiktív.

⁵ Asztali számítógépre letöltött, kétlépcsős azonosítással működő tárca.

⁶ Metzger Máté: Módszertani útmutató. Virtuális fizetőeszközök. Nemzeti Szakértő és Kutató Központ. Budapest, 2020. 7. o.

⁷ Metzger Máté (2020): i.m. 10. o.

A rendszer tehát nem teljesen névtelen, ezért vált ismertté a kábítószer-kereskedelemmel foglalkozó „Csillag” nevű felhasználó egyik bitcoin címe is.

Az address-eket – és a hozzájuk tartozó privát kulcsokat – kezelő alkalmazások általában nem egy, hanem több BTC címet is kezelnek egy tárcában (wallet)⁸, amelyek egyetlen személyhez/személyi körhöz tartoznak. Egyetlen bitcoin cím ismerete általában nem elegendő ahhoz, hogy a hozzá tartozó privát kulcs ismerőjének valamennyi további, BTC pénztárcában található bitcoin címét megismerhessük, azonban bizonyos esetekben van mód kettő vagy több cím között ilyen kapcsolat megállapítására.⁹

Az egyes címek kapcsolatainak feltárásához az address-eket a blokklánc vizsgálatával tártuk fel – meghatározott módszerrel – egy weboldalon elérhető eszköz használatával. A program azonosította a megegyező BTC wallethez tartozó címeket, elemezte, hogy azok egy adott tranzakciónál szerepeltek-e forrás (input) oldalon, illetve más tranzakciók esetében mely más címekkel együtt fordultak elő az input oldalon együttesen. A bitcoin pénztárca azonosítását követően az eszköz egyedi azonosítóval látta el azt.

Az elemzések alapján láthatóvá vált, hogy a „Csillaghoz” tartozó, a külföldi nyomozóhatóság által megadott cím kétséget kizáróan igazolható, és a bitcoin útját tartalmazó címre egyenes úton is tranzaktáló cím azonos wallethez tartozik, azaz a kezelőjük azonos személy, ami egyértelműen bizonyítható a már fentiekben is említett blokklánc alapján.

Mindemellett azonban nemcsak a „számlatulajdonos” lett ismert a nyomozóhatóság előtt, hanem a blokklánc nyomon követésével a bitcoin további sorsa is kirajzolódott. Egyértelműen dokumentálhatóak voltak mind a BTC utalások, mind a forintra történő átváltások és készpénzfelvételek, majd a forintösszegek további számlák közti mozgását, illetőleg egyéb, vagyonkimentésként értékelt felhasználását is sikerült feltérképezni.

Az eddigiekben bemutatott elemzésen túlmenően megállapítható, hogy az a személy, aki a bitcoint a saját címére fogadja – tekintettel arra, hogy a

⁸ Halász Viktor (2018): i.m. 123. o.

⁹ Metzger Máté (2020): i.m. 11. o.

saját címét ismeri –, tisztában lesz a küldő címmel is a blokklánc nyilvánosságából fakadóan. Így bármilyen – a blokklánc megtekintésére alkalmas – eszközzel ellenőrizhető, hogy az általa használt címre pontosan honnan is érkezett tranzakció. Ez egyben azt is jelenti, hogy ha a fogadó fél tisztában van a küldő személyével, úgy legalább egy hozzá tartozó bitcoin címet is ismerni fog.

Ugyanez a gondolatmenet a bitcoint fogadó személyre is fennáll, azaz a fogadó – amennyiben előtte ismert a küldő személye – pontosan tudni fogja a forrás címről, hogy az kihez tartozik.

A nyomozóhatóságok részére a fentiek azt jelentik, hogy amennyiben sikerül beazonosítani egy adott bűncselekményhez köthető bitcoin címet, majd az innen kimenő tranzakciókat nyomon követve egy természetes vagy jogi személyhez tartozó címre jutnak, úgy a címet használó személy vizsgálata mindenképp indokolt a büntetőeljárás során.

A nyomozás előre haladtával egy újabb szereplő lépett be:

S.S. szintén megalapozottan gyanúsítható pénzmosás büntettének elkövetésével, mivel a rendelkezésre álló információk alapján tudomással bírt arról, hogy X.Y. és Z.Zs. kábítószer-kereskedelemmel foglalkoztak, amelyből bitcoinban és egyéb kriptovalutában nagy mennyiségű illegális jövedelemre tettek szert. Z.Zs.-vel házastársi kapcsolatban volt, amelyet Z.Zs. bűnözői tevékenységére tekintettel szándékosan bontottak fel, azonban S.S. tevékenyen közreműködött a bűncselekményből származó pénzüsszegek eredetének leplezésében. Ennek keretében férjével közös széfszámlát üzemeltetett az egyik szomszédos országban, a Z.Zs. által a börtönből küldött levelek alapján kriptovalutákra intézkedéseket tett, a már bemutatott elkövetők által S.S. részére 150 000 eurót adtak át készpénzben és átutalás útján. Az illegális jövedelmet különböző hazai vagyonelemek vásárlására fordította, úgymint nagy értékű gépjárművek és ingatlanok, melyeken több tízmillió forintos átalakítást, felújítást végzett. Gyerektartás címen egy év leforgása alatt 50 millió forinttal gazdagodott.

Kriptovaluta konvertálása

Felmerülhet a kérdés, hogy mégis milyen módon tudja valaki a kriptovalutáját pénzre váltani és vice versa. Alapvetően – hasonlóan a hagyományos devizaváltásokhoz – magánszemélynél kialakított árfolyamon, erre irányuló tevékenységet végző gazdasági társaságnál meghatározott árfolyamon, illetve kriptodeviza tőzsdéken a keresleti és kínálati viszonyok függvényében kialakult keresztárfolyamon lehet bitcoint váltani. A folyamat egyszerű, a bitcoin eladója a saját pénztárcájából a vevő pénztárcájába utalja a kriptovalutát, a vevő pedig pénzt utal, vagy ad át ellenértékként.¹⁰

A bitcoin váltással foglalkozó gazdasági társaságok, valamint a kriptodeviza tőzsdék általában egy weboldalon keresztül működtetik szolgáltatásaikat. Ezek a cégek a gyakorlati tapasztalatok alapján a tranzakciókat megelőzően általában megkövetelnek egy ügyfél-azonosítást, amely során a felhasználó személyazonosító okmányainak másolatait szerzik meg. Mindemellett más, az ügyfélhez köthető adatok is rendelkezésre állhatnak, így a weboldal elérésekor használt IP-cím, e-mail cím.

Megemlítendőek még az úgynevezett bitcoin ATM-ek, amelyek szintén BTC váltásra alkalmas készülékek. Ezek az eszközök készpénz kiadására és esetenként annak befogadására is alkalmasak. Készpénz kiadása esetén a felhasználó a saját bitcoin pénztárcájáról a cég BTC pénztárcájára utalja a felvenni kívánt deviza bitcoinban kifejezett ellenértékét, valamint megadja a mobilszámát (nagyobb összegek esetén a vállalkozások fokozottabb ügyfél-azonosítást végeznek), ahová a bitcoin megérkezésekor sms-ben egy kódot kap, amelyet az ATM-ben megadva a készpénzt magához veheti.¹¹

¹⁰ Forrás: <http://alapjogokert.hu/2020/04/14/a-blokk-lanc-technologia-es-a-kriptovalutamukodesenek-vizsgalata/>

Letöltés ideje: 2020.04.14.

¹¹ Forrás: <https://mfor.hu/cikkek/befektetes/a-kriptovaluta-valtas-es-vasarlas-kulisszatitkai.html>

Letöltés ideje: 2019.01.10.

Hazánkban a legnagyobb kriptodeviza váltók a CoinCash Ltd., illetve a MrCoin.eu. Rajtuk kívül számos nagyobb európai váltó működik, mint a Bitstamp vagy a Cex.io, de nemzetközileg ismert tőzsdékkal is találkozhatunk, több ezer ilyen működik világszerte (mint a Coinbase, Bitfinex, Liquid).¹²

Kényszerintézkedések

„A bitcoin feletti rendelkezési jogot kizárólag a tulajdonossal szemben közvetlenül alkalmazott kényszerintézkedéssel, mégpedig egy kikényszerített tranzakcióval lehet felfüggeszteni, amely során a lefoglalandó bitcoint a tulajdonos címéről a hatóság címére utaljuk.”¹³

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC törvény (továbbiakban Be.) kialakította a virtuális vagyontárgyak biztosításának keretszabályait, amely alapján a virtuális fizetőeszközök lefoglalása végrehajtható oly módon, hogy az elektronikus adattal olyan műveletet végeznek, amely az érintettnek az elektronikus adat által kifejezett vagyoni érték feletti rendelkezési lehetőségét megakadályozza.^{14,15} Ez praktikusán annyit jelent, hogy amennyiben virtuális valuta – azaz fizetésre használt elektronikus adat – lefoglalása válik indokolttá, azt célszerű a lehető leghamarabb úgy végrehajtani, hogy a megismert privát kulcs használatával a címeken található teljes összeget egy, a hatóság kezelésében álló bitcoin vagy más kriptovaluta címre utalják át, hogy az érintett személy semmiképp ne rendelkezhesen a lefoglalás tárgyával.

Az elkobzás vagy vagyonelkobzás alá eső fizetésre használt elektronikus adat lefoglalását a Be. 315. § (2) bekezdésében meghatározott művelet elvégzésével, a fizetésre használt elektronikus adat áthelyezésével

¹² Forrás: <https://coinmarketcap.com/rankings/exchanges/reported/>;

Mezei Kitti: A kriptovaluták kihívásai a büntető anyagi és eljárási jogban. Pro Futuro 2019/1. szám. 81. o.

¹³ Halász Viktor (2018): i.m. 128. o.

¹⁴ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 315. § (2) bekezdés

¹⁵ Metzger Máté (2020): i.m. 24. o.

vagy az azt tartalmazó információs rendszer vagy adathordozó lefoglalásával kell végrehajtani.¹⁶

Speciális szabályként említhető, hogy a fizetésre használt elektronikus adat vagy onelkobzás érdekében történő lefoglalását követően haladéktalanul fel kell hívni az érintettet, hogy a bűnjel előzetes értékesítése vagy megváltása kérdésében nyilatkozzon.¹⁷

Tekintettel arra, hogy a Be. szerinti¹⁸, a bűnjel és a bűnügyi vagyon kezeléséért felelős szerv még nem működik, valamint a 11/2003 (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet alapján a lefoglalt elektronikus adatot adathordozón vagy a hatóság rendelkezése alatt álló tárhelyen kell őrizni¹⁹, azonban ez a szabályozás csak 2021. január 1-jétől hatályos, a lefoglalás időpontjában, 2018-ban a megfelelő jogszabályi környezet hiányával álltunk szemben.

A fentiekben vázolt jogi környezet korántsem könnyítette meg a nyomozószerv munkáját, hiszen a vagyoni kényszerintézkedés időpontjáig Magyarországon és az európai országok túlnyomó többségében bitcoin lefoglalása nem történt.

A nyomozás folytatása mellett ki kellett dolgozni egy olyan módszertant, amely megfelel a büntetőeljárásról szóló törvényben foglaltaknak, a kriminalisztika szabályainak és a vonatkozó rendeleteknek is. Mindez az ügyészség és a bíróság támogatása nélkül nem valósulhatott volna meg.

Ennek eredményeként a KR NNI Vagyon-visszaszerzési Hivatal létrehozta az első hatósági pénztárcákat, melyekkel lehetővé vált a virtuális valuták lefoglalása.²⁰

¹⁶ 11/2003 (V. 8.) IM-BM-PM rendelet 67. § (5) bekezdés

¹⁷ 11/2003 (V. 8.) IM-BM-PM rendelet 67/A. § (4) bekezdés

¹⁸ Be. 36. § (2) bekezdés

¹⁹ 20/2020. (XII. 30.) IM rendelet 33. § alapján

²⁰ Halász Viktor (2018): i.m. 129. o.

A hosszú ideig tartó felkészülést követően a kutatás során²¹ az elektronikai eszközök, adathordozók vizsgálata volt az egyik legfontosabb tényező, valamint a papír alapú feljegyzések áttekintése sem maradhatott el, mivel többek között bitcoin pénztárca, a pénztárcát helyreállító kód (recovery seed) vagy BTC váltásra utaló böngészési előzmény feltalálását is valószínűsítettük.

Szoftveres pénztárcák

A szoftveres pénztárcák olyan számítógépes vagy mobiltelefonos alkalmazások, amelyek többnyire egy grafikus felületen keresztül kommunikálnak a felhasználóval, és lehetővé teszik a kriptodeviza egyenleg, a címek, a tranzakciók megtekintését, illetve kriptodeviza küldését vagy fogadását. A leggyakrabban használt ilyen alkalmazás Bitcoin esetében az Electrum nevű program.

Több olyan alkalmazás is létezik, amely nem csak bitcoin, de akár más kriptodevizák privát kulcsainak tárolására is alkalmas. Ilyen például a JAXX vagy a képeken feltüntetett egyéb alkalmazások.²²



1. számú kép: Egyéb bitcoin alkalmazások ikonjai;

2. számú kép: JAXX alkalmazás ikonja

²¹ Be. 302. §

²² Metzger Máté (2020): i.m. 11. o.; Mezei Kitti (2019): 81.

Hardveres pénztárcák

A szoftveres pénztárcáknál biztonságosabb tárolási lehetőséget nyújtanak az úgynevezett hardveres pénztárcák, mint a Ledger, Trezor vagy a KeepKey. Ezek USB porton számítógéphez csatlakoztatható eszközök, amelyek titkosítottan tárolják a kriptodevizák privát kulcsait, akár egyidejűleg többfélét is. Ezek az eszközök PIN kóddal védettek, ezért hozzáférni – a kód ismeretének hiányában – csak a tulajdonos együttműködésével lehetséges.



3. számú kép: Hardveres pénztárcák

Az ilyen pénztárcák esetén egy számítógépes szoftver is szükséges a küldéshez, fogadáshoz. Az egyetlen – és egyben a biztonság szempontjából nagyon fontos – funkció, hogy a tranzakció jóváhagyását magán az eszközön egy gombnyomással vagy PIN kód beírásával kell végrehajtani.²³

Recovery seed (helyreállító kulcs)

A helyreállító kulcs vagy recovery seed az úgynevezett determinisztikus pénztárcák esetén bír jelentőséggel.²⁴

²³ Metzger Máté (2020): i.m. 12. o.

²⁴ Mezei Kitti (2019): i.m. 80. o.

Mind a hardveres pénztárcák²⁵, mind a legtöbb szoftveres pénztárca²⁶ alkalmaz recovery seed-et. Ez azt jelenti, hogy a tárca létrehozásakor generál egy 12 vagy 24 szóból álló listát, amelyet le kell jegyezni, mert az eszköz megsemmisülése esetén ez alapján a teljes pénztárca visszaállítható lesz.

Mindez úgy lehetséges, hogy a szavak által megtestesített kódból egy matematikai eljárással generálják a privát kulcsokat és a címeket, amelyek hozzáférést biztosítanak az összegekhez.



4. számú kép: Hardveres pénztárca és az ahhoz tartozó helyreállító kulcs

²⁵ USB porton, számítógéphez csatlakoztatható eszközök, amelyek titkosítottan tárolják a virtuális valuták privát kulcsait, akár egyidejűleg többfélét is. Ezek az eszközök PIN kóddal védettek, ezért hozzáférni – a kód ismeretének hiányában – csak a tulajdonos együttműködésével lehet.

²⁶ Olyan számítógépes vagy mobiltelefonos alkalmazások, amelyek többnyire egy grafikus felületen keresztül kommunikálnak a felhasználóval, és lehetővé teszik a kriptovaluta egyenleg, a címek, a tranzakciók megtekintését, illetve azok küldését vagy fogadását. A Bitcoin Core alkalmazást, amely eredetileg a legelterjedtebb volt, már kevesebben használják, mivel a működéséhez a teljes blokklánc letöltése szükséges, így akár több napig is tarthat, mire a valaha volt összes bitcoin tranzakció letöltésre kerül.

Eljárásunk során ilyen feljegyzések segítségével sikerült valamennyi virtuális valutát lefoglalni. Erre nemcsak a helyszínen, kutatáson adódott lehetőség, hanem a lefoglalt helyreállító kulcsok vizsgálatával, amely a kutatást követő napokban történt. Több recovery seed-en szerepelt feljegyzés arról, hogy melyik alkalmazással kell használni.

Ezekben az esetekben az adott szoftverbe a szavak beírása megtörtént, és így a pénztárcák generálása is sikeres volt.

A bitcoinon kívül több kriptovaluta jelenlétével szembesültünk, azonban a fellelt tucatnyi helyreállító kulcsnak tűnő feljegyzés között előfordult olyan 12 szavas lista, melynek a tetején az iOS alkalmazásokat a használó feljegyezte. Így a 12 szóval a pénztárca helyreállítása megtörtént, majd az összegek átutalása is lehetségessé vált.

Mindezekon felül a kutatást olyan időpontban kellett végrehajtani, amikor a célszemély számítógépe – nagy valószínűséggel – bekapcsolt állapotban van, hogy az ott tárolt adatokhoz együttműködő magatartás hiányában is hozzájuthassunk. A cél ebben az esetben a privát kulcs megszerzése és a tranzakció végrehajtása volt a hatóság által kezelt pénztárcába.²⁷

Nyomtatott pénztárcák

Lehetőség van a privát kulcs papír alapú kinyomtatására is, amelyhez több alkalmazás is biztosít eszközt.²⁸ Ezen a privát kulcs titkosítás nélkül látható, ezért azt megmutatni senkinek nem szabad. Hatóságként a cél a privát kulcs megismerése, és a paper wallet-en található összeg hatósági pénztárcába történő küldése.

²⁷ Metzger Máté (2020): i.m. 25. o.

²⁸ bitadress.org

lecsökkent. Az elkövetőket ez a tényező is motiválhatta abban, hogy a virtuális valutában tárolt vagyont forintra váltsák, illetve azt vagyontárgyakba fektessék.

Az árfolyamban 2021 első negyedévére számottevő változás állt be, a tanulmány írásakor online források alapján³⁰ 1 BTC megközelítőleg 58 616 USD értékkel bír. Valamennyi kriptovalutában tárolt vagyon értéke jelenleg vélhetően meghaladja a kb. 1,9 milliárd(!) forintot.

Jövőbeli lehetőségek

Napjainkban a már említett Be. 315. § (2) bekezdése alapján fizetésre használt elektronikus adat (virtuális fizetőeszközök) lefoglalásának kérdése egyre gyakrabban felmerül.

A fent hivatkozott szakasz, mely szerint *„a fizetésre használt elektronikus adat lefoglalását úgy is végre lehet hajtani, hogy az elektronikus adattal olyan műveletet végeznek, amely az érintettnek az elektronikus adattal kifejezett vagyoni érték feletti rendelkezési lehetőségét megakadályozza”*, feltételezi, hogy a lefoglalással érintett személy rendelkezik a virtuális fizetőeszközzel.

Az ilyen eszközök fő tulajdonsága, hogy központi szervezet nélkül, decentralizáltan működnek, a felettük való rendelkezést egy karaktersorozat, a privát kulcs testesíti meg. Aki a privát kulcsot ismeri, az rendelkezik a virtuális fizetőeszközzel.

Amennyiben a privát kulcs egy kutatás során az érintett személynél található meg, az azt jelenti, hogy ő mindenképpen rendelkezik az adott kulcs mögött megtestesülő virtuális fizetőeszközzel, így a lefoglalás a fellelt privát kulcs felhasználásával egyszerűen végrehajtható a hatóság kezelésében álló címre történő átutalással.

Számos esetben azonban a virtuális fizetőeszközök felhasználói nem ismerik a privát kulcsaikat, azaz közvetlenül nem rendelkeznek a felmerülő

³⁰ Forrás: www.napiarfolyam.hu/arfolyam/bitcoin
Letöltés ideje: 2021.05.09.

virtuális fizetőeszközökkel, hanem azokat a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (PMT)³¹ szerinti, vagy annak megfelelő külföldi virtuális és törvényes fizetőeszközök, illetve virtuális fizetőeszközök közötti átváltási szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatónál, illetve letétkezelő pénztárca-szolgáltatónál tartják. Ez azt jelenti, hogy az említett szolgáltató tartja nyilván, hogy az általa kezelt virtuális fizetőeszközök közül a felhasználó mekkora összeggel rendelkezik, és a felhasználó megbízása alapján hajt végre tranzakciókat az összeggel (ugyanúgy, mint ahogy egy bank is kezeli az ügyfelei pénztét).

Ebben a helyzetben tehát az érintett személytől a tulajdonát képező virtuális fizetőeszköz lefoglalása nem lehetséges, mivel az a privát kulcsokkal nem rendelkezik (tehát magával a fizetőeszközzel nem ő rendelkezik). Természetesen a szolgáltató megkeresése minden további nélkül lehetséges, aki a lefoglalásban közreműködhet, a tranzakció a hatóság virtuális fizetőeszköz tárcájába végrehajtható lesz.

Abban az esetben azonban, amikor a szolgáltató külföldi joghatóság alá tartozik, a megkeresése gyakran csak hosszadalmas jogsegélyeljárás során lehetséges, ami alatt a gyanúsított vagy más hozzá kapcsolódó személy a felhasználói fiókba beléphet, és a virtuális fizetőeszköz átutalására megbízást adhat. Különösen akkor súlyos ez a probléma, ha az érintett szolgáltató olyan joghatóság alá tartozik, amellyel a kölcsönös jogsegélyre vonatkozó megállapodások hiányában csak nagyon hosszú idő alatt vagy egyáltalán nem lehet a vagyon biztosítása érdekében történő kapcsolatfelvételt lépéseket tenni.

A vázolt helyzetben is technikailag, viszonylag egyszerűen – feltéve, hogy a belépéshez szükséges adatok rendelkezésre állnak – végrehajtható lenne a vagyonelkobzás alá eső virtuális fizetőeszköz elvonása oly módon, hogy a nyomozóhatóság a kutatás során az érintett személynek a szolgáltatónál vezetett felhasználói fiókjába webes felületen belép, majd ott a szolgáltatónak megbízást ad, hogy a hatósági virtuális fizetőeszköz címre az

³¹ 2017. évi LIII. törvény 1. § (1) bekezdés n)

érintett vagyonelemeit tranzaktálja át. Mindez teljesen automatikus rendszereken zajlik, technikailag ugyanaz történik, mintha egy külföldi pénztézet netbankjába történe meg a belépés, és az ott található összeg átutalását követően a rendőrség letéti számlájára érkezik.

Amint látható, ez a módszer bár gyors és egyszerű, de az ügyfél nevében egy külföldi virtuális fizetőeszköz váltónak tranzakciós megbízást adni nem felel meg a hatályos eljárási normáknak.

Felmerül a kérdés: vajon lehetséges-e a külföldi virtuális és törvényes fizetőeszközök, illetve virtuális fizetőeszközök közötti átváltási szolgáltatásokat nyújtó gazdálkodó internetes felületére a tulajdonos nevében belépve megbízást adni a szolgáltatónak, hogy a hatóság kezelésében álló címre küldje meg a vagyonekhozás végrehajtásának biztosítása céljából lefoglalandó virtuális fizetőeszközt, amennyiben az megfelelően dokumentált, és az alkalmazandó kényszerintézkedés más módon történő végrehajtása kizárható?

Továbbá: lehetséges-e illegálisan működő szolgáltatók (váltók, piacterek) felületére belépni, és onnan a lefoglalás végrehajtása érdekében a vagyonekhozás alá eső vagyont képező virtuális fizetőeszközt átutalni a hatóság címére a megfelelő dokumentáltság mellett, amennyiben a beszerzett adatok alapján e szolgáltató hatósággal történő együttműködésének lehetősége kizárható?

Álláspontom szerint ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása jogszabály-módosítást is generálhat.

A mai világban a bűnözés is rohamosan fejlődik. Új módszerek jelennek meg mind a bűncselekmények elkövetésében, mind a legális úton szerzett vagyon elrejtésében, ezért elengedhetetlen, hogy a bűnüldöző szervek felkészülten álljanak a kihívások elé, és mindezekre az igazságszolgáltatás is megfelelő mértékben reagáljon.

A kábítószer-kereskedelem és birtoklás elleni rendőri fellépés a turizmusbiztonság érdekében

Bevezetés

A mobilitás az emberi létfenntartás egyik nélkülözhetetlen tényezője, az emberi tevékenységnek azon formája, melynek egyik módja maga a turizmus. A turizmus a mobilitás időtartama szerint annak rövid távú csoportjába tartozik.¹ A turizmus a világ számos országának gazdaságában kiemelkedő helyet foglal el, ezzel együtt a legdinamikusabban fejlődő gazdasági ágazatnak mondható. A virágzó turizmus fejlődést indukál az országban gazdasági és társadalmi téren is. A gazdaság számára ez a turizusból származó bevételeket, míg társadalmi szempontból a gazdasági ágazatban dolgozók megélhetését jelenti. A turizmus által gazdasági növekedést és nagyobb foglalkoztatási arányt tapasztalhatunk.

A turizmusban az elmúlt években a világban bekövetkezett negatív események sorozata hatására számos változás következett be. Ezen körülmények a turizmussal foglalkozó szakembereket, a rendfenntartásért felelős szerveket is új kihívások, a turistákat új helyzet elé állították. A bekövetkező negatív események – például az új koronavírus (SARS-CoV-2), a terrorfenyegetettség – a turisztikai területek látogatottságának hanyatlását, ezzel egyidejűleg gazdasági visszaesést is eredményezhetnek. A turizmusipar működésének fenntarthatósága érdekében a biztonság egyre fontosabb tényező. Ezt támasztja alá a Turisztikai Világszervezet (World Tourism Or-

¹ Mátyás Szabolcs – Németh József – Ritecz György: A turizmusbiztonság társadalmi és gazdasági összefüggéseinek statisztikai vizsgálata. *Területi Statisztika* 2020/5. szám. 567–580. o.

ganization) felmérése is, mely – alapul véve a turisták igényeit – a biztonságot az első három tényező között szerepelteti, mint az adott desztináció látogatottságát befolyásoló tényező.²

Az adott turisztikai célterületen a biztonság meglétét vagy hiányát leggyakrabban – figyelemmel a világban bekövetkezett terrorcselekményekre, valamint a média napjainkban betöltött erősödő szerepére – a rendőrség hatáskörébe tartozó, a közbiztonságot veszélyeztető cselekmények száma alapján határozzák meg. A szakirodalom azonban a turizmusbiztonságot befolyásoló tényezőket – a közbiztonságon túl, a keresleti oldalt nézve – további kategóriákkal is bővítette, így többek között az egészségbiztonság, a természeti katasztrófák, a helyismeret és a politikai-kulturális ismeret hiánya is érinti a turisták biztonságát, melyek egymással, illetve a közbiztonsággal is átfedést eredményezhetnek.³

Hazánkban a turizmusbiztonság szintjének meghatározására a rendelkezésre álló bűnügyi statisztikai adatokból lehetne következtetéseket levonni. Az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikai rendszer (ENyÜBS) tartalmaz adatokat az országban a külföldiek sérelmére, vagy a külföldiek által elkövetett bűncselekmények számára. A turizmusbiztonság szintjének valós képe azonban nem mutatkozik vissza több okból kifolyólag sem. Egyrészt a rendszerbe csupán a nyomozás lezárultával kerülnek fel az adatok, másrészt az adatok megadása során nincs mód arra, hogy a külföldiek kapcsán különbséget tegyünk turista, az országba látogató, kiránduló vagy az országon átutazó között.⁴

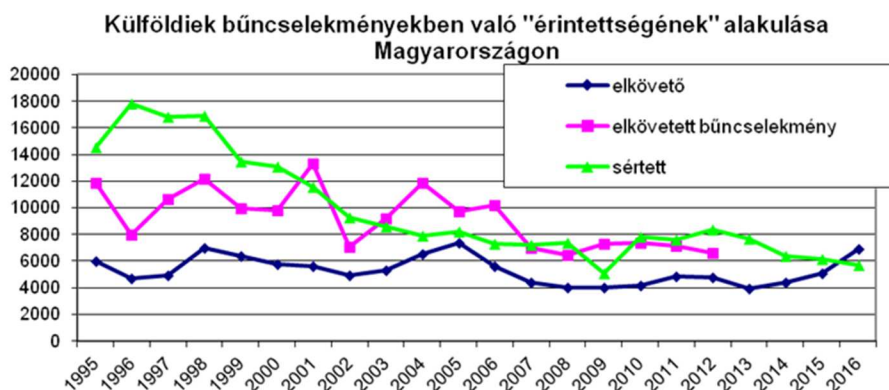
² Turizmus Bulletin 2018/2. szám. 30–38. o.

Forrás: https://www.bm-tt.hu/rtt/assets/letolt/rt/201803/03_birkner.pdf

Letöltés ideje: 2021.09.20.

³ Uo.

⁴ Mátyás Szabolcs: A turisták sérelmére elkövetett jogsértések. In: Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György (szerk.): Turizmusbiztonság. Dialóg Campus Kiadó. Budapest. 174. o.



1. számú ábra

Külföldiek bűncselekményekben való „érintettségének” alakulása Magyarországon⁵

A fenti ábra alapján azonban mindenképpen kijelenthetjük, és kiváltképp a turizmusbiztonság szempontjából pozitívként értékelhetjük, hogy a külföldi sértettek és a külföldiek által elkövetett bűncselekmények száma a jelzett időszakban csökkenő tendenciát, míg a külföldi elkövetők száma viszonylagos állandóságot mutat.

A tanulmány célja, hogy bemutassa a Magyarország turizmusának volumenét befolyásoló, a turisták élet- és vagyonbiztonságát veszélyeztető, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekkel, így különösen a kábítószer-kereskedelem és kábítószer birtoklása bűncselekményével szembeni rendőri fellépés sajátosságait, illetve a biztonság szavatolása érdekében hozott jogszabályokat.

Kábítószeres jogsértések jogi szabályozása

A turizmus, a biztonság, a kábítószer-kereskedelem és -birtoklás hármasa a gyakorlatban ott jelenik meg, amikor az egyén

⁵ Tokodi Panna – Ritecz György: A nemzetközi mobilitás és a biztonság turisztikai vonatkozásai. In: Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György (szerk.): Turizmusbiztonság. Dialóg Campus Kiadó. Budapest. 213. o.

- kábítószerrel szerez be külföldről saját kábítószerkészletének növelésére,
- kábítószerrel szerez be külföldről más személy megrendelése alapján,
- turista szerepben kábítószerrel szerez be és fogyaszt,
- turista szerepben kábítószerrel csempész be az országba,
- kábítószerrel terjeszt (ideértve pl. az utcai értékesítést, külföldi fórumokon való hirdetést, e célból szervezett szórakozási lehetőségeket) turistáknak,
- turistaként kábítószer hatása alatt bűncselekményt követ el, valamint
- a kábítószer megszerzéséhez szükséges anyagi javak megteremtése céljából turisták sérelmére vagyon elleni bűncselekményt követ el.

Az egyéni magatartásformákon túl a turizmusbiztonság és a kábítószeres bűncselekmények összekapcsolódása a határokon átnyúló, illegális kábítószer-kereskedelmet folytató szervezett bűnözői csoportok tevékenységében is megmutatkozik.

A turisták biztonságának megóvása érdekében a fentiek megelőzése, felderítése valamennyi állam érdeke, ami a nemzeti szinten megfelelően alkalmazott és kialakított jogi eszközökkel, valamint hatékony, szakszerű rendőri fellépéssel lehetséges.

Abból az alapgondolatból kiindulva, hogy az ország kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekkel szembeni eredményes fellépése egyrészt az átgondolt, szakszerű jogszabályok megalkotásán nyugszik, hazánkban az alábbi szabályozások vehetők irányadónak.

A jogszabályi hierarchia legfelső fokán álló jogforrás, Magyarország Alaptörvénye a kábítószer-problémával kapcsolatban közvetlen utalást nem tartalmaz, rendelkezései között az egészség taglalását vehetjük irányadó elvnek. Az egészség valamennyi kábítószerrel kapcsolatos deliktumhoz kapcsolódik, mivel e bűncselekmények nyomozásához, felderítéséhez olyan fontos társadalmi érdek fűződik, mint az állampolgárok egészsége. A téma szempontjából alapidokumentumnak tekinthetjük az állam kizárólagos büntetőhatalmát érvényre juttató Büntető Törvénykönyvről szóló

2012. évi C. törvényt, mely szabályozza valamennyi, kábítószerrel kapcsolatban megvalósítható büntetendő magatartások körét. A kábítószer-kereskedelem (176-177. §) bűncselekményét megvalósítja az, aki kábítószeret kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik. A kábítószer birtoklása (178-180. §) bűncselekményének elkövetési magatartásai a kábítószer-termesztés, -előállítás, -megszerzés, -tartás, -fogyasztás, valamint az ország területére történő behozatal, onnan kivitel, vagy az átszállítás. Jelenleg hatályos Büntető Törvénykönyvünk a kábítószeres bűncselekmények kapcsán szigorúbb szabályokat állapított meg elődjénél, így

- a kábítószer birtoklásnak minősül és vétség miatt – ha más bűncselekmény nem valósul meg – 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a kábítószer fogyasztó személy,
- bevezette a fordított bizonyítás esetét, miszerint a bűncselekményt elkövető személynek kell igazolnia a kábítószer-kereskedelem ideje alatt szerzett vagyona legális eredetét,
- az elterelés jogintézménye nem alkalmazható abban az esetben, ha a bűncselekmény elkövetését megelőző két évben már részt vett elterelésén, vagy kábítószer-kereskedelem, kábítószer-birtoklás miatt jogerősen elítélték,
- a bíróság mérlegelési körébe helyezte a kábítószer-függőséget, mint enyhítő körülményként figyelembe vehető tény a büntetés kiszabása során.⁶

A 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény több esetben – utalva annak kiemelt jellegére – a kábítószerrel kapcsolatos deliktumok esetén az általános szabályoktól eltérő előírásokat tartalmaznak (például a bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök alkalmazása, mely főszabály szerint 5 évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények esetén alkal-

⁶ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

mazható, azonban alkalmazásában kivételt képez többek között a kábítószer-prekurzorral visszaélés bűncselekménye, mely „csupán” 3 évig terjedő szabadságvesztést helyez kilátásba).⁷

A fent megjelölt jogszabályok turistákra vonatkozó speciális rendelkezéseket nem tartalmaznak, a turisták élet- és vagyonszabadsága, a turizmusbiztonság fokozása érdekében – a rendvédelmi szervek tevékenységét érintően – egyetlen utasítás lelhető fel. A turisztikai idény rendőri feladatainak végrehajtásáról szóló 11/2018. (V. 4.) ORFK utasítás – a június 1-je és augusztus 31-e közötti turisztikai idényre – általános szabályokat fogalmaz meg. Az ország közbiztonsági helyzetének megfelelő biztosítására a turisztikai szempontból frekvenciát helyek megjelölésével kiemeli a rendőrség tájékoztató tevékenységét, fokozott közterületi ellenőrzését akár társszervek bevonásával, rendőrtanulók közreműködését, más országok rendőreinek részvételét, idegen nyelvű panaszfelvételi helyek felállítását.⁸ Az utasításban foglalt rendészeti feladatok végrehajtása ugyanakkor az utasításban meghatározott turisztikai idénynek tekinthető időszakon felül is szükséges. Példaként lehet megemlíteni az adventi, közbiztonság szempontjából kiemelt időszakot, ahol a nagyobb városok – főként Budapest – turisták által kiemelten látogatott helyekké válnak, így a közrend, közbiztonság fenntarthatóságához is jelentősebb rendőri erők bevonása szükséges.⁹

A jogszabályokon túl, figyelemmel a kábítószer-probléma összetettségére, a döntéshozók további eljárásrend kidolgozására törekedtek. Ennek szükségessége már a 80-as években is igényként merült fel, azonban megfelelő koordináló szerv hiányában csak évtizedekkel később születhetett meg az első nemzeti drogstratégiánk. A 2020-as évvel bezárólag három

⁷ Mátyás Szabolcs: A kábítószer-bűnözés elleni küzdelem, mint stratégiai kihívás a magyar bűnüldözésben. Nemzeti Közszerződéti Egyetem. Budapest, 2020.

⁸ A turisztikai idény rendőri feladatainak végrehajtásáról szóló 11/2018. (V. 4.) ORFK utasítás

⁹ Tokodi Panna – Ritecz György: A turizmusbiztonsággal összefüggő hazai szabályozás. In: Michalkó Gábor – Németh József – Ritecz György (szerk.): Turizmusbiztonság. Dialóg Campus Kiadó. Budapest. 158. o.

nemzeti drogstratégia megalkotására került sor, melyek összhangban állnak az EU drogstratégiájában megfogalmazott elvárásokkal. A nemzeti drogstratégiák kevés rendészeti jellegű célt, feladatot, javaslatot fogalmaznak meg annak érdekében, hogy a rendvédelmi szervek miként válhatnak eredményesebbé a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények számának visszaszorításában. Általános jellegű megfogalmazásokkal tűzdelt valamennyi stratégia, annak ellenére, hogy elérni kívánt célként a 2020-ig hatályos stratégia a kábítószermentes Magyarország kialakítását tűzte ki célul.

A Nemzeti Drogellenes Stratégia alapján, a rendőrség „hiánypótló” drogstratégia létrehozását célozta meg, mely kizárólag a rendőri szervek vonatkozásában tartalmaz rendelkezéseket. A tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen alcímmel ellátott határozatra (Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013–2020) figyelemmel jött létre a 4/2014. (II. 21.) ORFK utasítás a Rendőrség Drogellenes Stratégiájáról: „*A Rendőrség a nemzeti és a nemzetközi jogon alapuló kábítószer kínálat- és keresletcsökkentési kötelezettségeinek teljesítése érdekében – összhangban a Nemzeti Drogellenes Stratégiáról szóló 80/2013. (X. 16.) OGY határozattal – elkészítette a kábítószer-bűnözés elleni stratégiáját.*”¹⁰

A kínálatcsökkentési metódust követő rendőrségi Stratégia a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozóan fogalmaz meg célkitűzéseket¹¹, a különböző célkitűzésekhez kapcsolódó feladatokat, helyzetértékelést ad a nemzetközi és hazai jogi környezetről, bűnügyi helyzetről, a rendőrség egyes szolgálati ágainak feladatáról.

¹⁰ 4/2014. (II. 21.) ORFK utasítás – a Rendőrség Drogellenes Stratégiájáról
Mátyás Szabolcs: i.m.

¹¹ 4/2014. (II. 21.) ORFK utasítás – a Rendőrség Drogellenes Stratégiájáról
Rövidtávú célkitűzés: az eljárások lefolytatása a terjesztőket célozza, kiképzett nyomozók foglalkoztatása, ennek érdekében megfelelő oktatási rendszer kiépítése, fokozottabb ellenőrzés a kábítószer útvonalának felderítése végett; Középtávú célkitűzések: a rendőrségi nyomozások javítása, nemzetközi kapcsolatok kialakítása a határon átnyúló kábítószerkereskedelem visszaszorítása érdekében; Hosszú távú célkitűzés: a nyomozások irányának kínálati oldal felé való további fordulása, módszertani útmutató készítése.

A Rendőrségi Stratégia a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények eredményes felderítéséhez szükségesnek látja a technikai feltételek folyamatos fejlesztését, a személyi állomány ismereteinek bővítését és képzését, illetve bűnmegelőzési céllal oktatási programok megalkotását, iskolai képzések keretében a kábítószerrel kapcsolatos ismeretek megalapozását, bővítését.

A Rendőrség Drogellenes Stratégiájáról szóló ORFK utasítás IV. fejezetének 1. pontja foglalja össze hosszú távú célkitűzésként a Nemzeti Drogellenes Stratégia által megfogalmazottakat, melynek megvalósítása a 2020-as év volt: „...*hosszú távon a Nemzeti Drogellenes Stratégiában meghatározott cél az, hogy 2020-ra a kereslet- és a kínálatcsökkentés egyensúlyának biztosítása mellett a rendelkezésre álló eszközök széles körű alkalmazásával a lehető legteljesebb mértékben visszaszoruljon a kábítószerfogyasztás mértéke Magyarországon.*”

A Rendőrségi Drogellenes Stratégia mellett a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények visszaszorítása érdekében végzett rendőri fellépés kapcsán meg kell említeni a kábítószerrel összefüggő bűncselekmények nyomozása során a rendőrség szerveire háruló feladatokról szóló 16/2018. (V. 31.) ORFK utasítást. Az utasítás megalkotására a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények sajátos jellegéből adódóan került sor. Az utasítás meghatározza egyes rendőri egységek, így az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Bűnügyi Osztály, valamint a területi és helyi szervek kábítószeres bűnözéssel kapcsolatos feladatait, illetve részletesen taglalja a feltalált kábítószerrel kapcsolatos technikai eljárásokat.

A kábítószer-probléma országon belüli megoldására hivatott jogi anyagok ismertetését követően látható, hogy azok megfelelő számban vannak jelen jogrendszerünkben, melyek az állampolgárok élet- és vagyónbiztonsága mellett a turisták biztonságát is garantálni hivatottak.

A kábítószeres deliktumok elleni rendőri fellépés sajátosságai

A kábítószer-probléma szabályozási megközelítésén túl szükséges a rendvédelmi szervek általánosnak mondható felderítő és nyomozó feladatain

felül a terület speciális jellegéből adódó, a hatékony és eredményes fellépést biztosító körülmények taglalása.

A kábítószeres-bűnözés – ideértve valamennyi elkövetési magatartást – felderítése sajátos jellegű. Ez azzal indokolható, hogy a rendvédelmi szervek tudomására az esetek jelentős többségében a rendőrséggel együttműködő, bűnözői körben jártas személy adatközlése alapján kerül sor. A közölt adatok alapján, annak valóság alapját ellenőrizve, titkos információgyűjtés vagy titkos adatszerzés keretén belül alapozható meg egy nyílt eljárás megindítása. A bűncselekmények felderítése ezen túl a „véletlennek köszönhetően” is lehetséges, vagyis amennyiben a rendőrségi eljárás más bűncselekmény felderítésére irányul, azonban a foganatosított nyomozati cselekmény során – például házkutatás, motozás – kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény gyanúja merül fel. Lehetséges továbbá egy esetleges tettenérés vagy állampolgári bejelentés alapján történő sikeres felderítés.

A bűncselekmények nyomozása és felderítése a modernkor vívmányai által további terheket rótt a rendőri erőkre. A korábban elterjedt, könnyen rendőrkézre kerülő utcai értékesítők helyett a piacot egyre inkább átveszi az internet alapú kábítószer-kereskedelem, amelynek a bűnözői közeget tekintve legfőbb előnye az anonimitás, amely éppen a felderítő és nyomozati munkát nehezítő tényező. Bár az utcai kábítószerdílerek csökkenése pozitívumként értékelhető, ez nem jelenti azt, hogy a kábítószer-fogyasztás, a fogyasztók köre, illetve a kábítószerterjesztő személyek száma csökkenne. Az utcai értékesítés háttérbe szorulása – az eladási feladatra szánt költségek megszűnése (például más személy megbízása az értékesítésre, melyért fizetség járt) – a kábítószeres árának csökkenését hozta magával. Az árcsökkenés azt eredményezte, hogy az illegális szerekhez további, alsóbb társadalmi rétegek is hozzájuthattak.

Ahogy a Rendőrségi Drogellenes Stratégia is meghatározta, a rendőri erők tevékenysége elsődlegesen a kínálatcsökkenést kell hogy megcélozza. A kínálati oldal által nyújtott lehetőségek leredukálásával a kábítószer fogyasztása és az ahhoz való hozzájutás lehetősége is csökken. Ehhez első lépésként az illegális szerek országba való behozatalának megakadályozása szükséges, ennek érdekében a határ- és légi forgalom fokozott ellenőrzése,

az interneten folytatott kábítószer-kereskedelem felderítése, továbbá a külföldről érkező csomagok alapos vizsgálata az elsődleges tevékenység.

Az országon belüli „kábitószermentes” közbiztonság fenntarthatósága érdekében nélkülözhetetlen a közterületen fokozott rendőri jelenlét biztosítása, térfigyelő kamerák elhelyezése, tekintet nélkül arra, hogy a kábítószer utcai értékesítése háttérbe szorult. A fokozott rendőri jelenlét viszont nélkülözhetetlen a nagy létszámú turistát vonzó nemzetközi fesztiválok helyszínén. Ezt támasztja alá a közelmúltban jogerős ítélettel lezárt ügy is, melyben két holland állampolgárságú személyt négy év börtönbüntetésre, Magyarország területéről kiutasításra, közügyektől eltiltásra, vagyonekobzásra, valamint a bűnügyi költség viselésére kötelezte a Fővárosi Ítéltábla. Az ítéletben foglaltak szerint a külföldi állampolgárságú vádlottak Magyarország területére nagykereskedelmi mennyiségű kábítószeret csempészték a Sziget Fesztiválon történő értékesítés céljából.¹²

A rendőri jelenlét mellett hangsúlyt kell helyezni a fokozott közúti ellenőrzés során az alkohol mellett a kábítószer fogyasztásának ellenőrzésére is, mely a kínálatcsökkentési módszert nem szolgálja, azonban a kábítószeres bűnözés elleni felderítő tevékenységet, például illegális szerek szállításának, célba juttatásának megakadályozását segíti, illetve további büntethető magatartásformák, így például közlekedési baleset okozását előzheti meg. A nyomozó szervek sikeres felderítő tevékenységét segítené elő a társszervekkel, például drogambulanciákkal, az egészségügyi szektor érintett egységeivel való szoros együttműködés, mely további bűnmegelőzési célokat is szolgálna azzal, hogy az egyént – a társadalomba való visszailleszkedése és gyógyulásának elősegítésével – az ismételt bűnelkövetéstől távol tartaná.

A rendőrség valamennyi szolgálati ágában kardinális tényező az oktatási rendszer megfelelése. Ez a kábítószeres jogsértésekkel foglalkozó szak-

¹² Forrás: <https://birosag.hu/aktualis-kozlemlenyek/fovarosi-iteletotbla-jogeros-itelet-sziget-fesztivalon-drogot-arulo-holland>
Letöltés ideje: 2021.11.12.

emberek esetében kiemelt fontosságú, ugyanis a kábítószer piacának folyamatos változásával szükséges lépést tartani, melyre a folyamatosan aktualizált, fejlesztett képzési rendszer, a gyakorlatias jellegű továbbképzések lehet a megoldás.

A kínálatcsökkentés eléréséhez a rendészeti szervek tevékenységén túl az igazságszolgáltatás területén is szükséges szigorúbb intézkedések meghozatala. Így a szabadságvesztéssel járó bűncselekmények elkövetése esetén magasabb büntetési tétel kiszabása egy dinamikusabb bírói eljárás keretében, továbbá a jogerősen elítélt személyekkel szembeni vagyoneklobzás gyakorlatának megfelelő kialakítása.¹³

A turista szerepkörben kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény elkövetőjévé vagy áldozattá válás megelőzésének egyik fontos alapja lehet a prevenció. A rendőrség által az állampolgárok számára biztosított, illegális szerekkal kapcsolatos veszélyekre való figyelemfelhívó tevékenység alapot adhat arra, hogy az egyén turistaként is felismerje a kábítószerekkel járó veszélyeket. A rendőrség berkein belül működtetett OVI-ZSARU, DADA, ELLEN-SZER és az Iskolai Bűnmegelőzési Tanácsadói Hálózat biztosítja, hogy egészen gyermekkortól a felnőtté válásig megfelelő felvilágosítás keretében olyan értékrend alakuljon ki, mely által a fiatalok elutasítanak a szerekkal megvalósított valamennyi magatartásformát.¹⁴

Konklúzió

Elmondható, hogy a megfelelően kialakított és alkalmazott jogi eszközök, illetve rendőri intézkedések alkalmazása, a média erősödő szerepének ez irányú felhasználása, valamint a megelőzés-kommunikáció, a megfelelő prevenciók stratégia felállítása lehet a legcélravezetőbb mód, ami csökkentheti a kábítószer kereskedelmét és birtoklását. Így a turisták biztonsága is szavatolható.

¹³ Mátyás Szabolcs: i.m.

¹⁴ Mátyás Szabolcs: i.m.

Az államon belüli legmegfelelőbb eljárási rend kialakítása – ideértve az állami szervek valamennyi összehangolt intézkedését, a média általi támogatást – önmagában nem elegendő a turizmus biztonságának fenntartása érdekében. A kábítószeres bűnözés egyik legfőbb jellemzője ugyanis az ország határain való átlépés, így a sikeres megelőzés és fellépés érdekében kulcsfontosságú a nemzetközi szintű szoros együttműködés.

Napjainkban elterjedt az online térben történő illegális kábítószer-kereskedelem, mely a rendőri szervek bűnügyi állományára újabb, jelen tanulmányban nem ismertetett feladatokat ró, ami újabb kihívást jelent a turizmusbiztonság terén.

Egy gyakornok gondolatai – az ORFK elemző rendszeréről

Bevezető

A globalizáció által felgyorsult világban a biztonságot érintő fenyegetések is egyre gyorsabban és változatosabban jelentkeznek. A fenyegetésekre választ adó rendészeti szerveknek meg kell küzdeniük az adatok (különösen a digitális „nyomok”) növekedésével és a (preventív vagy műveleti) intézkedéshez rendelkezésre álló idő tényezőjével. Ennek megfelelően kulcsfontosságú, hogy a rendészeti szervek hogyan és milyen keretek között gyűjtenek adatokat, belőlük milyen elemzési módszerrel hoznak létre információt, és azok milyen intézkedést indukálnak.

Az információ erejét, fontosságát számos példán keresztül lehet szemléltetni. A 2015-ös tömeges irreguláris migrációs válsághelyzet során sok egyéb tényező¹ mellett rövid időre mobilizáló erővel bírt az útra keltekre egy meghívó tartalmúnak vélt médiaüzenet². Az irreguláris migráció felerősödésének ténye aktivizált szélsőséges csoportokat szerte a kontinensen: számos szélső jobboldali csoport az idegenekben ellenséget fedezett fel, míg a szélső baloldaliak közül sokan védelmükre keltek.³ Emellett a migrációs hátterűek egy részének társadalmi frusztráltságát tovább gerjesztették a 2008-tól kezdődő gazdasági válság társadalmi hatásai és az illegális

¹ Ritecz György – Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0. Hans-Seidel Alapítvány. Budaörs, 2016.

² Uo. 84. o.

³ Szövetségi Alkotmányvédelmi Hivatal Németország: 2015. évi jelentés - Gyorsösszefoglaló. Köln, 2016. 6. o.

Forrás: https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/Publikationen/DE/VSB_Kurzzusammenfassung_2015.pdf?__blob=publicationFile&v=7

Letöltés ideje: 2021.03.22.

migrációs nyomást követő idegenellenesség. Ezek a tényezők számos további kriminogén tényezővel⁴ párosulva vezethettek bűncselekményekhez, radikalizációs folyamatokhoz.

Jelen tanulmány az adatok keletkezésén, értékelésén és felhasználásán túl kitér a közelmúltban Magyarországot érintő irreguláris migrációs trendekre. Az irreguláris migráció tárgyalása során elsősorban az aktualitással bíró COVID-19 időszakra fókuszálok.

Módszertan

A fentiekből láthatjuk, hogy az adat információvá való alakítása és annak felhasználása szélsőséges esetekben mekkora kihívásokat jelent a rendészeti szerveknek. Az alábbiakban az adat keletkezésétől annak felhasználásig haladok végig. Tanulmányomban a gyakornoki konzultációs alkalmon szerzett ismereteimet összegzem és szintetizálom. A kapott információk ismertetése során elsősorban a trendekre fókuszálok, konkrét adatokra limitáltan térek ki. A tanulmány nyelvezete szempontjából fontos tényező, hogy nem rendészeti szakmabeliként szemlélem a folyamatokat.

Adatkeletkezés

Egy regisztrációt megkövetelő eseménynél a külső helyszínen az intézkedő személy jelzi az észlelését a tevékenységirányító központnak. Az észlelést annak GPS-koordinátájával együtt rögzítik. Az intézkedő személy munkaideje végén megírja jelentését. Ezt követően az eseményt rögzítik a Robotzsaru rendszerbe.⁵ A statisztikai adatokat a kirendeltséghez vagy

⁴ Borbíró Andrea et. al.: Kriminológia 2. kiadás. Wolters Kluwer. Budapest, 2019.

⁵ Természetesen létezhet olyan adatkeletkezési út, melynek során az illetékes határrendészeti kirendeltségen vagy rendőrkapitányságon rögzítik az eseményt, és rögtön a Robotzsaru rendszerbe kerül. A Robotzsaru rendszer előnyének tekinthető, hogy rendkívül sokoldalúan lehet rögzíteni az adatokat, emellett folyamatos fejlesztésre van szükség a technológiával való lépéstartás és a hatékonyság fenntartása miatt.

rendőrkapitánysághoz tartozó elemző-értékelő osztály összegzi, mely továbbítja azokat a központi osztálynak. A továbbított statisztikai adatokat az általános kimutatásokon kívül a vezetői tájékoztatókban és az illetékes társzerveknél használ(hat)ják fel. Az elemző-értékelő osztályok szerepe abban is megnyilvánul, hogy az egyes adatok duplikációját vagy az irreleváns adatok törlését elvégezze. Az adatok kezelésén és felterjesztésén túl az elemző-értékelő tevékenység része az egyes szakmai problémák elemzése és a felső vezetés hírigényének kielégítése. Az illeguláris migrációhoz kapcsolódó adatok feldolgozását két központi osztály végzi: a határrendészeti kirendeltségektől érkező adatokat az ORFK Rendészeti Elemző-Értékelő Osztálya, az irreguláris migrációban részt vevő egyének által elkövetett bűncselekmények adatait az ORFK Bűnügyi Elemző-Értékelő Osztálya összesíti országos szinten. Az ide tartozó bűncselekmények főbb számadatait az ENYÜBS-ben publikálják. A migrációhoz kapcsolódó adatok és hatósági intézkedések szempontjából meg kell említeni az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságot (korábban BÁH).

A migrációhoz kapcsolódó adatok esetében speciális tényező, hogy térbeli folyamat lévén egy személyről több területegységen, megyében keletkezhet adat. Ennek tisztázásában az elemző-értékelő osztályoknak kulcsszerepe van. A tisztázást nehezítő tényezőként lehet értelmezni, hogy az adott szervezeti egység illetékességi, adatvédelmi szempontból csak a hozzá tartozó területegység adatait látja. A migrációhoz kapcsolódó adatok kezelésében változást jelentett a Határőrség integrációja a Rendőrségbe (2008). Ezt követően több évi munka eredményeképpen a Határőrség által vezetett adatbázisok részévé váltak a Robotzsarunak. Az irreguláris migráció elleni műveletek szempontjából fontos tényező, hogy a különböző szervezeti egységek egymással a vezetői szinteken keresztül kommunikálnak.

Áttételesen a migrációhoz tartozó adatokkal kapcsolatba hozhatók a COVID-19-hez kapcsolódó intézkedések. Ennek során a fokozott ellenőrzések miatt megnövekedett számban lehetnek olyan külföldi, tranzitcélből közlekedő állampolgárok, akikkel szemben a beutazási feltételek hiánya miatt intézkedni kell. Az intézkedések megsűrűsödése megnyilvánult a

visszakísérések számának növekedésében is.⁶ Ugyanakkor az országon belüli és a határokon átívelő mozgás mértékét csökkentik a nehezített beutazási feltételek, gazdasági változások. Az irreguláris migráció számadataira a COVID-19 kettős hatást gyakorolt. Egyrészt a járvány ténye és a hozzá kapcsolódó rendőri intézkedések fékező erőt jelentettek. Ez a trendekben is megmutatkozott. Másrészt az embercsempészet szempontjából a COVID-19 lehetőséget adott a „szolgáltatáshoz” kapcsolódó „áremelésre”.

Az adatkeletkezés szempontjából meghatározó folyamat az információcsere a társszervek között. A múltban volt szisztematikus adatcsere-megállapodás Horvátország, Szlovénia, Ausztria és Magyarország között, mely az adatcsere magasabb szintjére emelkedése miatt megszűnt. A nemzetközi rendészeti kommunikáció egyik fő szereplője a NEBEK, mely az ORFK alá tartozik. Kezdetben a külföldi kommunikáció szempontjából a meghatározó alapelv az volt, hogy „*minden nemzetközi kommunikáció a NEBEK-en keresztül történjen*”. Ezt felülírta a kapcsolattartási szolgálati helyek (KSZH) létrehozása, mely biztosítja a napi tevékenység automatizált ügyműveleti, statisztikai, ügyintézői tevékenység, valamint a kétoldalú együttműködés során valamennyi információ átláthatóságát.⁷ A műveleti kommunikáció jelentős része elkerült a NEBEK-től, így nagyobb hangsúlyt kapott a nemzetközi és regionális szervezetekkel (Interpol, Europol, Selec) való kommunikáció. Az irreguláris migrációval kapcsolatban fontos adatforrásnak tekinthető a SOCTA (Serious and Organised Crime Threat Assessment), melyet az Europol készít, és Magyarország által szolgáltatott adatot is tartalmaz.

⁶ Illegális migráció alakulása heti bontásban 2020.

Forrás: http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2021-01-01+00%3A00%3A00

Letöltés ideje: 2021.03.22.

⁷ Parlamenti jelentés: XIV. Belügyminisztérium 68. o.

Forrás: <https://www.parlament.hu/irom41/13098/adatok/fejezetek/14.pdf>

Letöltés ideje: 2021.03.22.

Az általános értelemben vett adatszolgáltatásban a NEBEK, így Magyarország élen jár. A NEBEK feladatkörébe tartozik összekötő tisztek küldése külföldi partnerországokba és az ide küldött összekötő tisztekkel való kapcsolattartás. Az összekötő tiszteken keresztüli kapcsolattartáson és kommunikáción túl előfordulhat eseti vendégtisztek küldése és fogadása, mely kapcsolódhat egy konkrét ügryhöz vagy egy kriminalisztikai, esetleg forenzikus feladat elvégzéséhez. Utóbbiakra több alkalommal volt példa az irreguláris migráció ellenes küzdelem során. Az irreguláris migráció elleni küzdelemben fontos nemzetközi partnernek tekinthető az Europol Embercsempészés Elleni Központja. A magyar irreguláris migráció elleni küzdelemben fontos információforrások a nyugati országok mellett (cél- és tranzitország voltak miatt) a Balkán-félsziget államai.

A NEBEK fontos szerepet tölt be a HERMON Körözési és Nyilvántartási rendszer működtetésében és felügyeletében. Szervezeti szempontból a Nemzetközi Bűnügyi Igazgatóság tartja a kapcsolatot az Europollal és az Interpollal. Ennek az igazgatóságnak az osztályai működtetik a Sirene irodát és a körözési nyilvántartásokat. Noha a KSZH-k miatt a kapcsolattartás lehetőségessé vált a NEBEK érintése nélkül, viszont a kommunikáció koordinálásában továbbra is fontos szerepet tölt be. A Bűnügyi Igazgatóság számos szolgálati helyén 24 órás szolgálat van, mely az eseményekre való gyors reagálást hivatott szavatolni. A NEBEK Bűnügyi Igazgatóságának feladata a titkos információgyűjtés végzése külföldi megkeresés esetén.⁸ Ez a tevékenység felértékelődött az irreguláris migrációhoz kapcsolódó nyomozások és műveletek során.

Az előbb leírt szervezeti működés alapján látható, hogy a NEBEK számos aspektusban fontos szereplője az irreguláris migráció elleni küzdelemnek, hiszen a nemzetközi kommunikáció megkerülhetetlen szereplője, és az információk, adatok cseréjében fontos „csatorna” szerepét tölti be.

⁸ Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ feladatköre, szervezeti felépítése.

Forrás: <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/teruleti-szervek/nemzetkozi-bunugyi-egyuttmukodesi-kozpont>

Letöltés ideje: 2021.03.22.

Az adatok elemző-értékelő munkája

Az előbbiekben szó volt az adatok fontosságáról. Fontosnak tartom az adatot a hírszerzési ciklus részeként látni és különválasztani az információtól, melyet annak befogadója és elemzője állít elő belőle valamilyen szempont alapján. Az elemző személye megkerülhetetlen, hiszen ő vonja le az információkból a következtetést, mely meghatározza az azt követő rendészeti vagy bünygi munkát.

Fontos tényező, hogy az általánosságban és az irreguláris migráció következtében megnövekedett adatállomány (Big Data) megnövekedett elemzői kapacitást igényel. Az elemzői kapacitást lehet növelni technikai (például szoftvereken keresztül) és humán oldalról is.

Az elemzői eljárástípusok közül (tudomásom szerint) jelenleg az egyszerű elemzési eljárások dominálnak a rendőrségi munkában. Ennek oka abban keresendő, hogy az egyszerű eljárások „rendkívül hatékonyak, egy bekövetkezett esemény körülményeinek, hatásainak, következményeinek vizsgálatára”. Az alkalmazott egyszerű eljárások közé tartoznak: az adatok grafikus vagy felsorolásos ábrázolása, az adatok összehasonlító elemzése, a profilalkotás, a kapcsolati háló elemzése.⁹

A megnövekedett adatállományon túl szintén motivációt ad az elemző-értékelő módszertan folyamatos reformjára a témakörhöz kapcsolódó társ-tudományok dinamikus fejlődése. Az egyik ilyen a hálózattudomány, melynek egyik úttörője magyar származású.¹⁰ Szintén önálló résztudomány-területté kezd fejlődni a prediktív rendészet, mely a másik előtérbe kerülő diszciplínával, a jövőkutatással¹¹ van kapcsolatban. (A prediktív rendészettel kapcsolatban van egy olyan megközelítés, mely azt a kocká-

⁹ Dr. Vida Csaba: Az elemző-értékelő munka alapja: „Miről szól az információk elemzése”. Szakmai Szemle 2018/4. szám. Budapest. 84. o.

¹⁰ Barabási-Albert László: A hálózatok tudománya. Libri Kiadó. Budapest, 2016.

¹¹ Suhajda Attila: Néhány gondolat a prediktív rendészetről. Rendőrségi Tanulmányok 2019/3. szám.

Forrás: <http://www.bm-tt.hu/rtt/assets/letolt/rt/201903/suhajda.pdf>

zatelemzés egy sajátos formájának tekinti.) Szintén a módszertan fejlesztését motiválja, hogy számos jogi eljárás során történik megkeresés szakértői véleményezésre (például kapcsolati háló, híváslista, bankszámlaforgalom elemzése) az elemző-értékelő osztályok felé. A szakértői munkára való igény magával hozhatja a módszertan fejlesztését.

A magyar elemző-értékelő módszertan jelenlegi formáját három fő tényező alakította ki. Az egyik ilyen a rendszerváltozás előtti szovjet iskola átvétele, melyet árnyalt az amerikai szakirodalom (egy részének) beemelése, valamint a nemzetközi szervezeti tagságokból fakadó képzések, konferenciák, workshopok és tapasztalatcserék. A nemzetközi szervezeti tagság egyik eredménye, hogy például a mindennapi munkában alkalmazzák az UNODC bűnügyi hírszerzési elemző-értékelő kézikönyv¹² számos technikáját. Az átvett elemző-értékelő ismeretek mellett fontos, hogy létrejöjjen az aktuális magyar rendészeti kihívásokhoz adaptálható, saját szemléletet és módszereket tartalmazó elemző-értékelő módszertan. A jelenleg „érvényes”, írásban lefektetett hazai módszertant 1997-ben írta le Kunos Imre.¹³ Ezt azóta nem követte egy elfogadott és a rendészeti szervek által egységesnek tekintett és leírt módszertan. Az új módszertan lefektetésére vannak törekvések. A megújítás során érdemes felülvizsgálni az 1997. évi „jegyzetben” leírtakat, és össze kell fésülni a különböző rendészeti szerveknél lévő elemzési módszertant, valamint törekedni kell a nemzetközi „jó gyakorlatok” átvételére. A kialakult módszertan oktatásához szükség van egy egységes jegyzetre, példatárra és egy szakmai trendeket követő oktatói állományra.¹⁴ Ennek megvalósítására látunk lépéseket, jellemzően

¹² Forrás: https://www.unodc.org/documents/organized-crime/Law-Enforcement/Criminal_Intelligence_for_Analysts.pdf

Letöltés ideje: 2021.03.22.

¹³ Kunos Imre: Bűnelemzés tananyag a bűnelemző tanfolyam hallgatóinak számára. ORFK Kriminálisztikai Azonosító Szolgálat. Budapest, 1997.

¹⁴ Szabó János: A bűnügyi elemzés módszertanának megújítása a Rendőrségnél. Szakmai Szemle 2018/4. szám. 133–142. o.

szakterületenként. Külön kockázatelemző részleggel rendelkezik a büntetés-végrehajtás.¹⁵ Alapvetően határrendészeti céllal készült egy jegyzet „A nemzeti és nemzetközi migrációs elemzés-értékelés alapjai” címmel. Szintén határrendészeti céllal készült az Illegális Migráció Elemzési Kézikönyv, melynek kifejezett szándéka volt a témában illetékes szervek (ORFK, OIF, NAV) bemutatása, és a Frontex tagság során átvett CIRAM kockázatelemzési és kockázatkezelési rendszer gyakorlati alkalmazását hivatott könnyíteni.¹⁶ Ezek mellett készült a közelmúltban egy kiadvány az elemző-értékelő munka térbeli aspektusairól, melyben a profilalkotás, a térbeli mintázat és a kockázatelemzés földrajzi tényezői szerepelnek témaként.¹⁷

Az irreguláris migráció és a COVID-19

2019 októbere és 2020 márciusa között emelkedő migrációs nyomás jellemezte a magyar helyzetet. Az emelkedő migrációs nyomás felhívást jelentett az embercsempészek számára. Március közepétől május végéig az embercsempészet mértéke (a felfedett irreguláris migránsok száma alapján) minimálisra szorult vissza a járványügyi intézkedésekhez kapcsolódó rendészeti intézkedések elrettentő hatásának köszönhetően. Június hónapban

¹⁵ Szabó János: A bűnügyi kockázatelemzés lehetőségei a rendőrségen. Rendőrségi Tanulmányok 2020/3. szám. Budapest.

Forrás: http://www.bm-tt.hu/rtt/assets/letolt/rt/202003/szabo_janos.pdf

Letöltés ideje: 2020.03.22.

¹⁶ Konferencia a hatékony információcsere és együttműködés megkönnyítésének jegyében.

Forrás: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/konferencia-a-hatekony-informaciocsere-es#1>

Letöltés ideje: 2020.03.22.

¹⁷ Mátyás Szabolcs: A elemző-értékelő munka gyakorlati aspektusai. Nemzeti Közszerzői Egyetem Közigazgatási Továbbképző Intézet. 2020.

Forrás: <https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/16026/Az%20elemzo-ertekelo%20munka%20gyakorlati%20aspektusai.pdf;jsessionid=99F8BF1D5FD-74809669F577AFD7F5926?sequence=1>

Letöltés ideje: 2020.03.22.

az embercsempészet során felfedett irreguláris migránsok száma nagymértékben megnőtt. Noha az irreguláris migráció mértéke nagy volt júliusban és augusztusban, az embercsempészet során felfedett irreguláris migránsok száma enyhe csökkenő tendenciát mutatott. Szeptemberben az embercsempészet során felfedett irreguláris migránsok száma növekvő pályára „váltott” (nagyobb értéket mutatott, mint június hónapban), és számuk még tovább nőtt októberben, valamint még nagyobb adatot produkált novemberben, míg a decemberi hónap csökkenést mutatott.¹⁸

Részben hasonló pályát mutattak az embercsempészés és jogellenes tartózkodás elősegítése bűncselekmények. Az év első két hónapjában 40-40 ilyen bűncselekményt tártak fel. Március hónapban csaknem felére (25) csökkent. Ennek hátterében már tényezőként kell értékelni a COVID-19 hatását és a hozzá kapcsolódó intézkedéseket éppúgy, mint az áprilisi alacsony érték (0) mögött. Májustól (15) augusztusig (52) egy monoton növekvő tendencia követte. Minimális csökkenés (de még mindig 40 feletti bűncselekmény) következett a szeptemberi és októberi hónapokban. A második hullám magyarországi korlátozásai idején november (58) és december (60) hónapokban szintén növekedést mutatott ennek a bűncselekménykategóriának a száma.¹⁹

A bűncselekmény térbeli megoszlásában kirajzolódnak az embercsempészés fő irányai: a déli határ megyéiből (Baranya, Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád) indulva a főváros környékén (Pest, Fejér) átfordulva Komárom-Esztergomon át Győr-Moson-Sopron megye irányába. Ezek mellett még meghatározó a román viszonylat is. Figyelemre méltó, hogy a legtöbb elfogás a mélységben történt.²⁰ Ez azt mutatja, hogy a fokozódó nyomásra a rendőri felkészülés a mélységben jól sikerült. Az illegális migráció elleni

¹⁸ Szóbeli konzultáció a Nemzeti Nyomozó Iroda Illegális Migráció Elleni Osztályán.

¹⁹ ORFK: Határrendészeti Statisztika kimutatás 2020. 8. o.

Forrás: http://www.police.hu/sites/default/files/HatarrendeszetSK%202020_12.pdf
Letöltés ideje: 2020.03.22.

²⁰ ORFK: Határrendészeti Statisztika kimutatás 2020. 9–10. o.

Forrás: http://www.police.hu/sites/default/files/HatarrendeszetSK%202020_12.pdf
Letöltés ideje: 2020.03.22.

küzdelem eredményességét segítő tényezők voltak a lakossági bejelentések, a rendőri állomány ébersége. Szintén eredményességet segítő tényező volt a megfelelő információáramlás a társszervek között (NAV), a rendőrségen belül, valamint az adatok elemzéséből kiinduló rendőri intézkedések. Ugyanakkor ezen a területen is nehézséget jelentett a különböző szervezeti egységek közötti kommunikáció időigényessége.²¹

Elkövetői oldalról a román, ukrán, szerb és magyar állampolgárok voltak a legfőbb „szereplők” az embercsempész és jogellenes tartózkodás segítése bűncselekményekben 2020-ban.²²

A tiltott határátlépés bűncselekményeknél március közepéig csökkenő tendencia volt. Március közepe és május közepe között minimális szintre esett vissza, azután kisebb csökkenésekkel az év végéig egy növekvő pályára vette kezdetét, melyet az év vége és az év eleje tört meg.²³

Az előbb vázolt trendek azt mutatják, hogy az járványügyi intézkedések az első hullámban erősen korlátozóan hatottak az irreguláris migrációra, míg a második hullámban ez a korlátozó hatás gyengébb volt.

Összegzés

A rendészeti munka sikerének záloga a szakmai munka során keletkezett adatokból való helyes következtetés és intézkedés. Ennek megfelelően az adatkeletkezés útját és az adatok értékelésének módszertanát tanulmányoztam, melynek során az adat keletkezésének körülményeit és a hozzá kapcsolódó elemző-értékelő módszertant ismertem meg. Mindkét terület ese-

²¹ Szóbeli konzultáció a Nemzeti Nyomozó Iroda Illegális Migráció Elleni Osztályán.

²² ORFK: Határrendészeti Statisztika kimutatás 2020. 11. o.

Forrás: http://www.police.hu/sites/default/files/HatarrendeszetSK%202020_12.pdf

Letöltés ideje: 2020.03.22.

²³ Illegális migráció alakulása 2020.

Forrás: http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2021-01-01+00%3A00%3A00

Letöltés ideje: 2020.03.22.

tében arra jutottam, hogy a globalizáció következtében megváltozott rendészeti feladatok kielégítő megoldásához folyamatos fejlesztésre van szükség. Tanulmányoztam a COVID-19 hatását az irreguláris migrációra, melynek során megállapítottam, hogy a második hullám esetében a bevezetett intézkedések kisebb visszatartó erőt jelentettek, mint az első hullámban.

A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának vizsgálata

Bevezetés

Az intézkedéstaktika definícióját először 2008-ban olvashattuk a Magyar Rendészettudományi Társaság Rendészettudományi Szószedetében. *„Meghatározott cél elérése érdekében kezdeményezett, az adott helyzethez legjobban igazodó szükségszerű magatartások, eljárások, fogások olyan összessége, melyeket a vonatkozó szabályok, előírások betartásával teljesítenek.”*¹ A fenti definíció kissé általánosan fogalmaz, ugyanis ezek az állítások igazak lehetnek szinte minden szakterület minden tevékenységére. Az intézkedéstaktika a rendőrök képzésében jelent meg először, de alkalmaznak intézkedéstaktikát a büntetés-végrehajtásnál, a közterület-felügyeletnél, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál és egyéb szerveken belül is. A rendőri intézkedéstaktika konkrétabb megfogalmazást igényelne.

A kifejezést először a 20. század végén kezdték használni, egészen odáig a kiképzés szó szerepelt a köztudatban. A ma használt rendőri intézkedéstaktika rendkívül összetett. Talán nem is lehet összegyűjteni minden elemét, mivel folyamatosan bővül és fejlődik. Magában foglalja a rendőr fizikai adottságait, kommunikációs képességeit, a rendelkezésre álló nagy mennyiségű eszközök használatát, társakkal való együttműködését, mindez felszorozva az előfordulható események számával, tehát a lehetőségek száma – melyekre fel kell készülnie egy rendőrnek – végtelen. Az intézkedéstaktika kialakulásának folyamata azonban nem olyan régen kezdődött el és gyorsult fel. Írásomban ennek történetét vizsgálom.

¹ Beregnyei József (szerk.): Rendészettudományi szószedet. MRTT. Budapest, 2008.

A csendőr kiképzés a 19. század végétől

Mielőtt a mai intézkedéstaktika kialakulásának vizsgálatába kezdenénk, tekintsünk vissza röviden a korábbi múltba! A 19. század végén a betyárvilág felszámolására a Magyar Királyi Csendőrséget hozták létre. Kimagaslóan működő szervezet volt, ugyanis a mai rendőrség létszámának harmadával a mai Magyarország területének háromszorosán volt képes fenntartani a rendet.² Abban a korban a csendőrök, zsandárok, pandúrok mind „*jól megtermett, s az árnyékuktól nem megijedő*” emberek voltak, ettől váltak alkalmassá a rend fenntartására. A csendőrlegénységet – vagy ahogy akkoriban nevezték őket: a kakastollasokat – a honvédség soraiból verbuválták. Elvárták tőlük, hogy a testület lapját, a Csendőrségi Lapokat olvassák, és tovább képezzék magukat a szolgálat ellátásához szükséges ismeretekkel. Ezen túl úgynevezett közismereti képzés keretében történelmi, matematikai, földrajzi és biológiai oktatásban is részesültek. Szigorú napirend szerint éltek, és szolgálaton kívüli idejük nagy részét önképzéssel töltötték. Ez biztosította, hogy bár a járőr legtöbbször nem tudott segítséget kérni intézkedéseihez, azokat mégis eredményesen képes volt befejezni. A járőrszolgálatba vezényeltek kiindulását követően az őrsön maradónak félórás gyakorlati, majd háromórás elméleti képzés kezdődött. A gyakorlati foglalkozás célba lövés vagy kardvívás lehetett, míg az elméleti oktatás keretében a fiatal csendőröket idősebb társaik oktatták. Ebéd után további két óra képzési idő állt rendelkezésre.³ A tudásanyagot csendőri kézikönyvekben foglalták össze.

Az I. világháború előtt elfogadott volt az a nézet, hogy a magyarokat pofonnal lehet a legkönnyebben irányítani, így a csendőrök részéről elterjedté vált a híres csendőrpofon, mint népnevelési eszköz. Ezt a közrend

² Vedó Attila: A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése 1881–1918. Rendvédelem-történeti Füzetek 2015/43-46. számok

³ Vedó (2015): uo.

fenntartása érdekében alkalmazták, és alkalmas volt arra, hogy hamar lehűtse a forrófejű renitenseket, habár a kor emberei sokat lázadoztak ellene, mondván, ez az erővel való visszaélés.⁴

A világháborúk után egészen másként alakult a rendőrség sorsa. Katonásítás kezdődött, a rendőröket a honvédekkel együtt képezték ki, és a Honvédelmi Minisztérium alá rendelték. A rendőrök funkciója ezekben az időkben eltért a békeidők állapotához képest.⁵

Rendőrképzés a II. világháború végétől az 1970-es évekig

A II. világháborút követő években szükségessé vált a rendőri erők újjászervezése, de ez igen nehéz és lassú folyamat volt. Ekkor a rendőrök régről fennmaradt csendőri szakkönyvekből tanulták a szakmát, illetve praktikusán a leggyakrabban előforduló intézkedéseket tanították meg nekik.⁶ Erre korlátozódott a kor „intézkedéstaktikai” képzése, bár akkoriban még nem létezett ez a kifejezés.

Az 1960-as években a rendőri erők hatékonysága még mindig nem érte el a kívánt szintet, amit egy 1969-ben készült felmérés is bizonyít, amelyben a hivatalos személy elleni erőszakot vizsgálták. Eszerint a magyar rendőrökkel szemben elkövetett erőszak 78%-a fegyver nélküli pusztakezes támadással, 22%-a pedig ütő-, szűrő- vagy vágóeszközzel történt, és a rendőrök csupán 35%-ban tudták a támadást önállóan leküzdeni annak ellenére, hogy az intézkedések többségénél adott volt a rendőrök létszámfölénye. A felmérés elemzője írásában rámutat arra, hogy a rendőrnek fegyverzete, kiképzettsége és jogi helyzete alapján segítség nélkül is sikeresen kellene hárítania a hivatalos személy elleni erőszakot, ez azonban mégsem

⁴ Erő és erőszak. Csendőrségi Lapok 1937/18. szám. 597. o.

⁵ Rendőrség a világháborúk idején.

Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyarorszag-a-masodik-vilaghaboruban-lexikon-a-zs-F062E/r-F0D11/rendorseg-F0D32/>
Letöltés ideje: 2021.03.25.

⁶ Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettes-képzés története I. rész. Hadtudományi Szemle 2008/3. szám. 60–71. o.

valósult meg, ami a kor rendőri önvédelem-közelharc kiképzésének, vagy mai szóval mondhatjuk, hogy intézkedéstaktikai képességeinek színvonalára enged következtetni. Az írásában e hiányosságokra rámutató szerző szerint a problémák egyik fő oka, „*hogy egyes rendőri szerveknél a parancsnokok egy része ezen kiképzésre nem helyezett kellő súlyt, számos esetben azt neheztette, fontosságát lebecsülte.*”⁷ Felhívta a figyelmet arra, hogy a védekező jellegű mozgásanyagok oktatása mellett nagyobb gondot kell fordítani a megelőző támadási módszerek és az eszközhasználat tanítására.⁸

1970-ig a rendőrök továbbképzésére elsősorban a „szalon-kiképzés” volt jellemző, ami könnyített követelményeket jelentett, a gyakoroltatás időtartama és intenzitása alacsony volt. A BM-iskolákban cselgáncsot, botbirkózást és ökölvívást gyakoroltak, de csak sportszerű és a változatosságát nélkülöző körülmények között.⁹

Jámbor János rendőr alezredes 1970-ben megjelent írásában találunk ajánlásokat a rendőri kiképzés korszerűsítésére. Alapelveket és kiképzési módszereket fogalmaz meg, de mivel csak általánosságban és igen röviden beszél róluk, így írása nem tekinthető intézkedéstaktikai vagy kiképzési ségedanyagnak.

Küzdősportok Magyarországon az 1970-es évek előtt

Az intézkedéstaktika kialakulásában hatalmas szerepet játszottak a küzdősportok, ám az 1970-es évek előtt Magyarországon még csak a birkózás, az ökölvívás, a cselgáncs és a vívás küzdősportoknak voltak hagyományai.

A sportszerű vívás a 19. század elején vált népszerűvé. 1824-ben megalakult a Kolozsvári Vívóiskola, majd a Pesti Nemzeti Vívóegylet. 1825-

⁷ Jámbor János: Az önvédelem-közelharc szerepe a fegyveres testületek szolgálati és harci feladatai végrehajtásában. Belügyi Szemle 1966/1-12. szám. 72–79. o.

⁸ Jámbor János: A BM személyi állományának önvédelmi-közelharc kiképzése és a kényesítő eszközök alkalmazása. Belügyi Szemle 1970/8. szám. 37–42. o.

⁹ Jámbor (1970): i.m.

ben létrejött a Pesti Nemzeti Vívóintézet. A sportág 1896 óta szerepel valamennyi olimpián, és Magyarországon a legeredményesebb olimpiai sportággá vált. 1908-tól 1964-ig szinte kivétel nélkül magyar versenyző nyerte az egyéni és a csapat kardversenyeket.¹⁰

Az ökölvívást már 1857-től gyakorolták a Magyar Atlétikai Clubban. 1920-ban megalakult a Magyar Birkózók Szövetsége, ezen belül jött létre a boksizó szakosztály. Azóta napjainkig számos nemzetközi sikert könyvelhetünk el a sportágon belül.¹¹

A birkózás magyarországi meghonosításában a Magyar Főiskolai Sportszövetségnek jutott úttörő szerep. 1893-ban megalakult a Magyar Atlétikai Club (MAC) birkózó szakosztálya, és a sportág azóta is nagy népszerűségnek örvend hazánkban.¹²

A cselgáncs dr. Jigoro Kano alapító nevéhez fűződik. 1907 körül kezdett népszerűsödni Magyarországon. 1931-ben a Nemzeti Torna Egyletben megalakult az első judo club. 1952-ben alakult meg az Országos Cselgáncs Társadalmi Szövetség, majd 1957-ben Magyar Cselgáncs Szövetség néven újjáalakult.¹³ A cselgáncs az egyetlen keleti harcművészet, melynek korábbra visszanyúló gyökerei vannak Magyarországon. A többről ez nem mondható el.

Ezek a küzdősportok csak kis mértékben vagy egyáltalán nem voltak beépíthetőek a rendőri intézkedéstaktika elemei közé. Talán a cselgáncs, ami némi kivételt képez, ugyanis ennek egyes elemeit a mai napig oktatják a rendőröknek.

¹⁰ Vívás sporttörténet.

Forrás: https://sportszertar.wordpress.com/vivas_tortenet/
etöltés ideje: 2021.03.25.

¹¹ Kutassi László: A főiskolai sportmozgalom egyetememes története. Nemzeti Tankönyvkiadó. 1994. 33–43. o.

¹² Kutassi (1994): i.m.

¹³ Stadler Béla – Horváth István: Önvédelem. BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség. 1966. 9. o.

A mai intézkedéstaktika kialakulásának kezdete

Amit a mai magyar rendőri intézkedéstaktikáról tudunk, annak kiépítése az 1970–80-as években kezdődött el, ugyanis ekkor kezdtek Magyarországra beáramlani a távol-keleti küzdősportok.¹⁴ Ezek lassan integrálódtak a rendőrségbe. A mozdulatokat egyre bővítették, finomították, a magyar jogrenddel összhangba hozták, és végül megszületett a mai modern intézkedéstaktikának az alapja, melyben Kocsis István és Rostás Tibor jelentős szerepet vállaltak. Ők szakítottak először az önvédelem kifejezéssel, amit a közelharc szó váltott fel, ami később intézkedéstaktikává fejlődött. Sokan nevezték Kocsis–Rostás-módszernek az általuk kidolgozott tananyagot.

A Kocsis Istvánnal készített mélyinterjú során sikerült hozzájutnom számos információhoz, ami az intézkedéstaktika kialakulásának és fejlődésének megismerését segíti elő. Az interjú során részletekbe menően és kellő objektivitással mutatta be nekem ezt a folyamatot. A beszélgetés 92 perc időtartamú volt, melynek során hangrögzítést, valamint jegyzetelést alkalmaztam. Kocsis István rendőr őrnagyként vonult nyugdíjba a rendőrség állományából, és szolgálati éve alatt komoly eredményeket halmozott fel a rendőrök kiképzésével és a rendőri intézkedéstaktika alapjainak megteremtésével kapcsolatban. Az alábbiakban számos információ az ő visszaemlékezéseiből származik.

A távol-keleti harcművészetek megjelenése Magyarországon

Az 1970-es évek után nálunk is kezdtek megjelenni a távol-keleti harcművészetek, melyeket három csoportba sorolunk: japán, kínai és egyéb távol-keleti harcművészetek. Ezek rengeteg újítást és lehetőséget hoztak a magyar rendőrség számára. Azoknak a fogásoknak a kialakulása, amelyeket

¹⁴ Morvay-Sey Kata: Küzdősportok, küzdőjátékok. 2011.

Forrás: https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0025_Morvay-Sey_Kata-Kuzdosportok_kuzdojatekok/ch06.html

Letöltés ideje: 2021.03.25.

ma a rendőrök testi kényszerként alkalmaznak, szinte kivétel nélkül ezeknek a harcművészeteknek az elterjedéséhez köthető. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az intézkedéstaktikai fogások – a hasonlóság ellenére – nem küzdősport elemek.

A japán harcművészetek közé soroljuk a karatét, az aikidot, a jiu jitsut és a nin jutsut. A kínai harcművészetek közé a kempo, kungfu és tai chi tartoznak. Egyéb harcművészetek közé soroljuk a Koreából származó taekwondot, a fülöp-szigeteki escrimát, a thaiföldi thai bokszot és az USA-ból származó kick-bokszot.¹⁵

Kocsis István visszaemlékezése szerint az 1970-es években a Belügyminisztérium irányítása alatt működött a Testnevelési és Sportbizottság, melynek elnöke gyakran egy aktuális rendőrfőkapitány-helyettes volt. Tagjai testnevelési előadó vagy főelőadó beosztásban voltak, de a köznyelvben csak sporttisztaknak hívták őket. Az ő feladatuk volt a Belügyminisztérium alá tartozó szervek (többek között a rendőrség, határőrség, tűzoltóság) állományát országos sportversenyekre felkészíteni. A legnépszerűbb sportágak akkoriban a röplabda, a kispályás labdarúgás, a lövészet, a cselgáncs és a vezetők kedvence: a teke voltak.

A rendőr szakközépiskolákban és a Rendőrtiszti Főiskolán a testnevelő tanárok végezték az állomány fizikai felkészítését. Ezek a tanárok a rendőri állományhoz tartoztak, és legtöbbször aktív sportoló volt. Ezeken a testnevelés órákon a rendőr tanulók elvételek részesültek gumibothasználat, illetve bilincselés képzésben is, amit és ahogyan a testnevelőjük tanította, ám hivatalosan rendőri önvédelem vagy rendőri közelharc oktatása még nem létezett. A Rendőrtiszti Főiskolán – ahogy azt az egykori főiskolán tanító testnevelőtől megtudtam – a Testnevelési Tanszék neve is csak az 1980-as évek végén változott Testnevelési és Küzdősportok Tanszékké.

Az 1980-as évektől hazánkban terebélyesedő küzdősport szövetségek részévé váltak a beáramló keleti küzdősportok. E szövetségek szinte mindegyikének célkitűzése volt a magyar rendőrség oktatási programjába való bekerülés. A rendőri vezetés ezeket a törekvéseket szinte minden esetben

¹⁵ Morvay-Sey (2011): i.m.

más módon és mértékben támogatta, aminek oka a küzdősportok és harcművészetek nagyfokú változatossága, ami még a téma iránt érdeklődők számára is megnehezíti a tájékozódást. A rendőri munka természete azonban megköveteli, hogy az önvédelmi fogások szerves részét képezzék a fizikai és intézkedéstaktikai oktatásnak. Ahogyan Rostás Tibor fogalmazott: *„A társadalom egyértelmű elvárása a rendőrrel szemben, hogy az átlagos polgárnál fittebb, magasabb és erősebb legyen. Ha kell, testi erejét alkalmazva fékezze meg a társadalomra veszélyes személyeket, velük szemben olyan szakértő módon járjon el, hogy még nekik se okozzon felesleges sérüléseket.”*¹⁶

Első lépések az intézkedéstaktika felé

Kocsis István elmondása szerint először a cselgáncssal, majd a karatéval akarták megoldani a rendőrség és a honvédség mozgásanyagát, ezért ezeket próbálták meg beépíteni a rendőrség rendszerébe. Az első könyvek, amelyeket használtak a rendőrök önvédelem oktatásához, az Stadler Béla – Horváth István: *Önvédelem és Sebestyén László: Védd magad! és Védd magad! 2.* című munkái voltak.

A karate a pusztakezes harcművészetek összefoglaló elnevezése. Rengeteg ágát ismerhetjük.

A kyokushin karate meghonosítása Furkó Kálmán és Adámy István nevéhez fűződik. 1970-ben ez a fogalom Magyarországon még ismeretlen volt. A Testnevelési Főiskolán kezdték gyakorolni dr. Galla Ferenc tanészkezető irányítása alatt. 1976-ban kibontakozóban volt egy shotokan karate klub is, ez inspirálta az első kyokushin klub megalakulását. 1979-ben rendezték meg az első zárt magyar kyokushin bajnokságot. 1980-ra a karate hivatalos magyar sportággá vált.¹⁷

¹⁶ Rostás Tibor: *Rendőri közelharc. Tökéletes Másolat.* Budapest, 2008. 9. o.

¹⁷ Adámy István: *Kyokushin karate.* Zrínyi Katonai Kiadó. Budapest, 1985. 31. o.

Furkó Kálmán elsősorban a honvédségen belül népszerűsítette a kyokushin karatét, majd onnan terjedt át a rendőrségre is. Komoly versengés kezdődött a judo és a karate között, hogy melyik alkalmasabb a rendőrök kiképzésére, de egyetértés nem született. Emellett egy újabb küzdősport is megjelent. Kelemen István Németországban ismerkedett meg a jiu jitsuval, onnan hozta be Magyarországra a 80-as évek elején. Ő szerzett először fekete övet ebben a sportágban, jelenleg is a Terrorelhárítási Központ állományában képez rendőröket.

Sebestyén László és Ipacs László – akik mindketten a Rendőrtiszti Főiskolán oktattak testnevelést és önvédelmet¹⁸ – nevéhez fűzhető a cselgáncs és egyéb önvédelmi elemek oktatásmódszertanának kidolgozása, vagyis az, hogy hogyan lehet a leghatékonyabban oktatni egyes mozdulatokat. Mindketten testnevelő tanári végzettséggel rendelkeztek. Taktikával még nem foglalkoztak, csupán a technikák oktatásával.

A belügyminiszter kezdeményezésére fenti két személy vezetésével létrejött a Rendőrtiszti Főiskolán egy egyhetes tanácskozás, ahová meghívták a rendőr iskolák testnevelő tanárait és a rendőrség sporttiszteit, köztük Kocsis Istvánt. Ő ott ismerkedett meg Rostás Tiborral, aki akkor végzős főiskolai hallgató volt. Rostás Tibor nagy érdeklődést mutatott a rendőrök kiképzése iránt, és mint kiderült, Kocsishoz hasonló elképzelései voltak a témáról. Itt kezdődött kettejük szoros együttműködése.

A főiskolán megrendezett tanácskozás célja tíz különböző olyan közelharc technika létrehozása volt, amelyek hatékonyságát, taníthatóságát és eredményes rendőri munkára való alkalmasságát illetően a szakemberek egyetértének. A technikák nem csak szabadkezes fogásokra, hanem gumibot- és bilincshasználatra is kiterjedtek. Ekkor alakult ki a testnevelő tanároknak és sporttiszteknek az az egységes véleménye, hogy a rendőr az utcán ne karatézzon, ne cselgáncsozzon, ne jitsuozzon, egyáltalán ne sportol-

¹⁸ A Nemzeti Közszolgálati Egyetem honlapja

Forrás: <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/testnevelési-es-kuzdosportok-tanszek/rolunk>

Letöltés ideje: 2021.04.26.

jon, hiszen a sportot ellenőrzött körülmények között úzik megfelelő védőfelszereléssel és olyan célrendszerrel, ami a rendőri intézkedésről nem mondható el. A rendőrnek a szakmájához legjobban alkalmazkodó mozgásokat kell gyakorolnia. Ebből következik, hogy a karatét, a judot és a jitsut csak megfelelő taktikai háttérrel együtt lehet alkalmazni a rendőri munka közben, önmagukban nem. Ezen kívül a fenti küzdősportoknak számos nehezen megtanulható és veszélyes eleme van, amit egy rendőrnek nem érdemes munka közben alkalmaznia. A rendőri intézkedéstaktika mozgásformája ebben a tekintetben tehát teljesen egyedi. Egyes mozdulatai hasonlíthatnak küzdősport elemekre, mégis különbözik azoktól. Természetesen azok, akik küzdősport múlttal rendelkeznek, könnyebben sajátítják el az intézkedéstaktika mozgásformáit is.

Ez a tanácskozás a Rendőrtiszti Főiskolán kizárólag a rendőri mozgásanyagra koncentrált, és még nem jelentek meg benne az intézkedéstaktikának egyéb taktikai elemei, mint például a kommunikáció.

Az intézkedéstaktika rohamos fejlődése 1990 és 2000 között

1990-ben a rendszerváltás olyan nagy átalakulásokat hozott a rendőrség szervezetében, hogy az addigi kiképzésben született eredményeket semmilyen fórumon keresztül sem sikerült népszerűsíteni. Emiatt szükséges volt az akkori sporttiszték összefogására, melynek eredményeként megalakult a BM Országos Sportkollégium. Ez a szervezet 10 főből állt, tagjai között Kocsis Istvánnal. Központja Budapest IX. kerületében a Vágóhíd utca 11–13. szám alatt volt az ORFK Rendészeti Szervek Kiképző Központjában (RSzKK), vezetője pedig Simon Géza lett. Ez lett a magyar rendőrök kiképzésének koordináló szerve, amely összefogta az egész ország rendőreinek kiképzését. A tagjai különböző sportágak népszerűsítésére koncentráltak. A közelharc oktatás két felelőse – immár együttműködve – Kocsis és Rostás volt.

A vezetők ügyeltek rá, hogy a sporttiszték nem csak sportolók és rendőrök legyenek, hanem tanárok is egyben. Felismerték, hogy a mozgásokat didaktikai és pedagógiai módszerek ismeretében lehet a leghatékonyabban

megtanítani, ezért odafigyeltek rá, hogy a sporttisztek tanári, oktatói, edzői végzettséggel és tapasztalattal rendelkezzenek. Ez az ország többi rendőr oktatójára akkoriban sem volt jellemző.

A sportkollégium tagjai meglátogatták az ország rendőriskoláit, hogy tapasztalatot cseréljenek az oktatási intézmények kiképzőivel, oktatóival. Ezzel nem csak a kiképzés hatékonyságát és színvonalát növelték, hanem országosan egységessé igyekeztek tenni a rendőrök intézkedéstaktikai képzését.

1991-re az önvédelmi foglalkozások helyett egyre gyakrabban használták a közelharc szót, mert felismerték, hogy az önvédelem szó egy rendőri tévedésnek vagy figyelemvesztésnek lehet csak következménye, ezért nem szerencsés a szóhasználat. Márpedig a rendőri intézkedés folyamatos irányító szerepet kíván meg a rendőrtől. A sporttiszteket már kiképzőknek hívták.

1992-ben az Országos Rendőr-főkapitányság Oktatási és Kiképző Központja megjelentette Kocsis István és Rostás Tibor Rendőri önvédelem-közelharc című munkáját, ami az első hivatalos és országos szinten egységes intézkedéstaktikai szakanyagnak tekinthető. Elsősorban rendőriskolák számára készült. Az ebben foglalt tudást nevezték néhányan Kocsis–Rostás-módszernek.

Kocsis véleménye szerint az abban az anyagban megfogalmazott alapelvek mind a mai napig érvényesek a rendőri intézkedéstaktikára, ugyanakkor a technikai változások – a kor fejlődésével – szinte kötelezőek. A könyv mellé oktatófilm is készült, amely bemutatja az egyes mozdulatok végrehajtásának technikáit.

A kidolgozott tananyag később egyre bővült, főleg taktikai elemekkel. A mozdulatok mellé már a kommunikáció oktatására is hangsúlyt fektettek. Vizsgálták, hogy az egyes mozdulatok mennyire felelnek meg a rendőri vezetők és az eseteket majdan vizsgáló ügyészek által támasztott követelményeknek. Ekkor kezdett elterjedni a köztudatban az intézkedéstaktika kifejezés.

Megkezdődött az instruktorképzés, vagyis az intézkedéstaktikát oktatók oktatása többek között a fent említett könyv két szerzőjének közreműködésével. Az első ilyen képzésre 1992-ben Szegeden került sor. A képzés egy hét időtartamú volt. Kocsis István elmondta, hogy ez alatt nagyon egyszerű, könnyen elsajátítható és könnyen továbbadható technikákat tanítottak meg a jövőbeli instruktoroknak, akiknek jó mozgáskultúrával rendelkező sportolóként nem okozott problémát a megtanulásuk. Ezen túl módszertani, didaktikai ismereteket is kaptak, hiszen a tudás továbbadásához ezt nélkülözhetetlenek tartották. A következő egyhetes instruktorképzésen már a rendőri kényszerítőeszközök használatára és különböző taktikai fogások oktatására is sor került.

A magyar kiképzést külföldi kitekintéssel korszerűsítették. Német, svájci és osztrák rendőrök mozgásanyagát is megfigyelték. Sor került az ORFK által összegyűjtött rendőrök sérelmére elkövetett támadásos esetek szakmai elemzésére. Ezzel felszínre kerültek a rendőrök által gyakran elkövetett intézkedési hibák, melyeket szimulált körülmények között igyekeztek újra eljátszani és a hibákat kiküszöbölni.

A Budapesti Rendészeti Szakközépiskolában 1997-től integrált tréninget alkalmaztak, ami egy olyan komplex oktatási módszer volt, melynek keretében lehetőség nyílt az intézkedési magatartásformák, a különböző rendőri intézkedések, eljárások szimulált valóság közeli környezetben, erős oktatói kontroll mellett történő felügyelt, szabályozott begyakorlására, a konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldásának elsajátítására.¹⁹

A kiképzők folyamatosan közterületi szolgálatban vettek részt, hogy szinten tartsák tudásukat, és saját bőrükön tapasztalhassák meg a technikák hatékonyságát. Ezen fejlesztések eredményeképp sok veszélyesnek ítélt mozdulat került ki a tananyagból, egyre biztonságosabbá téve a rendőri intézkedéseket.

A kiképzés az új szolgálati járművek beáramlása miatt elkezdett kiterjedni a vezetéstechnikai képzésre is.

¹⁹ Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettesképzés története II. rész. *Hadtudományi Szemle* 2009/1. szám. 27–39. o.

A lökiképzés is egyre nagyobb figyelmet kapott, ami elsősorban vezéralakjának, Simonyi Ottónak köszönhető. Felmerült a kérdés, hogy ha a rendőr intézkedés közben előveszi lőfegyverét, és a tanultak szerint tűzkésszé teszi, de végül nincs szükség a fegyver elsütésére, mit tegyen a kezében lévő tűzkész állapotú fegyverrel. Ekkor ismerték fel, hogy a lökiképzés és az intézkedéstaktikai képzés nem választható el egymástól, ezért szükség van a két terület összehangolására. Így a lökiképzés is beépült az intézkedéstaktikai tananyagba.

1980 és 2000 között a közelharc kiképzés és lökiképzés rohamosan fejlődött. Kocsis István visszaemlékezései szerint több európai országból érkeztek hozzánk rendőrök tapasztalatokat cserélni. Európa és az USA viszonylatában a magyar intézkedéstaktika akkoriban kiemelkedő szinten volt.

A 2000-es évek rendőri intézkedéstaktikája

2000-ben Kocsis István nyugdíjba vonult, és Rostás Tibor sem folytatta már azt a tevékenységet, amit addig együttesen végeztek. Ezzel az intézkedéstaktikai képzés egy korszaka lezárult. A sportkollégium többi tagja kevésbé koncentrált a küzdősportokra, jellemzően más versenysportok népszerűsítéséért feleltek. A megyékben dolgozó kiképzők, instruktorok által végzett munka nem volt egységesen összefogva és irányítva.

Nem lehet azt állítani, hogy ezzel megállt az intézkedéstaktika fejlődése, csupán egyfajta differenciálódás kezdődött, melynek során az intézkedéstaktika több irányba kezdett szerteágazni. Az egyes mozdulatok specializálódni kezdtek attól függően, hogy melyik rendvédelmi szerv melyik egysége alkalmazza azokat a munkája során. A rendőrségen belül a járőrök, a bevetési egységek, a Készenléti Rendőrség állománya, a terrorelhárítók mind különböző intézkedéstaktikai képzésben részesültek. A Vám- és pénzügyőrségnél (ma Nemzeti Adó- és Vámhivatal), a büntetés-végrehajtásnál szintén megkezdődtek az intézkedéstaktikai képzések. Ezek egységes összefogása és koordinálása már kevésbé volt indokolt. Ugyanakkor érdemes megfigyelni, hogy a rendőr járőrök intézkedéstaktikai képzése

sem egységes. Tankönyv – amit minden kiképző és oktató használna – nem létezik, országszerte minden szakember a saját értékrendje, tapasztalata és meggyőződése alapján oktat abból a jegyzetből vagy könyvből, amit a leghasznosabbnak gondol. Történetek kísérletek az egységesítés megvalósítására, azok azonban hasonló akadályokba ütköztek, mint amiket Jámbor János említ 1970-es rendőri képzésről szóló munkájában.

A 2000-es években az intézkedéstaktikában addig kifejlesztett technikai elemek mögé egyre több és több taktikai elem került. Megkezdődött az intézkedéstaktika pszichés hátterének vizsgálata. Az egyes elemek gyakorlását szituációba ültették, így a rendőrnek lehetősége nyílt stresszhelyzetben alkalmazni a tanultakat. A Nemzetközi Rendészeti Akadémia (International Law Enforcement Academy) létrehozott a BM Nemzetközi Oktatási Központ vezetésének tervei alapján és javaslatára egy taktikai házat. Itt kezdődött el a Dr. Farkas István r. alezredes és Végh József klinikai szakpszichológus által kifejlesztett „lélektaktikai képzés”, amely áttörést jelentett a rendőrök képzésében, és a folyamatos visszajelzések, és fejlesztések hatására ma már nemcsak itthon, hanem külföldön is nagyon népszerű. Sokan mai napig a taktikai házban való gyakorlást tartják a leghatékonyabb eszköznek a rendőrök felkészítéséhez.

A másik áttörés az oktatás területén történt. Rájöttek, hogy tömegként tekinteni a kiképzendő állományra nem hatékony, ezért megkezdődött a differenciált, vagyis személyre szabott oktatás, melyben figyelembe vették a hallgatók különböző képességeit, testi adottságait és pszichés beállítottságukat egyaránt. Ehhez viszont megfelelő szakértelemre volt szükség, ezért a testi kényszer oktató testnevelői munkakör mindenütt az országban tanári vagy edzői végzettséghez volt kötve. Ezen a területen a Rendőrtiszti Főiskola testnevelői és testi kényszer oktatói: Freyer Tamás, Doroszlai András és Kelemen András bizonyultak úttörőnek. Kelemennek ezen túl rendkívül nagy szerepe volt az intézkedéstaktika technikai és taktikai elemeinek összekapcsolásában. A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr

fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapja című munkájában szakmaspecifikus ismeretanyagként jelenik meg a testi kényszer.²⁰

A 2000-es évek elején, a Rendőrtiszti Főiskolán – habár a kifejezés már benne volt a köztudatban – még nem jelent meg az intézkedéstaktika szó. Rendőri alapismeretek néven oktatták azt, a rendőr szakközépiskolákban pedig a közrendvédelem tantárgy része volt. Szebeni Lehel a Rendőrtiszti Főiskolán oktatott rendőri alapismeretek tantárgyat. Ő volt az első, aki az intézkedéstaktikai képzést a tanteremből valós körülmények közé helyezte át, ezzel teljesen új irányt szabva a taktikai rész oktatásának.

Az intézkedéstaktika olyan jelentős fejlődésen ment keresztül, hogy egyetlen szakember már kevésnek bizonyult az oktatásához, a polihisztorok kora elmúlt. Külön szakemberek foglalkoztak a fizikai, a pszichikai és a taktikai felkészítéssel. Ezek közül a taktikai rész volt az, amit nem kötöttek pedagógiai végzettséghez és ez a mai napig nem változott.

A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola Tudományos Tanácsa 2001. évi megalakulását követően aktívan részt vett a tanintézet tudományos tevékenységével kapcsolatos tervek kidolgozásában, köztük a rendőri intézkedéstaktika oktatási (képzési) módszertanának kidolgozásában. 2000-ben minőségirányítási rendszert vezettek be, melynek egyik célja, hogy a rossz rendőri intézkedések és az állampolgári panaszok csökkenjenek.²¹

A fent leírt fejlődés ellenére úgy tűnt, hogy az intézkedéstaktika nem részesül kellő figyelemben, a járőrök intézkedéstaktikai képességei fejlesztésre szorultak volna. 2008-ban – sajnos egy rendőr szolgálat közbeni elhalálzásának következményeként – jelent meg a 18/2008-as ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról, amely az addigi intézkedéstaktikai tudást és ajánlásokat próbálta összefoglalni. Ebben az utasításban megszületett a továbbképzési rendszer is, amely kimondja, hogy a közterületi szolgálatot ellátó rendőrök részére minden hónapban négy óra intézkedéstaktikai továbbképzést kell tartania az inst-

²⁰ A Nemzeti Közszolgálati Egyetem honlapja: i.m.

²¹ Kenedli (2009): i.m.

ruktornak. 2008-ban könyv formában kiadták Rostás Tibor Rendőri Köz-elharc című munkáját, mely hasonlatos az 1992-ben megjelent ORFK szakanyaghoz. Ugyanebben az évben jelent meg Nyakó László: A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai című munkája is.

2008 után a fent említetteken túl számos kiváló szakember készített szakanyagot a rendőrök közelharc kiképzésének és intézkedéseik biztonságosabbá, szakszerűbbé és eredményesebbé tételének céljából, melyek jegyzet vagy könyv formájában fellelhetők, és amelyek jó esetben eljutottak a rendőr iskolákba és más kiképzőkhöz is.

Gondolatok a rendőr járőrök intézkedéstaktikai képességeiről

Napjainkban azt tapasztalom, hogy a küzdősport elemek – vagy pontosabban fogalmazva a testi kényszer alkalmazásához szükséges intézkedéstaktikai elemek – egyre kevésbé népszerűek a rendőr járőrök körében, mivel egyre kevesebben foglalkoznak küzdősportokkal, és az oktatóik sem helyeznek ennek oktatására kellően nagy hangsúlyt. A közrendvédelmi állomány tagjainak testi ereje és termete sem garantálja az intézkedés biztonságát, hiszen a „Z” és „Alfa” generáció tagjai egyre gyengébb fizikummal rendelkeznek. A rendőrök száma közrendvédelmi területen – akik bár nélkülözhetetlen képességekkel rendelkeznek, fizikailag mégis a gyengébbik nemhez tartoznak – jelentős. Megfigyeléseim szerint a kényszerítő eszközök használata sem éri el azt a magabiztossági szintet, ami garantálná egy intézkedés biztonságát.

A járőrök képzési ideje egyre rövidül, a Rendőrképző Akadémián már az egyéves időtartamot sem éri el.²² A magyar rendőr járőrök intézkedéstaktikai képességei – elsősorban a saját biztonságuk érdekében – vélemé-

²² Rendőrképző Akadémia:

Forrás: <http://nagyvenyim.hu/2021/01/19/legyel-te-is-rendor/>

Letöltés ideje: 2021.04.26.

nyem szerint mind az iskolákban, mind a továbbképzések tekintetében komoly fejlesztésre szorulnak. A jelenlegi pandémiás helyzet több mint egy éve további akadályokat állít a rendőrök kiképzése elé.

A rendőri intézkedéstaktika fejlesztési lehetőségei

Ma Magyarországon rengeteg nagyon hasznos és kiválóan kidolgozott intézkedéstaktikai jegyzetre bukkanhatunk. A rendőrség állományában számos kimagasló tudású intézkedéstaktikai szakember van. Jelenleg minden megyében kijelölésre került egy-egy vezető instruktor, akik az egyes szervezeti egységeken tevékenykedő instruktorok munkáját irányítják.²³ Megjegyzem, hogy ezeknek az instruktoroknak nincs külön státusz kijelölve erre a feladatukra. Az intézkedéstaktikai oktatás mellett végzik az eredeti beosztásukból adódó munkájukat, ami nagyon megnehezíti a továbbképzéssel kapcsolatos teendőik ellátását. Figyelmüket, energiájukat jelentősen megosztja, kevesebb lehetőségük van önképzésre, ismereteik frissítésére, tapasztalatcserére más instruktorokkal, intézkedéstaktikai szakemberekkel. Véleményem szerint a rendőrök intézkedéstaktikai továbbképzésének hatékonysága növelhető lenne egy koordináló és ellenőrző szerv létrehozásával, melynek tagjai elsősorban továbbképzési feladatokat látnának el a közrendvédelmi területen szolgálatot teljesítő állomány javára, és csak másodszorban foglalkoznának egyéb teendőkkel. Érdemes lenne a vezető instruktoroknak rendszeresen tapasztalatot cserélniük, a tudásukat bővíteni, országosan egységes és könnyen továbbadható tananyagban megállapodni. Mindenképpen szükségesnek érzem az instruktorok, illetve egyéb oktatók, kiképzők pedagógiai ismereteinek, képességeinek fejlesztését, hogy a tudásuk átadása hatékonyabb legyen.

A 18/2008-as ORFK utasítás kimondja ugyan, hogy az instruktoroknak havonta legalább négy óra időtartamban kell végezniük a közterületi szolgálatot ellátó végrehajtó állomány képzését, azonban ez nem jelenti azt,

²³ 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról

hogyan az állomány összes tagja részesül is minden hónapban a képzésben. Előfordulhat, hogy a továbbképzéseken mindig csak ugyanaz az öt-hat rendőr vesz részt, az állomány többi tagja pedig hónapokig nem találkozik instruktossal. Személyes tapasztalatom, hogy a rendőrök jelentős része nem is tartja fontosnak az intézkedéstaktikai képzéseket, így sokan igyekeznek elkerülni azokat, amire a fent említettek miatt van is lehetőségük. A járőrök mindennapi tapasztalatuk alapján azt gondolják, hogy az intézkedéseiket eddig is hatékonyan és ép bőrrel befejezték, ezért nincs is szükségük továbbképzésre. Sajnos láttunk már példákat ennek az ellenkezőjére is a közelmúltban.

Összességében elmondható, hogy Magyarországon kiváló képességű oktatók, kiképzők, instruktorok tevékenykednek, és rengeteg a hasznos írásos anyag a témában. Szerencsésnek tartanám, ha a járőrök intézkedéstaktikai képzésére a mostaninál nagyobb figyelem fordulna, és létrejönne egy olyan országos koordináló szerv, melynek elsődleges feladata a járőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztése, az instruktorok irányítása és a továbbképzések felügyelete.

LŐWI ILDIKÓ

A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben

Bevezető

A XXI. század sokszínű társadalmi számára az Európai Unió által 2006-ban meghatározott kulcskompetenciák sorában a kulturális tudatosság a nyolcadik.¹ A képesség meglétének szükségességét jelzi az Európai Unió azon megállapítása, hogy „*ideje stratégiai módon gondolkodni a kulturális tudatosságról,*”² mert annak fejlettségétől függ a „*mátság*” megértése. Tanulmányom célja annak a megvizsgálása, hogyan lehet a civil életből különböző kulturális szintekről érkező, a hon- és rendvédelmi hivatásrendet választó személyek idegenek iránti érték- és normarendszerét közel egységes szintre hozni. Azt gondolom, hogy a magyar hon- és rendvédelem állománya tagjainak az idegen kultúrákhoz való viszonya jelentős különbségekkel bír. Ebből következően a dolgozatban további céloom egy olyan, a kulturális tudatosságot fejlesztő struktúra ismertetése, mely a hon- és rendvédelmi szervezetekben folyó szocializációban közel azonos kulturális kompetenciákat tud kialakítani a sajáttól eltérő kulturális közegek és szokások iránt.

¹ A kulturális tudatosság és kifejezőkészség kézikönyve. Vezetői összefoglaló. In: Európai Kulturális Menetrend. 2015. december. 1. o.

Forrás: http://kultura.kreativeuropa.hu/letolt/KrEu/OMC/Cultural_awareness_and_expression_A_kulturalis_tudatosság_es_kifejezőkészség.pdf

Letöltés ideje: 2020.10.19.

² A kulturális tudatosság és kifejezőkészség kézikönyve. i. m. 3. o.

A kulturális tudatosság fogalmi megközelítése

Az emberek folyamatosan keresik az értelmét mindannak, amit éreznek, látnak, hallanak vagy tapasztalnak. Ezt a jelképes jelentőségű folyamatot kulturális tudatosságunk mértéke és önkifejezési képességünk irányítja – állítja az európai uniós tagállamok szakértőiből álló munkacsoport.³ Earley (2002) a kulturális intelligencia/tudatosság képességét alakító folyamat minél teljesebb megismerését szorgalmazza, és három lényeges aspektusból vizsgálja ennek a képességnek az alakíthatóságát: azon képesség oldaláról, amikor kulturális jelzésekből alakít ki valaki mintákat, a motiváció oldaláról, amelyet a mások/idegenek megismerésének a vágya hajt és a viselkedés oldaláról, vagyis abból a tudatosan alakított képességből, mely a motivációból fakad.⁴ Triandis (2006) szerint a kultúrák közötti sikeres interakció a kulturális intelligencia mértékén múlik, mely a kultúrák közötti különbségek megismertetésében a képzés és oktatás során valósulhat meg a személyes és szervezeti tulajdonságok összehangolásával.⁵ Van Knippenberg és Schippers (2007) a kulturális tudatosságot a társadalmi csoportok jellemzőjeként határozzák meg, amely tükrözi a csoporton belüli, az emberek közötti objektív vagy szubjektív különbségeket.⁶ Karma és Vedina (2009) a kulturálisan intelligenssé válásnál (cross-cultural competency) előtérbe helyezi a kultúrák megértéséhez szükséges egyéni felkészültséget, szenzitivitást, melyben az egyén gondolkodása átalakul, és toleránsabbá

³ A kulturális tudatosság és kifejezőkészség kézikönyve.,i.m. 1. o.

⁴ Earley, P. C.: Redefining interactions across culture and organizations: Moving forward with cultural intelligence. In: *Research in Organizational Behavior* 2002/24. 271–278. o. Forrás: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0191308502240083> Letöltés ideje: 2020.10.19.

⁵ Triandis, H.: Cultural Intelligence in Organizations. *Group & Organization Management* 2006/1. 20–26. o.

Forrás: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1059601105275253>

Letöltés ideje: 2020.11.24.

⁶ Knippenberg, D. – Shippers, M.: Work group diversity. In: *Annual Review of Psychology*, 2007. 519. o.

Forrás: https://www.researchgate.net/publication/6883226_Work_Group_Diversity

Letöltés ideje: 2020.11.24.

Löwi Ildikó: A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben

válík egy idegen kultúra iránt. Ez a holisztikus szemlélet a szükséges képességeket, készségeket, tudást és a viselkedést is magában foglalja.⁷ Baráth (2019) olvasatában a kulturális tudatosság elsajátítási képesség: „*Személyes felismerése, tudatosítása, megértése és elfogadása a kulturális más-ságoknak a társadalomban. Ebből ered a kulturális kompetenciafogalom, amely képesség és hajlandóság más kultúrákból származó személyekkel és csoportokkal történő kommunikációra.*”⁸ Dávidné és Gasparics (2011) azt a gondolatot fejtegetik, hogy a kulturális tudatosság elsajátításához szükséges fogalomrendszernek már a katonai szocializáció elején be kellene épülnie a tanultakba, és ez a kifejlesztett képesség elfoglalná helyét a vele egyenrangú képességek között.⁹

A katonai szocializáció szerepe a kulturális tudatosság fejlesztésében

Az interkulturális kommunikáció, de leginkább a kulturális tudatosság kompetenciává fejlesztésének a szükségessége a migrációs kihívások okán a hazai haderők figyelmének középpontjába került. A civil társadalom általános kultúrájában való szocializálódás eredményeként a magyar hon- és rendvédelem tagjainak az idegen kultúrák iránti beállítódása minőségibeli

⁷ Karma, K. – Vedina, R.: Cultural intelligence as a prism between workforcediversity and performance in a modern organization. In: Review of International Comparative Management 2009/3. 527–532. o.

URL: https://www.researchgate.net/publication/46567733_Cultural_Intelligence_as_a_Prism_between_Workforce_Diversity_and_Performance_in_a_Modern_Organization
Letöltés ideje: 2020.11.24.

⁸ Baráth Árpád: Kulturális kompetencia és szociális munka. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Közösségi és Társadalomtudományok Tanszék. 2019.

Forrás: https://www.researchgate.net/publication/330360547_Kulturalis_kompetencia_es_szocialis_munka

Letöltés ideje: 2020.10.17.

⁹ Gasparics Zsuzsanna – Dávidné Koppányi Zsuzsa: Kulturális felkészítés a missziók előtt. Tudás vagy tudatosság? In: Honvédségi Szemle 2011/4. szám. 42–43. o.

Forrás: <https://www.yumpu.com/hu/document/read/6946494/honvedsegi-szemle-honvedelemhu>

Letöltés ideje: 2020.10.18.

különbségek birtoklását sejteti. Az állomány érzelmi intelligenciájának tudatos irányba történő fejlesztése lehet az egyik eszköz, amely összekötheti a haderőben összesűrűsödő attitűdök sokszínűségének és a szervezeti kultúra kívánalmainak a különböző szintjeit.

Meglátásom szerint a hon- és rendvédelmi hivatásrendiséggel való azonosulás folyamatában – melynek részét képezi a szervezeti szocializálás útján történő kulturális tudatosság fejlesztése is – a főszerep a hadseregé, melynek keretei között a szocializálási folyamat bizonyos kulturális transzmisszió szerepét töltheti be a civil-katonai kulturális értékek egymásra hatásával és cseréjével. A folyamat elősegítheti a hon- és rendvédelmi állomány tagjainak a szervezet funkcionális és strukturális viszonyaiba illeszkedését és az önismeretük fejlesztését. Az egységes gondolkodásmód és viselkedésforma kialakítása az idegen kultúrákkal szemben, a más kultúrák sajátosságaira való „*ráhangelődés*” lényeges szempontok lehetnek a hon- és rendvédelmi szervek tudatos döntéshozatalában, pl. a kritikus (migrációs) helyzetekben történő cselekvésben. A döntéshozatal és a cselekvés jellege viszont nagyban függhet a szervezeti szocializáció során kifejlesztett kulturális tudatosság elsajátítási képességének a minőségétől, mértékétől, majd kompetenciává alakulásától.

Az alapos és tudatosan elmélyített kompetenciafejlesztés tekintetében lényeges lenne, hogy a kulturális tudatosság elsajátításához szükséges fogalomrendszer a seregben történő szervezeti szocializáció során rendszeres képzések alatt épüljön be. A NATO több országának haderője (brit, francia, német, ausztrál, USA) már alkalmazza a katonai/rendőri szakfelkészítésekben és a szakágak oktatásában a kulturális tudatossági képesség elsajátításának a fejlesztését, elősegítve ezzel kompetenciává emelését.¹⁰

¹⁰ Sztankai Krisztián: A társadalomtudományok katonai alkalmazásának tapasztalatai. In: Hadtudományi Szemle 2018/4. szám. 175. o.

Forrás: <http://docplayer.hu/106474077-Sztankai-krisztian-1-a-tarsadalomtudomanyok-katonai-alkalmazasanak-tapasztalatai-experiences-of-the-military-use-of-social-sciences.html>

Letöltés ideje: 2020. 06. 24.

Löwi Ildikó: A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben

Idehaza a MH Béketámogató Kiképző Központban, Szolnokon is történtek erre vonatkozó sikeres felkészítések 2020 januárjában.¹¹

A katonai közvélemény szerepe a kulturális tudatosság alakításában

A kulturális tudatosság képességének fejlesztése során számolnunk kell a katonai közvélemény szerepével, mely elősegítheti a hon- és rendvédelmi erőkon belül a szervezeti kultúra diktálta erkölcsi normák érvényesülését.¹² Ha az állomány tagjainak egyéni (negatív) véleménye a csoportot meghatározó véleménnyé válik, az könnyedén az egész hadsereg meghatározó értékrendjévé alakulhat. A szakirodalom szerint minél korábban és tevékenyebben történik a szubjektív tapasztalati tényezők miatt kialakult esetleges negatív vélemények visszaszorítása, annál kevesebb lesz a szóbeszéd és a téves híresztelés a hon- és rendvédelmi szervek berkein belül kialakuló közvéleményben. Ezért egy olyan belső pszichikai beállítódást célszerű teremteni a hon- és rendvédelmi szervek állományában, mely biztosítja az adott migrációs szituáció megélése esetén a bevándorlókkal kapcsolatos helyes álláspont kialakulását.¹³

A fentiekből kifolyólag kívánatos lenne olyan pozitív irányú katonai közvélekedés kialakítása az idegen kultúrák és vallás a sajátjától eltérő normáinak elfogadását illetően, mely az esetlegesen felmerülő ellenérzést, az idegenek iránt kialakult ellenséges attitűdöket a szervezeti kultúra kívánalmi szerinti irányába mozdítja és küzd az előítéletek ellen. A katonai/rendőri állományban kialakuló pozitív jellegű közvélemény minimalizálhatja, illetve kiküszöbölheti a bevándorlókról kialakított rémtörténetek eluralko-

¹¹ ENSZ missziós felkészítés Szolnokon. In: Honvédelem.hu. 2020. január 2.

Forrás: <https://honvedelem.hu/hirek/hazai-hirek/ensz-misszi-os-felkeszites-szolnokon.html>

Letöltés ideje: 2020.10.19.

¹² Szimeonov, B.: A parancsnok szerepe a közvélemény formálásában. In: Katonaszociológia. Zrínyi Katonai Kiadó. 1980. 194–195. o.

¹³ Szimeonov: i.m. 196. o.

dását, egyben preventív eszköze lehet a migrációhoz kapcsolható egészségtelen szóbeszéd megjelenésének, szolgálva a kulturális tudatosság fejlesztését a katonai szervezeti kultúrában.

Az érzékenyítő programok szerepe a kulturális kompetencia fejlesztésében

A kulturális tudatosság (melybe a testbeszéd és a nyelvhasználat is beletartozik), mára nélkülözhetetlen eszközévé vált az etnocentrizmus elleni harcnak, ugyanis ha az egyén nem képes saját kulturális korlátjánál tovább látni, és minden cselekvést a saját normáihoz viszonyít, az egyenes útja a csoportthatárok bezárásának. A vizsgálatok arra mutattak rá, hogy a migránsokkal találkozó hon- és rendvédelmi állomány tagjai közül sokakból hiányzik a menedékkérők iránti együttérzés, rájuk leginkább nemzetbiztonsági veszélyforrásként tekintenek.¹⁴

A fenti tények világítottak rá arra, hogy a hon- és rendvédelmi szervek leendő tagjainak körében, vagyis az utánpótlás nevelésében is szükségessé vált a kulturális intelligencia fejlesztésére való törekvés. Ennek fényében a hon- és rendvédelem szakágaiban egyaránt nagy hangsúlyt kapott a kulturális tudatosságra való nevelés. A hon- és rendvédelmi ágazatok középfokú intézményeiben, valamint a rendészeti felsőoktatásban (az NKE RTK-n 2012 óta) a fiatalok szakirányú képzése során a „*Társadalmi és kommunikációs ismeretek*” tantárgy keretén belül az „*Előítéletek, másság elfogadása*” témakörben sajátítanak el ismereteket. Egyébként már 1995 óta a jogelőd Rendőrtiszti Főiskolán a Rendészeti etika című tantárgy egyik fókusza is az előítélet mentesség. A rendőrség határrendészeti szakterületén

¹⁴ Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina: Migráció – előítélet – idegenellenesség. Előítélet-kutatás a belügyi ágazatban. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. 2014. 30. o.
Forrás: <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/8574/Teljes%20sz%C3%B6veg!?sequence=1&isAllowed=y>
Letöltés: 2020.01.21.

Lőwi Ildikó: A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben

dolgozó szakembereknek több alkalommal rendeztek kifejezetten a más kultúrák iránti elfogadást, a sokszínűség kezelését elősegítő tréningeket.¹⁵

Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának Katonai Logisztikai Képzés Alapképzési Szak tantervében a szociológia tantárgy bemutatja a migrációhoz kapcsolódó idegen kultúrák és a modern nyugati társadalmak eltérő vonásait. Ehhez kapcsolódva különösképpen a mobilitási, a demográfiai, a migrációs, az értékrendbeli és az egyenlőtlenségi viszonyokban bekövetkezett változások kerülnek a fókuszba.¹⁶

A NKE Rendészettudományi Karának alapképzési tantervében a 2020/2021-es tanévre, felmenő rendszerben már megtalálhatók a bevándorlási és határrendészeti rendőrtisztek képzése során a kulturális tudatosság elsajátításának módszertani, elméleti és gyakorlati követelményei.¹⁷

A hivatásos állományban az Országos Rendőr-főkapitányság a Cordelia Alapítvánnyal és más támogató szervezetekkel (ENSZ Menekültügyi Főbiztossága, a Magyar Helsinki Bizottság, az Európai Visszatérési Alap és az Európai Menekültügyi Alap) együttműködve kezdeményezte a magyar haderő hon- és rendvédelmi szolgálatot ellátó tisztjeinek havonta két alkalommal történő pszichológiai szupervízióját, a bevándorlók iránti új nézőpont kialakításának a céljából. Hasonló program indult ugyanitt „*Antidiszk-*

¹⁵ Az ezekről szóló beszámolókat lásd Molnár Katalin szakmai honlapján.

Forrás: <http://www.nyelvilektoralas.hu/belso-migracio-balatonfoldvaron/>;

<http://www.nyelvilektoralas.hu/balatonfoldvari-anziks/>

Letöltés ideje: 2021.09.10.

¹⁶ Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Katonai Logisztikai Képzés Alapképzési Szak tanterve a 2020/2021. Budapest, 2020. 30–32. o.

Forrás: <https://hhk.uni-nke.hu/oktatas/alapkepzes/katonai-logisztika>

Letöltés: 2021.08.12.

¹⁷ Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti alapképzési szak tanterve a 2020/2021-es tanévre. Budapest, 2020. 9–11. o.

Forrás: https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/Rendeszeti_alapkezesi_szak_tanternv_2020_21.pdf

Letöltés: 2020.10.25.

riminációs képzés” címmel, melynek célja a bevándorlókkal szembeni előítéletesség csökkentése és a tolerancián alapuló intézményi kultúra megvalósulása.¹⁸

A hon- és rendvédelmi erők tiszthelyettesi állományának tagjai évente két alkalommal konfliktuskezelő tréningen vesznek részt pszichológusok vezetésével a kulturális kompetenciák növelése, az asszertív kommunikáció elkerülése és az interkulturális konfliktuskezelés fejlesztése céljából, ahol a kulturális tudatosság képességének fejlesztésére törekvés történik érzékenyítés útján. A befogadó állomásokon és őrzött szállásokon szolgálatot teljesítő hon- és rendvédelmi állomány tagjai részére érzékenyítő továbbképzés „*Kompetenciafejlesztés az őrzött szállásokon*” címmel valósult meg az ORFK, az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága és a Magyar Helsinki Bizottság támogatásával, melynek célja (többek között) a szolgálatot teljesítő katonák és rendőrök interkulturális ismereteinek bővítése volt.

A fejlett kulturális tudatosság és ezáltal a sikeresebb interkulturális kommunikáció kialakításában jelentős szerepet játszik az is, hogy a haderő katonai/rendőri állománya miként használja a társadalomtudományok ide vonatkozó kutatási eredményeit, azon belül is a kulturális antropológia módszereit a migrációs feladatok során, az idegen kultúrák reprezentánsaival szemben. Sztankai (2019) tárja fel publikációjában, hogy Magyarországon, a kulturális antropológián belüli kulturális tudatosság fejlesztése még a kezdeti szakaszában jár, annak ellenére, hogy 2007-ben már megkezdődött egyfajta együttműködés kialakítása a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara Kulturális és Vizuális Antropológia szakja és a magyar hon- és rendvédelmi szervek között. Remélhetőleg ez az együttműködés a jövőben

¹⁸ Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-1199/2013. számú ügyben. Budapest, 2013. 43–54. o.

Forrás: <http://www.ajbh.hu/documents/10180/111959/201301199.doc>

Letöltés: 2020.10.24.

Löwi Ildikó: A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben

gyümölcsöző lesz a kulturális tudatosság fejlesztését célul tűző katonai/rendőri képzésekben.¹⁹ De az egykori Rendőrtiszti Főiskola Társadalomtudományi Tanszéke sem tétlenkedett e téren fennállásának húsz éve alatt.²⁰ Sőt, a szakemberek egymással való együttműködésének fejlesztése során is kiemelt jelentősége van az interkulturális nevelésüknek.²¹

A kompetencia kialakulásához és képesség szintre emeléséhez vezető akcióterv célja az idegen kultúrák iránti előítélet mentes értékrend és a szervezeti kultúrának megfelelő egységes gondolkodásmód kialakítása, a katonai közvélemény preventív szerepének figyelembevételével. Az akcióterv legfőbb elvárása a hon- és rendvédelmi állomány szemléletmódjának egységessé tétele az idegen kultúrákkal való találkozás és annak kezelése során.

Az akcióterv elméleti és gyakorlati lépései:

1. Folyamatos szakismereti oktatás: a nyelvi képzés, az idegen kultúrák különbségeinek, kihívásainak, kockázatainak, fenyegetéseinek elemzése.
2. Megismertetni a „*mátság*”-ról kialakított sztereotípiák, előítéletek leküzdésének technikáit.
3. Más kultúrákból való személyekkel és csoportokkal interaktív kapcsolatteremtés (például „*fast friend*” módszer, mely során barátságok születnek az idegen kultúra képviselőivel, interetnikus kommunikáció segítségével).

¹⁹ Sztankai Krisztián: A társadalomtudományok nélkülözhetetlensége a jövő tisztképzésében. In: Hadtudományi Szemle 2019/1. szám. 16. o.

Forrás: http://real.mtak.hu/109877/1/HSZ_2019_1_Sztankai_Krisztian.pdf

Letöltés: 2020.11.24.

²⁰ Molnár Katalin: A társadalomtudomány(i) tanszék) két évtizede a rendészeti felsőoktatásban. In: Molnár Katalin (szerk.): Társadalom – demokrácia – szolidaritás. Tanulmánykötet Kozáry Andrea tiszteletére. L'Harmattan Kiadó. Budapest. 269–275. o.

²¹ Molnár Katalin: A hatékony kommunikáció eszközei a nemzetközi rendészeti együttműködésben. Magyar Rendészet 2013/1. szám. 119–123. o.

4. A hon- és rendvédelem tagjai idegenek iránti, pozitívvá váló, előítélet mentes beállítódásának, arculati képének közvetítő csatornákhöz való eljuttatása (például a katonai közvélekedés, fokozott médiareprezentáció).
5. A hon- és rendvédelem állományának elméleti és gyakorlati képzései után érzelmi intelligenciájuk felmérése. Filmvetítés segítségével manipulált hangulat (pozitív és negatív hangulati indukciók) érzelmi intelligenciára gyakorolt hatásának vizsgálata. MÉRŐESZKÖZ: Salovey–Meyer-féle érzelmi intelligencia teszt.²²
6. A teszt eredményeinek feldolgozása és értékelése után részletes elméleti és gyakorlati útmutató kidolgozása a kulturális tudatosság fejlesztésének módszereire.

Vizsgálati módszerek a kulturális tudatosság mérésére

A kulturális tudatosság beépülésének vizsgálatára 2006-ban összesen még „csak” 87 hiteles mérőmódszer volt használatban, azóta ez a szám elérte a százat.²³ Az alábbiakban bemutatott mérési módszerek (a teljesség igénye nélkül) véleményem szerint alkalmasak lennének a katonai szocializálódás során a haderő tagjaiban kialakuló kulturális tudatosság elsajátítási képességének mérésére.

²² Nagy Henriett: A Salovey–Mayer-féle érzelmi intelligencia modell érvényességének elemzése.

Forrás: <https://doksi.hu/get.php?lid=18268&order=DisplayPreview>

Letöltés ideje: 2020.11.14.

²³ Baráth Árpád: Kulturális kompetencia és szociális munka. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Közösségi és Társadalomtudományok Tanszék. 2019.

Forrás: https://www.researchgate.net/publication/330360547_Kulturalis_kompetencia_es_szocialis_munka

Letöltés: 2020.10.17.

Löwi Ildikó: A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben

1. Kérdőíves vizsgálatok: Multikulturális Személyiségi Kérdőív. Az önkitöltős kérdőív rövidített formájú változata mindössze 5 percet vesz igénybe, és egy személyiségalkatot térképez fel öt dimenzió mentén: kulturális empátia, nyitottság, szociális kezdeményezés, érzelmi kiegyensúlyozottság, rugalmasság.
2. Viselkedésinterjú, mélyinterjú (kritikus incidens módszer): A kulturális tudatosság kialakulását segítő társkompetenciák jelenléte mérhető a kritikus helyzetekben (stressz, monotonitástűrés).
3. 360 fokos értékelés: Az egyén kapcsolati hálózatának véleménye az egyén teljesítményéről, a személy verbális és nonverbális üzeneteinek megfigyelése adott migrációs helyzetben. A módszer ok-okozati összefüggéseket tár fel az adott reakciók alapján, mérve a kulturális tudatosság mértékét, kompetenciává való beépülését is.²⁴
4. Értékelő-Fejlesztő Központok vizsgálatai: Életszerű helyzeteket létrehozva és ezeken keresztül az egyéni viselkedést vizsgálva mérhető a kulturális tudatosság szintjének alakulása.
5. Prototípus módszer: Az egyének személyekkel, fogalmakkal való találkozásakor a korábban berögzült kognícióik szerint alkotnak véleményt. Az ismeretlennel való találkozásakor a már rögzített vélemény új tapasztalati tényekkel bővül, majd kategóriákba rendeződik, így a régi és új információkból kialakul egy prototípus kép. Ez

²⁴ Varga Erika: A személyes kompetenciák átértékelődése az emberi erőforrás menedzsment és a gazdasági felsőoktatás szemszögéből. Doktori értekezés. Széchenyi István Egyetem. Gödöllő, 2014. 43–44. o.

Forrás: https://www.szie.hu/file/tti/archivum/Varga_Erika_ertekezes.pdf

Letöltés ideje: 2020.10.19.

a kép alapul szolgál az idegenek pozitív vagy negatív irányú megítélésére, mely jelzésértékű lehet a kulturális tudatosság mértékének mérésére.²⁵

6. A kritikus esemény technikai módszer: Példákat állítanak össze a helyes és helytelen kultúraközi viselkedésről, a vizsgált személy véleményezi ezeket, döntéseivel utalva kulturális tudatosságának mértékére.
7. Ismételt összehasonlítások (repertoár-teszt): A vizsgált személy attitűdjeinek, nézetrendszerének mérése. A vizsgálat célja az alany személyes attitűd- és hiedelemvilága nézetrendszerének rendszeres mérése, kulturális tudatosságának változása.
8. Asszociatív Csoport Analízis Technika (AGA-módszer): A résztvevők egy perc alatt leírják az asszociációkat, amelyek a megadott hívó szavakkal kapcsolatban eszükbe jutnak, majd kategorizálják numerikus skálán. A módszer attitűdökön keresztül méri a kulturális tudatosság szintjét anélkül, hogy a résztvevők saját beállítódásukról közvetlenül nyilatkoznának.²⁶ Az AGA-módszer alkalmas lehet a katonai szocializáció során beépülő kollektív kulturális csoportazonosság, a „*mátság*” iránti érzelmi telítettség irányának és a kulturális tudatosságra törekvés motivációinak a vizsgálatára.

²⁵ Snow, C.: The Two Cultures: and A Second Look. An Expanded Version of the Two Cultures and the Scientific Revolution. In: Magyar Tudomány 2007/02. szám. 141. o.

Forrás: <http://www.matud.iif.hu/07feb/04.html>

Letöltés ideje: 2020.10.19.

²⁶ Pinczés-Pressing Zsuzsanna – Sebestyén Nóra – Berkics Mihály – Fülöp Márta: Versenyző fiatalok versengés, győzelem és vesztes fogalmának vizsgálata az asszociatív csoportanalízis technika segítségével. In: Magyar Pszichológiai Szemle/1/10. 164. o.

Forrás: <http://real.mtak.hu/37440/1/0016.2015.70.1.10.pdf>

Letöltés: 2020.10.19.

Lówi Ildikó: A kulturális tudatosság képességének fejlesztése a határőrizeti feladatokat ellátó hon- és rendvédelmi szervezetekben

Az ismétlődő vizsgálatok célja a hon- és rendvédelmi szervek állományának az idegenek iránti attitűdjeiben történő változás, belső elköteleződés mérése, valamint annak az újszerű mentális gondolkodási keretnek a kimutatása, mely a másik kultúrából érkező üzenet dekódolását elősegítheti, és a kulturális tudatosság kompetenciává fejlődésének a mértékét fogja mutatni.

Az 1. számú ábrán a kulturális kompetencia képesség kialakulását segítő tényezők láthatók.



1. számú ábra
A kulturális kompetencia kialakulásának folyamata

Befejezés

A rendszeres és módszeres képzések, a kampányszerű érzékenyítő programok, a közvetlen akciók oldhatják a szakemberek idegenek iránti ellenérzését. A kulturális tudatosság képessége azt a szemléletet tudatosítja kompetencia szinten, hogy a mi kultúránk mellett léteznek hasonlóan értékes kultúrák, más hagyományokkal, értékrenddel, példaképekkel, melyek hozzájárulnak az egyetemes kultúra és világkép sokszínűségéhez. Számtalan

példa mutatja a különböző társadalomtudományi kutatások eredményeként, hogy a hon- és rendvédelem szerveinek és a civil társadalomnak az együttműködésében – a kölcsönösen szerzett információk okán – minőségi változás következett be. A más kultúrák megismerése és ezáltal a kulturális tudatosság fejlődése akadályoktól mentesebb interetnikus és interperszonális kapcsolat kialakítást eredményezhet, mely hozzásegítheti a politikai és katonai vezetést a műveletek hatékonyabb és gyorsabb (kevesebb civil és katonai áldozattal járó) befejezéséhez.

Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben — azaz hogyan váljunk sikeres vezetővé?¹

A könyvet prof. dr. Kovács Gábor r. dandártábornok, rendőrségi főtanácsos, a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának dékánja jegyzi. Doktori fokozatot és habilitációt a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen szerzett. Kutatási területe a határrendészet, a rendészeti képzések rendszere, a vezetés- és szervezéstudomány általános elmélete, valamint a rendészeti vezetéselmélet, amit e könyv megírása is hűen tükröz. A mű a Nemzeti Közszerződési Egyetem támogatásával a „Fenntartható biztonság és társadalmi környezet” 2019. évi Tématerületi Kiválóság Program keretében készült. A kézikönyv a gyakorlati vezetéselmélet rejtelmébe vezeti be az olvasót, mindamellett, hogy a témához kapcsolódó elméleti ismereteken túl hasznos gyakorlati útmutatást ad a kezdő és gyakorló vezetők számára ahhoz, hogy az általuk vezetett szervezet sikeres legyen, ezáltal ők maguk is sikeres vezetővé váljanak. A téma aktualitása vitathatatlan, a könyv valamennyi vezetési szinten tevékenykedő vezetőnek ajánlott, valamint hasznos olvasmánya lehet a beosztott munkatársaknak is.

A kézikönyv már az előszóban tisztázza az olvasmány lényegét: „*Valamennyi vezetési szinten dolgozó vezető alapfeladata kettős: a munkavégzéshez szükséges erőforrások és a zavartalan munkavégzés feltételeinek biztosítása, valamint a munkatársak motiválása a kitűzött feladatok kiváló szinten történő megvalósítása és elvégzése érdekében.*” A könyv ezáltal

¹ Kovács Gábor: Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben – azaz hogyan váljunk sikeres vezetővé? In: Ruzsonyi Péter (szerk.): Közbiztonság. Fenntartható biztonság és társadalmi környezet tanulmányok III. Ludovika Egyetemi Kiadó. Budapest, 2020. 131–269. o.

nagy segítséget jelent mind a kezdő vezetőknek, mind gyakorlottabb társaiknak, hogy az általuk vezetett szervezetet és tagjait hatékonyan és eredményesen vezessék, működtessék.

A mű tematikája, a fejezetek sorrendje jól átgondolt. Az olvasó a vezetői feladatokon, a vezetői tulajdonságokon át, a vezetési funkciók rendszermodelljeinek bemutatásán keresztül jut el a szervezetvezetési technikákhoz. A mű taglalja egyúttal a vezetői stílusokat, a sikeres vezetői feladatszabás elméleti hátterét – mint Fiedler modellje, a Blake–Mouton-féle vezetői rács, vagy Douglas McGregor X és Y elmélete – és a különböző motivációs elméletek alkalmazását is. Szükséges ennek az útnak a bejárása ahhoz, hogy valaki sikeres vezetővé váljon. Egy vezetővé válási folyamaton kell végighaladnia, ahol a vezetéselméleti tudás, a tapasztalat, valamint a megszerzett gyakorlat összeadódik. Nincs egy bevált recept és egy olyan módszer, ami mindenkinek jó lehet, hiszen minden szervezet, minden vezető és minden szituáció más és más. Mindenesetre a jó vezetőnek törekednie kell az optimális megoldások megtalálására. Már a történelemben is külön megemlékeztek azokat a vezetőket, akik kiemelkedtek társaik közül, akiket karizmatikus személyiségük által mindenki elfogadott. Ahogy a könyv is leírja, a vezetés tanulható, a tanult ismeretek segítségével egy bizonyos vezetési szintig el lehet jutni! E mellett viszont szükséges, hogy bizonyos vezetői kompetenciákkal rendelkezünk. Fontos, hogy egy vezető szakmailag hiteles legyen, következetes és kiszámítható, képes legyen döntést hozni, tudatosan alkalmazza a vezetés- és szervezéselméleti ismereteit, mindamelllett, hogy legyen becsületes, e mellett szilárd erkölcsi értékekkel rendelkezzen, és azokat állandó jelleggel képviselje. Továbbá ismerje beosztottjait, tudja azt, hogy kit mivel lehet a még jobb teljesítményre ösztönözni.

Azonban, ahogy a szerző² egy korábbi művében bemutatja, a rendészeti szerveknél elvárt általános vezetői magatartás, a vezetői kompetenciák meghatározása nehéz feladat, hiszen vezetőként mindig az adott helyzetnek

² Kovács Gábor: A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2018. 105–107. o.

megfelelően kell alkalmazni az eszköztárunkat, és nemcsak ösztönösen kell tudni cselekedni, hanem megfelelő szintű vezetéstudományi elméleti ismeretekkel és gyakorlati tudással is rendelkezni kell. A sikeres vezető jellemzője: „*Legyen jó vagy rossz dolog, amit tapasztal, az mindenképpen hasznos, hiszen a jó módszereket beépítheti saját majdani vezetői munkájába, ha pedig rossz módszerrel találkozik, elhatározhatja, hogy ő vezetőként nem fog ilyen hibákat elkövetni.*”³

A kézikönyv több helyen is említi a hivatás és a magánélet közötti összhang megtalálásának a módját. Nem titok, hogy vezetőként a megfelelő harmónia, az egyensúly és az arányok megteremtése az első és legfontosabb vezetői feladat. Fontos, hogy ez csak úgy teremthető meg, ha a saját életünkben rendet teszünk. Ha fontossági sorrendet tudunk felállítani az élet minden területén. Fontos vezetői tulajdonság, hogy felismerjük, hogy az adott helyzetben és pillanatban mi élvez prioritást. Ezt segítheti, ha hatékonyan tudjuk az időnket beosztani. Nem titkolom, számomra fontos fejezetrésznek bizonyult „*A hatékony időgazdálkodás*” című alfejezet. Mindenki gyakran hallja azt a kifogást, hogy nincs rá időm. De kevesen kérdeznek vissza, hogy valóban nincs rá ideje az illetőnek, vagy csak rosszul osztja be azt. Az idő négy leggyakoribb ellenségét mindenki ismeri, de kevesen tesznek ellene. Sokan esünk abba a hibába, hogy halogatjuk a feladatainkat, kifogásokat keresünk, felmentjük magunkat a feladatok alól, vagy be sem fejezzük azokat. Ezek megoldására nyújt hasznos gyakorlati tanácsokat a szerző, ami mind a munkavégzésünk hatékonyságát javíthatja, mind a vezetői dilemmák súlyát enyhítheti azoknak a gyakorlatba történő beépítése által.

Nem szabad elfelejtkeznünk az együttműködés szükségességéről sem. Mint ahogy a harmónia is több dolog között áll fenn, úgy be kell látni egy jó vezetőnek, hogy egyedül, önmagában nem képes sikereket elérni. Így ma már fontos vezetői alapvetés az együttműködésre törekvés és az, hogy az együttműködők érdekelték legyenek a sikerben, megfelelő motivációval rendelkezzenek, és legyenek elkötelezettek a közös feladat-végrehajtásban.

³ Uo. 107. o.

„Bármely tevékenységbe kezdünk, a siker azon áll vagy bukik, hogy a bevont szervezetek, személyek hogyan hajtják végre azt a feladatot, amit szervezeti vezetőként nekik szántunk.” Itt jön a képbe az, hogy „az okos vezető magánál okosabbakkal veszi körül magát és azok tanácsával vezet, az ostoba vezető magánál ostobábbakkal veszi körül magát és azokat vezeti”.⁴ Ennek a mondásnak a forrása egy ismeretlen ókori görög bölcs, de mondánivalója a mai napig érvényes. Egy ideális szervezetben a vezetők és a beosztottak, a munkatársak mindegyike keményen dolgozik a szervezeti célok elérése érdekében, amelyek természetesen az egyéni célokkal is összhangban állnak. Vezetőként a feladat e kettő összhangjának a megteremtése.

Mindezeket a tapasztalatokat és tudást, a szervezetvezetési technikákat gyakorlati szemmel mutatja be a szerző, a rendészeti szervezetek példáján keresztül. A parancsuralmi rendszer kívülről ugyan merevnek tűnhet, azonban arra kevesen gondolnak, hogy a rendészet kultúrája is a múltból gyökerezik, mint ahogy az alá-fölérendeltségi viszony tisztelete, a bajtársiaság és a becsület. A rendészeti vezetővel szemben támasztott követelmények, az élethosszig tartó tanulás életfilozófiája itt is ugyanazt a szakmai és általános tudást, ismeretet, készséget és képességet várja el, mint általában egy vezetőtől. Azzal az eltéréssel, hogy a Belügyminisztérium kiemelt figyelemmel fordul a vezetők irányába, és ennek folyamányaként felmérték a vezetői kompetenciákat⁵, melynek eredményeként a legfontosabb vezetői tulajdonságként kiemelték a szakmai ismereteket, a vezetői döntés képességét, a felelősségvállalást, a vezetői funkciók ellátását, a következetességet és a kiszámíthatóságot. Továbbá fontos tényezőként jelent meg a személyes példamutatás, a munkatársak motiválása és fejlesztése is. Mindezeket áttekintve elmondható, hogy a gyakorlat igazolta az elmélet helyességét.

⁴ Forrás: ókori ismeretlen görög bölcs – idézve Kovács Gábor: Szervezetvezetési módszerek – azaz hogyan váljunk sikeres vezetővé. Magyar Rendészet 2020/2. szám. 137–151. o. DOI: 10.32577/mr.2020.2.7 140. o.

⁵ Malét-Szabó Erika: Az Alkalmazott Pszichológiai Munkacsoport 2015. évi tevékenysége. Előadás, 2016. Belügyi Tudományos Tanács.

Tokodi Panna: Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben – azaz hogyan váljunk sikeres vezetővé?

Összességében a szerző az elméleti keretek mellett sok kreatív, önálló gondolatmenetet és gyakorlati megközelítést ismertet, egyfajta módszertani útmutatóként összegezve azokat ebben a műben. Mindemellett saját élettapasztalatait, gyakorlati megoldásait is sok helyen megemlíti, ezzel is közvetlenebb hangot adva könyvének. A mű tartalmilag kiforrott, átgondolt, kiválóan használható a rendészeti szervezetek vezetői és leendő vezetői számára, de alapvetései miatt hasznosítható más területek vezetői számára is.

Summary

Petrétei, Dávid – Schmitt, Darinka: The case of Tanja Gräff (5-75)

In this paper, we present a case from Germany; we go around the circumstances of the disappearance and death of a young college girl. First of all, we would like to point out that we are not in possession of the truth about this matter. We do not want to judge from the armchair about the police officers working in Germany or the work they do. We have no intention of slandering anyone, we don't want to set the mood against death metal bands. We invite the reader into an intellectual adventure, and in the end we also just ask questions, we can't and can't give answers.

Mészáros, Bence: Possibility of Forensic DNA Phenotyping and face production (76-85)

“Forensic DNA Phenotyping” (FDP) is a revolutionary new technique based on DNA analysis that allows the determination of the physical characteristics of a person who leaves a residue from an unidentified person for DNA analysis. has. The forensic significance of this may not need to be emphasized.

Nagy, Ágnes: Bitcoin in criminal proceedings (86-102)

Based on the available data, it was concluded that X.Y. and Z.Zs. engaged in the production and trafficking of drugs from which illegal assets have been obtained. Much of the commercial activity took place on the darknet, attributable to a user named “Star”. During the offense period, the dark-web merchant sold the drug in a well-known online marketplace, the consideration for which was paid by customers in bitcoin (BTC). The study shows a few justizmord (miscarriages of justice) cases and the history of identity parade (line up) process. Lastly the author declares his consequences and suggestions for the law enforcements and lawmakers as well.

Szabó, Debóra Vanda: Police action against drug trafficking and possession for tourism security (103-114)

The prominent role of tourism in the economies of nations is unquestionable. The proper functioning of the tourism industry presupposes the maintenance of a high-level public order and security in the country, which is one of the basic tasks of law enforcement agencies. Security, and hence the volume of tourism, is also affected by deviant forms of behaviour, including certain forms of drug-related crime. Tackling the drugs issue is a constant challenge for all countries. The eradication of this problem to ensure the safety of tourists' lives and property can be achieved through the development of an appropriate legislative environment, effective law enforcement and cooperation between states.

Suhajda, Attila: Thoughts of an intern - about the ORFK analytical system (115-125)

In a world accelerated by globalization, security threats are also becoming more rapid and diverse. Law enforcement agencies responding to threats need to cope with the increase in data (especially digital “traces”) and the time available for (preventive or operational) action. Accordingly, how and within what framework law enforcement agencies collect data, how they generate information from them, and what action they induce is crucial.

Mátés, Gábor: Examination of the development of Hungarian police action tactics (126-143)

Measure tactics have been used by law enforcement agencies at all ages, but the term only emerged in the early 1990s. The beginning of the process can be closely connected with the appearance and spread of martial arts in the Far East in Hungary. Between 1990 and 2000, Hungarian police tactics were outstanding in relation to Europe and the United States. In my dissertation I present the process, antecedents and defining figures of the development of Hungarian police tactics.

Lówi, Ildikó: Developing cultural awareness of border control tasks law enforcement agencies (144-157)

The topicality of my publication was given by the possibility of the Hungarian national and law enforcement bodies performing border protection tasks meeting foreign cultures. The preparedness of intercultural mediators in solving intercultural problems is a key issue, therefore, the question arose in me as to the extent to which those who choose the armed service as a career model have a cultural awareness of the representatives of foreign ethnic groups and the methods and tools for developing and measuring the ability of members of national and law enforcement to become culturally competent.

Tokodi, Panna: Organizational leadership techniques in law enforcement organizations - how to become a successful leader? (158-162)

The book introduces the reader to the mysteries of practical leadership theory, but also provides useful practical guidance for novice and practising managers to help them lead successful organisations and become successful leaders themselves, in addition to the theoretical knowledge of the subject. The topicality of the topic is undisputable, the book is recommended for managers at all levels of management, as well as being useful reading for subordinates.